Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonės „LEADER programa“ veiklos srities „Parengiamoji parama“ įgyvendinimo taisyklių, taikomų projektams, skirtiems 2023–2027 metų vietos plėtros strategijoms parengti, 3 priedas

(Kaimo vietovių VPS forma)

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

Vietos veiklos grupės pavadinimas:	**Alytaus rajono vietos veiklos grupė**
Vietos plėtros strategijos pavadinimas:	**Alytaus rajono ir Birštono savivaldybių kaimiškosios teritorijos bendruomenių inicijuota vietos plėtros strategija 23 - 2029 metams**
Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo laikotarpis:	2023-2029
Ar keičiasi VPS įgyvendinimo teritorija lyginant su 2014-2020 m.?	☐ Taip ☒ Ne
Teminė VPS	☒ Taip ☐ Ne
VPS tema	**Geriausias gamtos ir kultūros išteklių panaudojimas gyventojų sveikatai stiprinti ir turizmui vystyti**

VPS data:	2023-05-30
VPS versija:	3 versija

TURINYS

I SKYRIUS: KAS MES ESAME? (VVG TERITORIJOS SITUACIJOS ANALIZĖ IR POREIKIAI) 4

1. VVG TERITORIJOS SITUACIJOS IR POREIKIŲ ANALIZĖ 4
   1.1. Trumpas VVG pristatymas 4
   1.2. Pagrindiniai VVG teritorijos duomenys 5
   1.3. VVG teritorijos išskirtinumas ir identitetas 6
   1.4. VVG teritorijos gyventojų nuomonė apie VVG teritorijos situaciją ir poreikius 7
   1.5. VVG teritorijos socialinė situacija (įskaitant informaciją apie skurdo riziką ir socialinę atskirtį patiriančius asmenis ir (arba) jų grupes) 9
   1.6. VVG teritorijos ekonominė situacija 12
   1.7. VVG teritorijos socialinė infrastruktūra ir kultūros ištekliai 17
   1.8. VVG teritorijos gamtos išteklių analizė 21
   1.9. Papildoma informacija 25
2. VVG TERITORIJOS STIPRYBĖS, SILPNYBĖS, GALIMYBĖS IR GRĖSMĖS (SSGG) 25
3. VVG TERITORIJOS POREIKIAI IR JŲ PAGRINDIMAS 35
   3.1. VVG teritorijos poreikių sąrašas 35
   3.2. VVG teritorijos poreikių pagrindimas 36
4. VPS TEMOS PAGRINDIMAS (PILDOMA TEMINĖMS VPS) 42
5. VVG PRISTATYMAS IR VERTYBĖS, VVG TERITORIJOS VIZIJA IKI 2030 M. IR VVG MISIJA 43
   5.1. Apibendrinta informacija apie VVG 43
   5.2. Apibendrinta informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo sudėtį 43
   5.3. Informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimą 44
   5.4. VVG vertybės 45
   5.5. VVG teritorijos vizija iki 2030 m. 45
   5.6. VVG misija 46

II SKYRIUS: KO MES SIEKIAME? (VPS TIKSLAI, RODIKLIAI IR SIEKIAMI POKYČIAI) 47

6. VVG TERITORIJAI AKTUALŪS BŽŪP TIKSLAI 47
7. KIEKYBINIAI VPS TIKSLAI 47
   7.1. VPS produkto ir rezultato rodikliai iki 2029 m. 47
   7.2. Metinės rodiklių reikšmės 48
8. POKYČIAI, KURIŲ SIEKIAMA VVG TERITORIJOJE (KIEKYBINE IŠRAIŠKA) 50
9. APIBENDRINTA INFORMACIJA APIE VPS 54

III SKYRIUS: KAIP MES PASIEKSIME UŽSIBRĖŽTUS TIKSLUS? (VPS PRIEMONĖS, FINANSINIS PLANAS, ĮGYVENDINIMO ORGANIZAVIMAS IR VALDYMAS) 55

10. VPS PRIEMONĖS 55
    10.1. VPS priemonių sąrašas 55
    10.2. VPS priemonių sąsajos su BŽŪP tikslais 56
    10.3. VPS priemonių sąsajos su VVG teritorijos poreikiais 56
    10.4. VPS priemonių aprašymas 57
    10.5. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS) 100
    10.6. VPS priemonių rezultato rodikliai 100
11. PRELIMINARUS VPS ĮGYVENDINIMO PLANAS 100
12. VPS FINANSINIS PLANAS 102
    12.1. VPS išlaidos pagal išlaidų kategorijas ir priemonių rūšis 102
    12.2. Metinis VPS išlaidų planas 103
13. ES IR NACIONALINIŲ HORIZONTALIŲJŲ PRINCIPŲ IR PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMAS 105
    13.1. Subregioninės vietovės principas 105
    13.2. „Iš apačios į viršų“ principas 106
    13.3. Partnerystės principas 108
    13.4. Bendradarbiavimo principas 108
    13.5. Inovacijų principas 109
    13.6. Jaunimas 110
    13.7. Lyčių lygybė ir nediskriminavimas 112
14. VPS VIEŠINIMO IR VVG TERITORIJOS GYVENTOJŲ AKTYVUMO SKATINIMO VEIKSMAI 114
    14.1. Informacija apie VPS viešinimą ir derinimą su visuomene VPS rengimo metu 114

14.2. VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo strategija VPS įgyvendinimo metu 114
15. VPS ĮGYVENDINIMO VIDAUS VALDYMO, STEBĖSENOS IR VERTINIMO SISTEMA 115
15.1. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistemos apibūdinimas 115
15.2. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo funkcijos pagal subjektus..... 116

IV DALIS: VPS PRIEDAI 120

I skyrius: Kas mes esame? (VVG teritorijos situacijos analizė ir poreikiai)

1. VVG teritorijos situacijos ir poreikių analizė

1.1. Trumpas VVG pristatymas

Alytaus rajono vietos veiklos grupė (toliau - VVG) įkurta 2008 m. gruodžio 8 d. Steigimo sutartį pasirašė keturi steigėjai – Alytaus rajono savivaldybė, atstovavusi vietos valdžią; Algimanto Žemaičio ūkininko ūkis, atstovavęs verslą; Daugų miesto bendruomenės visuomeninė organizacija „Daugų kraštas“ ir Alovės bendruomenės organizacijos „Susiedai“, atstovavę ekonominius - socialinius partnerius. VVG įregistruota 2009 m. kovo 4 d. Juridinio asmens kodas - 302311273, teisinė forma – asociacija. Nuo 2009 m. veikė Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje, buvo 9 VVG nariai, o 2014 m. - 42 VVG nariai.
2015 m. rugpjūčio 27 d. VVG visuotinio narių rinkiminio susirinkimo nutarimu buvo pakeisti VVG įstatai, kurie įsigaliojo 2015 m. rugsėjo 11 d., o VVG teritorija išsiplėte ir apėme Alytaus rajono savavaldybės ir Birštono savivaldybės kaimiškąją teritoriją. Plačiau apie tai: http://alytausrvvg.lt/wp-content/uploads/2016/10/VPS_Alytaus-VVG_2021.pdf, 3-4 p. VVG tikslas – dalyvauti įgyvendinant VVG teritorijos plėtros tikslus ir tenkinti VVG teritorijos gyventojų bei jų bendruomenių poreikius ir skatinti krašto socialinę, ekonominę gerovę. Asociacija veikia vadovaudamasi LR Konstitucija, LR civiliniu kodeksu, LR asociacijų bei kitais įstatymais, LR Vyriausybės nutarimais, kitais teisės aktais bei VVG įstatais. 2022 m. VVG veikloje dalyvavo 57 nariai (7 priedo 1 ir 3 lentelės). Narių skaičius dėl įvairių aplinkybių svyruoja ir keičiasi, bet nuo įsteigimo vyksta augimas. Didžioji dalis narių yra Pilietinės visuomenės atstovai, jei 2009 metais jų buvo 50 proc. tai 2022 m. beveik 79 proc. (7 priedo 1 lentelė) nuosekliai mažėjo vietos verslo atstovų skaičius. Tačiau verslo atstovų skaičius nuo 2015 m. iki 2020 m. augo, o nuo 2021 m. mažėjo.
Kolegialaus VVG valdymo organo narių skaičius išaugo iki 12 VVG valdybos narių (7 priedo 6 lentelė), kurie išrinkti 2023 m. balandžio 5 d. visuotiniame VVG narių susirinkime. Valdybos narių amžiaus vidurkis mažėja, 2023 m. yra 40,33 metai (2022 m. buvo 42,41 metai), 2 nariai yra iki 29 metų, 5 nariai yra iki 40 metų. Kolegialaus VVG valdymo organo struktūra keitėsi, 2023 m. vietos valdžios atstovai sudarė 16,66 proc., vrslo atstovai - 41,67 proc., pilietinės visuomenės atstovai - 41,67 proc. lyginant su 2014 m. sumažėjo vietos valdžios atstovų dalis, o kitus du sektorius atstovaujančių narių dalis padidėjo (7 priedo 4-5 lentelės) VVG narius atstovauja įvairių profesijų žmonės, kurie turi labai įvairias kompetencijas, ir taip visapusiškai prisideda prie VVG veiklos. Valdyboje yra atstovaujami pažeidžiamų bendruomenės grupių (neįgaliųjų, vaikų su negalia, žmonių su specialiais poreikiais, senjorų ir jų šeimų narių) poreikiai ir interesai (7 priedo 5-6 lentelės). VVG kolegialaus valdymo organo narių kompetencijos taip pat įvairios. Yra narių kompetentingų bendruomenės sveikatinimo, turizmo ir rekreacijos, aplinkosaugos, sporto ir grožio veiklos, žemės ūkio ir kaimo plėtros srityse. VVG inicijuoja ir rūpinasi kompetencijų stiprinimu. Tiek kolegialaus valdymo organo, tiek VVG nariai kelia kvalifikaciją, 10 narių, praeitos kadencijos, visi valdybos nariai, šios kadencijos, yra dalyvavę mokymuose „LEADER metodo taikymas kaimo plėtros procese“ (kodas 596131007) (7 priedo 8-9 lentelės). VVG administracijos darbuotojai ir VVG valdybos nariai yra dalyvavę mokymuose „Viešųjų ir privačių interesų derinimas“ ir yra susipažinę kaip tinkamai informuoti /deklaruoti savo viešuosius ir privačiuosius interesus, taip pat yra baigę kursą apie „Korupcijos sampratą ir pasireiškimą Lietuvoje. Korupcijos riziką viešuosiuose pirkimuose bei antikorupcinės aplinkos kūrimą“.
Siekiant sėkmingai įgyvendinti ankstesnę VPS, 2021 m. gruodžio mėn. VVG valdybos nariai pasiskirstė VVG veiklos sritimis ir stengėsi pagal jas dirbti. 2022 m. spalio mėn. 1 d. buvo pradėta rengti 2023 – 2029 m. Alytaus rajono vietos plėtros strategija bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu. Tuo tikslu buvo strategijos rengimo redakcinė darbo grupė iš 13 narių, t.y. 23,08 proc. atstovavo Vietos valdžios sektorių, 30,77 proc. atstovavo Verslo sektorių, 38,45 proc. atstovavo Pilietinės visuomenės sektorių, o 7,7 proc. Švietimo ir mokslo sektorių (7 priedo 7 lentelė). Darbo grupė dirbo pagal Vietos plėtros strategijos 2023-2027 metams rengimo Alytaus rajono savivaldybei ir Birštono savivaldybės kaimiškajai teritorijai redakcinės darbo grupės nuostatus (Alytaus rajono vietos veiklos grupės pirmininko 2023 m. sausio 2 d. įsakymas Nr. D – 1). Darbo grupės narių vidutinis amžius - 42,3 metai. Įtraukti VVG nariai (esantys iš visos VVG teritorijos), skleidė informaciją savo teritorijose, informacija apie rengiamą VPS pasiskirstė tolygiai. Buvo organizuojamos informacinės akcijos - susitikimai – apklausos „PasiTarkime dėl naujos strategijos“ su Alytaus rajono ir Birštono savivaldybių bendruomenėmis. VVG keliavo per VVG teritorijos savivaldybes ir susitiko su vietos valdžia - savivaldybių atstovais, verslininkais, senjorais, neįgaliaisiais, jaunimu, poreikius pristatė VVG nariams visuotiniame narių susirinkime. Susirinkimai vyko seniūnijose, įvairiose organizacijose bei

VVG patalpose iš viso 14 susitikimų, kuriuose dalyvavo 228 suinteresuotų kaimo gyventojų ir vietos organizacijų atstovų (9 priedas). Buvo vykdoma kaimo gyventojų ir vietos organizacijų atstovų anketinė apklausa, kurioje dalyvavo 591 respondentas (9 priedas). Taip pat buvo paskelbta, kassavaitiniai, visiems VVG teritorijos gyventojams atviri, nuotoliniai 1 val. pasitarimai „PasiTarkime dėl naujos strategijos“. Šiuose renginiuose galėjo dalyvauti visi norintys iki momento kol bus baigtas rengti naujos strategijos projektas.
VVG registracijos vieta - Pulko g. 21, Alytus. VVG buveinė - Naujoji g. 48, Alytus. VVG organizacinė valdymo schemą (7 priedo 1 pav.) sudaro VVG aukščiausiasis valdymo organas - visuotinis narių susirinkimas, kolegialus organas - VVG valdyba ir vienasmenis valdymo organas - VVG pirmininkas. VVG veiklą administruoja VVG administracija. VVG administracijoje 2023 m. balandžio 30 d. duomenimis dirbo 6 darbuotojai (4,0 etato) (3 priedas).

1.2. Pagrindiniai VVG teritorijos duomenys

VVG teritorija išsidėsčiusi pietinėje Lietuvos dalyje ir veikia Kauno apskrities pietinėje dalyje Birštono savivaldybės kaimiškoje dalyje (toliau - BS) ir Alytaus apskrities šiaurinėje dalyje Alytaus r. sav.. Geografiniu požiūriu Alytaus r. sav. teritorija ribojasi su Alytaus miesto savivaldybe, su Birštono sav. kaimiškoji teritorija ribojasi ties Punios ir Birštono seniūnijomis. Šias vietoves jungia bendri keliai, Dzūkjos – Suvalkijos saugomų teritorijų direkcija, kurios sudėtyje šalia kitų septynių parkų yra Nemuno kilpų regioninis parkas, UNESCO objektas - Žuvinto biosferos rezervatas ir čia dviejų savivaldybių teritorijos susilieja ir yra vientisa VVG teritorija (R1) apimanti 2 savivaldybes.
2014 m. - 2022 m. VVG teritorijos užimamas plotas (8 priedo 1 lentelė) 1514 km^2 (iš jų Alytaus r. sav. teritorijos plota - 1403 km^2 [2], t.y. 92,67 proc. bendro VVG teritorijos ploto dalis. Birštono sav. Birštono seniūnija užima - 111 km^2 [1], t.y. sudaro 7,33 proc. bendro VVG teritorijos ploto dalies (R2). Administraciniai savivaldybių centrai - Alytaus ir Birštono miestai į VPS įgyvendinimo teritoriją neįtraukti ir vietos projektai juose nebus įgyvendinami, tačiau dalis VPS naudojamų statistinių duomenų, susijusių su VVG teritorijos Birštono sav. dalimi yra pateikiami kartu su Birštono miesto duomenimis. Alytaus r. sav. užima 26 proc. Alytaus apsk. teritorijos ploto (8 priedo 1 pav.). Birštono sav. užima 2 proc. Kauno apsk. teritorijos ploto (8 priedo 2 pav.).
VVG teritorijos 2 savivaldybės apima 12 seniūnijų (1 pav.)

1 pav. Alytaus r. VVG teritorijos seniūnijos

11 seniūnijų yra Alytaus r. sav. teritorijoje - Alytaus, Alovės, Butrimonių, Daugų, Krokialaukio, Miroslavo, Nemunaičio, Pivašiūnų, Punios, Raitininkų ir Simno seniūnijos. Birštono sav. teritorijoje veikia 1 - Birštono seniūnija (R3). 2022 m. lyginant su 2014 m., pagal duomenis gautus iš seniūnijų, Seniūnijų teritorijų plotai šiek tiek mažėjo. Bendras VVG teritorijos gyventojų skaičius, kaip apskrityse ir šalyje, 2014 – 2022 m. mažėjo. 2022 m. lyginant su 2014 m. sumažėjo 6,83 proc.

Lyginant su Alytaus apsk., kurioje sumažėjo 9,44 proc., ir Kauno apsk. gyventojų skaičiumi, kur sumažėjo 3,01 proc., VVG teritorijos gyventojų skaičius mažėja sparčiau (R4).
VPS įgyvendinimo teritorijoje yra 2 miestai iki 6 tūkst. gyventojų - Daugai ir Simnas. Daugų m. 2014 m. pradžioje gyveno 1093 gyventojai, o 2022 m. sausio 1 d. – 982 gyventojai (https://geodata.lt/daugu-miesto-gyventoju-skaicius/), t.y. 10,16 proc. mažiau. Simno m. 2014 m. sausio 1 d. gyveno 1419 gyventojų, 2022 m. sausio 1 d. - 1209 gyventojai (https://geodata.lt/simno-miesto-gyventoju-skaicius/), t.y. 14,8 proc. mažiau. Lyginant su bendru VVG teritorijos gyventojų skaičiaus mažėjimu, Dauguose ir Simne gyventojų skaičius mažėja 2 kartus sparčiau (R5). Tam turėjo įtakos gyventojų migracija, mažas gimstamumas, pandemija.
VVG teritorijoje yra 3 miesteliai – Butrimonys, Krokialaukis, Nemunaitis, 441 kaimai (Alytaus r. sav. - 394 kaimų, Birštono seniūnijoje - 47 kaimai [1]) ir 2 viensėdžiai. Iš viso skaičiuojama 448 gyvenamųjų vietovių. Nuo 2014 m. iki 2022 m. gyvenamųjų vietovių skaičius VVG teritorijoje keitėsi. 2017 m. keičiant Birštono miesto teritorijos ribas, prijungiama apie 96 hektarus Birštono viensėdžio ir apie 42 hektarus Kernuvių kaimo gyvenamųjų vietovių teritorijų (R6) [51].
Seniūnijų pateikti pirminiai duomenys apie seniūnijose deklaravusių gyventojų skaičių nesutampa su oficialia gyventojų statistika, nes VVG teritorijoje deklaravusių gyvenamąją vietą yra daugiau. Gyvenamąją vietą VVG teritorijoje 2014 m. buvo deklaravę 27356 gyventojų, o 2022 m.- 26 637 gyventojų (R7) (8 priedo 3 lentelė). Lyginant 2021 m. su 2014 m. gyventojų tankumu, jis ypač sumažėjo Simno, Butrimonių, Daugų seniūnijose. Mažiausias gyventojų tankumas Raitininkų sen. (R8).

1.3. VVG teritorijos išskirtinumas ir identitetas

Mažos, atviros šalies ir rajono ekonomikos išgyvenimas tiesiogiai priklauso nuo to, ar vietos bendruomenės sugebės turėti pakankamai vietinių išteklių kuriant ir diegiant naujas technologijas, kaip ir kiek greitai įsitrauks į Darnaus vystymosi tikslų siekimą. VVG teritorijos išskirtinumas ir identitetas pagrįstas stiprybėmis.
VVG teritorija - dzūkų etninis regionas, kuriame vietos gyventojai puoselėja dzūkų tradicijas ir kalba dzūkiška tarme (R9). Krašto istorija mena jotvingių laikus, Lietuvos didžiuosius kunigaikščius, bajorus, kurių dvarai, rezidencijos ir medžioklės plotai buvo dabartinės VVG teritorijos ribose (R10). Išskirtinį teritorijos kapitalą sukuria miškai, daugiau nei 64 ežerų, upės ir upeliai, gamtos ir kultūros paveldas, turtingas kraštovaizdis (R11). Nemuno kilpos, piliakalniai, regioniniai parkai, saugomos teritorijos - Žuvinto biosferos rezervatas, Dzūkijos nacionalinio parko, Metelių ir Nemuno kilpų regioninių parkų dalys, rūpestingai saugomas ir puoselėjamas nematerialus bei materialus gamtos ir kultūros paveldas ir objektai traukia turistus, piligrimus, keliauninkus. Per VVG teritoriją eina Šv. Jokūbo kelias, kuris yra dalis (atkarpa) natūraliu būdu 8 – 11 amžiuje Ispanijoje atsiradusio, o 1980 m. Ispanijoje pradėto žymėti kelio vedančio į Šv. Jokūbo katedrą. Vietos ir religinės bendruomenės yra įsitraukusios į Camino Lituano kelio (https://caminolituano.com/) ir Šv. Jokūbo kultūros kelio atkarpų vystymą (R12). Nuostabaus gamtos grožio VVG teritorijos dalis - Birštono seniūnija, atvykstantiems svečiams ir turistams asocijuojasi su sveikatingumo ir poilsio paslaugų oaze – Birštono mieste esančiu kurortu (R13). Per Birštono savivaldybės teritoriją eina ir „Miško takas“ – Europos ilgų atstumų pėsčiųjų maršruto E11 dalis Baltijos šalyse, einanti per gražiausius Latvijos, Lietuvos ir Estijos miškus bei nacionalinius parkus. Birštono kurorto padėtis palanki kaip centro, per kurį susijungia **rekreaciniai Valstybinių parkų žiediniai maršrutai (Dzūkijos, Suvalkijos ir Vidurio Lietuvos) (R14).**
VVG teritorijos žemės nėra derlingos, tačiau miškuose džiugina gamtos gėrybės - grybai, uogos, kurias vietos gyventojai rūpestingai renka, perdirba arba parduoda (R15). VVG teritorija pasižymi unikaliomis ekonominėmis veiklomis – bitininkystė, žolininkystė, tradicinė amatininkystė, kulinarija ir konditerija (R16). VVG teritorijos išskirtinumas ir vertybė - šimtmečius gyvenanti ir itin darniai su lietuviais sugyvenanti tautinė mažuma – totoriai (R17), kurie tebepuoselėja totorišką kulinarinį paveldą, kuris išsiskiria ypatingo gardumo kepiniais - šimtalapiais.

VVG teritorijoje gyvena draugiški, puoselėjantys dzūkišką kultūrą, žmonės, kurie sudaro vieningą bendruomenę, siekiančią gyventi geriau, įdomiau, turtingiau. VVG teritorijos žmonės puoselėdami etninę kultūrą, amatus taip pat kuria ir naujas tradicijas, tuo pačiu visose VVG teritorijos gyvenimo srityse siekia diegti naujas technologijas, įvairias inovacijas (R18). VVG teritorijos bendruomenė suinteresuota išsaugoti ir sustiprinti dzūkų etninio regiono identitetą, puoselėti unikalią gamtą ir sveiką gyvenseną.
VVG teritorija išsiskiria kraštovaizdžio savitumu, gamtinių ir kultūrinių kompleksų unikalumu, saugomų teritorijų tipų gausa (Dzūkijos nacionalinio parko dalis, Žuvinto biosferos rezervato dalis, Metelių regioninio parko dalis, Nemuno kilpų regioninio parko dalis), kultūrinio paveldo objektais ir kultūros renginiais (R19). Svarbiausias kraštovaizdžio komponentai yra 64 ežerai ir Nemunas, kurio vingiavimas yra unikalus hidrografinis reiškinys visoje Europoje ledyno suformuotoje zonoje. Kažkada ši upė buvo svarbus vandens kelias, maitintojas, tautos gynėjas. Dabar Nemunas turistinių VVG teritorijos išteklių šaltinis, neatskiriamas kraštovaizdžio elementas ir istorinės atminties saugotojas. Nemuno mažųjų intakų (su Nemunu) ir Merkio baseinuose teka 60 kitų mažesnių upių ir upelių - tokių kaip Peršėkė, Dovinė, Varėnė, Verknė ir kt.
Didžiojoje VVG teritorijos dalyje vyrauja smulkūs ūkininkų ūkiai, smulkūs verslai (R20). Nors ir gyvena mažiau palankiose ūkininkauti kaimuose, žemės ūkio veikla, ypač pirminė žemės ūkio gamyba, plėtojama intensyviai. VVG teritorija išsiskiria bendruomenių gausa ir aktyvumu, veikiančiomis aplinkosauginėmis, dalijimosi ir žiedinės ekonomikos iniciatyvomis (R21). Bendruomenės vykdo edukacinę, švietėjišką, kultūrinę veiklą, planuoja perimti teikti įvairių viešųjų paslaugų, kurios užtikrintų vietos gyventojų gyvenimo kokybės gerėjimą, atsirastų galimybės derinti su turizmo paslaugomis. Bendruomeninės organizacijos pradeda kurti bendruomeninius verslus ir palaipsniui tampa darbdavėmis (R22). Bendruomenės geba būti puikiomis vietos valdžios partnerėmis tiek telkiant vietos žmonės, tiek įgyvendinat įvairaus pobūdžio projektus. VVG teritorija išsiskiria unikaliu pramogų verslo objektu - nuotykių parku „Tarzanija“, kurio paslaugų įvairovė didėja, siekiama minimalizuoti sezoniškumo problemą ir taip pritraukia daug lankytojų (R23).
Vietos gyventojai, bendruomenės turi planų, gerų idėjų ir iniciatyvų apjungiant (juos integruojant) gamtos ir kultūros išteklius, bendradarbiaujant, laikantis LEADER principų plėtoti sveikatinimo ir turizmo paslaugas, įsitraukti ir dalyvauti tarptautiniuose Lėto turizmo, Šv. Jokūbo kelio, kuris veda į Santjago de Kompostelą, bei kituose turizmo ir bendruomenės sveikatinimo tinkluose. Kūrybingai ir novatoriškai spręsti susikaupusias socialines (gyventojų, ypač jaunų, mažėjimas; bendruomenės senėjimas; darbo vietų kaime stoka; jaunimo užimtumo ir verslumo stoka; sveikatinimo paslaugų įvairovės ir kokybės stoka), kultūrines (nykstantys tradiciniai kaimai, papročiai, amatai; vartotojiškas požiūris į gamtą) ekonomines (mažai aukštą pridėtinę vertę kuriančių darbo vietų, mažos pajamos) ir aplinkosaugos problemas VVG teritorijoje (R24).

1.4. VVG teritorijos gyventojų nuomonė apie VVG teritorijos situaciją ir poreikius

Siekiant į strategijos rengimą įtraukti didesnį VVG teritorijos gyventojų skaičių, gauti objektyvesnius duomenis ir motyvuoti vietos gyventojus aktyviau dalyvauti strategijos rengime ir įgyvendinime VVG atsakingai laikėsi pagrindinio LEADER metodo principo *„iš apačios į viršų“*. Buvo siekiama nustatyti Alytaus r. VVG teritorijos vystymosi galimybes ir problemas atliekant 14 fokus grupių interviu seniūnijose *„PasiTarkime dėl naujos strategijos“* (9 priedas, 1 dalis), buvo atvejų, kai buvo vykdomas individualus, vieno neįgalaus žmogaus, interviu ir kai vykdomos grupinės diskusijos, nes dalyvavo daugiau žmonių. Kvietimai į renginius ir apie fokus grupių diskusijas seniūnijose buvo paskelbti viešai (kaimų skelbimų lentose), socialiniuose tinkluose https://www.facebook.com/Alytausrvvg, VVG darbo grupės nariai, kurie atstovauja visas seniūnijas, kvietė gyventojus asmeniškai. Iš viso dalyvavo 228 VVG teritorijos gyventojai, NVO, verslo ir vietos valdžios, pažeidžiamų, jaunimo grupių atstovai. Vieną fokus grupę vidutiniškai sudarė 16 žmonių. VVG grupės nariai buvo lankstūs ir stengėsi prisitaikyti prie vietos bendruomenių poreikių, jų galimybių. Interviu dalyvaujantys prisistatė. Buvo siekiama atsakyti į klausimą - kokius vietovės vystymąsi lemiančius išteklius turime seniūnijoje, Alytaus r. sav. ir Birštono sav. kaimo vietovėse? Apie ką gyventojai svajoja ir kokioms vietos iniciatyvoms yra poreikis, kokias norėtų ir galima būtų įgyvendinti ateityje? Diskutuota apie vietovės žmogiškųjų, ekonominių, gamtinių ir kultūrinių išteklių stiprybes, silpnybes, galimybes ir grėsmes,

kurios yra ir veikia kaimo vietoves. Buvo išsakytos nuomonės apie šeimos, kaimo, seniūnijos, rajono ateitį. Išsakytos nuomonės buvo surašomas, analizuojamos ir apibendrinamos.
Diskusijų grupėse išryškėjusios VVG teritorijos stiprybės: *bendruomenių gausa* (R25); *smulkūs, novatoriški bendruomeniniai projektai, padeda aktyvinti bendruomenę* (R25); *kaimo gimnazijų bendruomenės daro didelį kultūrinį poveikį vietos jaunimui ir vietos bendruomenei, prisideda prie naujovių; išvystytos vietos gimnazijų infrastruktūros* (R26). *Yra daug potencialo skatinti jaunimo verslumą ir savanorystę, kuriant turizmo klasterį* (R27). *Yra poreikis ugdyti bendruomenių sumanumą* (R28), *skatinti perėjimą prie atsinaujinančių išteklių gamybos ir vartojimo, informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo turizmo infrastruktūriniuose sprendimuose* (R29).
Diskusijų grupėse išryškėjusios VVG teritorijos silpnybės, kurios gali transformuotis į problemas: *Birštono seniūnijoje trūksta socialinio ir bendruomeninio verslo; mažai verslų, veikiančių Birštono kaimiškojoje teritorijoje; nėra bendradarbiavimo projektų, kurie padėtų mažinti socialinę atskirtį* (R30); *nėra jaunimo koordinatoriaus mokyklose, jaunimas nepakankamai aktyvus ir verslus* (R31); *nepuoselėjamos tvarumą skatinančios idėjos bendruomenėje, neperduodama patirtis jaunimui; depresyvi bendruomenė ir jaunimas, kuris nedalyvauja visuomeninėje veikloje* (R32). *Sparčiai plečiasi priemiestinės seniūnijos, kurių gyventojai naudojasi Alytaus miesto paslaugomis.* Neįgalūs asmenys neįsitraukia/neįtraukti į aktyvios visuomenės gyvenimo procesus (R33).
Rengiant VPS įvykdyta anketinė VVG teritorijos gyventojų apklausa- tyrimas (9 priedo klausimynas). Tyrime dalyvavo 591 respondentas - 393 moterys (66,5 proc.) ir 170 vyrų (28,8 proc.). Didžioji dalis respondentų turėjo aukštąjį (47,2 proc.) ir aukštesnįjį (21,8 proc.) išsilavinimą, buvo iš Alytaus, Simno, Miroslavo, Nemunaičio sen., respondentų pasiskirstymas pagal seniūnijas tolygus (9 priedas 4 lentelė). 37,4 proc. respondentų buvo jauni žmonės nuo 30 iki 49 metų, 28,4 proc. nuo 50 iki 59 m. , 22,2 proc. 60 ir daugiau (9 priedo 2 lentelė, 1 pav.). Absoliuti dauguma gyvena kaimuose, vienkiemiuose ir miesteliuose, nuosavame name ar bute. 15,1 proc. dirbo švietimo ir mokslo sektoriuje, 12,5 proc. - žemės ir miškų ūkyje, 11,0 proc. - savivaldos ir kitose biudžetinėse įstaigose, 10,3 proc. – prekybos ir kitose komercinėse srityse, 9,0 proc. - kultūros, sporto ir poilsio srityse (9 priedo 7 lentelė). Daugiau nei pusę respondentų savo gyvenimo sąlygas vertino kaip geras (59,1 proc.) ir labai geras (14,4 proc.), penktadalis (20,8 proc.) patenkinamai. Pagal socialinę grupę prie kurios save priskiria respondentai pasiskirstė taip: 42,5 proc. gyvena normaliai/pasiturinčiai, 32,1 proc. gyvena gerai, o 5,4 proc. gyvena vargingai, 2,7 proc. vos gali išgyventi (9 priedo 9, 10 lentelės). Pagrindinės, 69 proc. respondentų pajamos, buvo darbo pajamos (11 lentelė). Vietos respondentų nuomone opiausios yra kaimo gyvybingumo problemos: *mažos gyventojų pajamos* (R34), *spartus kaimo gyventojų senėjimas, gyventojų skaičiaus mažėjimas* (R35), *nedarbas* (R36), *bloga infrastruktūra (keliai, apšvietimas, viešieji pastatai, vandentiekis ir nuotekos, kita), gyventojai susiduria su socialinėmis problemomis, kultūrinių, buitinių paslaugų trūkumu* (R37) (9 priedo 12 lentelė, 2 pav.). Tai koreliuoja su diskusijomis grupėse. Respondentų nuomone mažiausiai rūpesčių kelia *neigiamas vietovės įvaizdis, mažėjanti biologinė įvairovė ir aplinkosaugos problemos* (R38)*, stipri klimato kaita ir išteklių brangimas, respondentai jaučiasi saugūs*. Prie prioritetų, kuriems teiktų pirmenybę, kad ES ir Nacionalinės paramos kaimui lėšos būtų kuo geriau investuotos buvo priskirta (9 priedo 14 lentelė, 3-5 pav.): *1) parama darbo vietų kūrimui; 2)paslaugų gyventojams (švietimo, kultūros, sporto, aplinkos tvarkymo ir pan.), ypač socialiai pažeidžiamoms grupėms, prieinamumo ir įvairovės didinimas* (R39); *3) bendruomeniškumą ir verslumą skatinančioms iniciatyvoms; 4) sveikatinimo priemonių (dviračiai, aktyvus sportas, sveika mityba, sveikatinimosi procedūros) diegimui ir infrastruktūros gerinimui* (R40); *5) projektams skirtiems vietos produkcijos perdirbimui ir realizavimui, viešosios infrastruktūros (viešieji pastatai, viešosios erdvės, transporto infrastruktūra ir pan.), parkų ir kitos žaliosios, turizmo ir viešosios infrastruktūros gerinimui* (R41); *6)* palankesnių sąlygų pradėti veiklą žemės ūkio ir maisto, turizmo sektoriuose sudarymui (R42)*; 7) prieigos prie informacinių ir ryšių technologijų plėtrai, jų naudojimo skatinimui ir kokybės gerinimui* (R43) *kaimo vietovėse.* Tai koreliuoja su diskusijomis grupėse.
Prie pagrindinių paslaugų, kurių labiausiai trūksta Alytaus r. VVG teritorijos gyventojų gyvenamojoje vietovėje buvo priskirta net 10 paslaugų grupių (9 priedo 15 lentelė, 6-8 pav.). Respondentų nuomone labiausiai trūksta VVG teritorijoje *1) sveikatinimo procedūrų, vyresnio amžiaus asmenų ir sunkių ligonių priežiūros (slauga, medicinos paslaugos, aprūpinimas būtiniausiais pirkiniais), transporto (pavežėjimo) paslaugų (nuvykti pas gydytojus, į banką, į bažnyčią ir kita)* (R44); *2) užimtumo ir laisvalaikio (kavinės, žaidimų aikštelės, paplūdimio ir pan.), jaunimo centro (jaunimo užimtumo) paslaugų, sporto centro paslaugų* (R45); *3) buitinių (kirpyklos, siuvyklos, pirties, drabužių ar avalynės taisyklos) paslaugų; 4) aplinkos tvarkymo (vejų priežiūros, medžių genėjimas); 5) gamtos turizmo paslaugų* (R46). Pagal paslaugas, respondentai numatė ir įmones, kurios galėtų būti įkurtos VVG teritorijoje (9 priedo 16 lentelė, 9-11 pav.). Respondentai ypač jaučia poreikį naujoms įmonėms - *pagyvenusių žmonių priežiūros ir slaugos centras; dienos centras pagyvenusiems ir neįgaliesiems* (R47); *žemės ūkio produktų parduotuvė, turgelis* (R48); *jaunimo centras (jaunimo užimtumo*)

(R49); *sveikatos namai* (R50). Didžioji dalis (53,1 proc.) mano, kad reikėtų skatinti kurti kaimo vietovėse stacionarias paslaugas, 34,7 proc. pasisakė už mobilias (R51) (9 priedo 17 lentelė).
Veiklos, kurių galėtų imtis kaimo bendruomenės (9 priedo 18 lentelė, 12-14 pav.): *1) ūkininkų gaminamos produkcijos pardavimas, amatininkų gaminių gamyba ir pardavimas* (R52); *2) pagalba vyresnio amžiaus žmonėms naudojantis internetinėmis paslaugomis, kompiuterine įranga, telefonais* (R53); *3) gamtos gėrybių, vaistažolių rinkimas, džiovinimas ir pardavimas* (R54); *4) kulinarinio paveldo, amatininkų gaminių produktų gamyba ir pardavimas* (R55); *5) pramogų organizavimo; 6) transporto paslaugos (neįgaliems, senyvo amžiaus, vienišiems, nepasiturintiems asmenims)* (R56); *7) įvairios buities paslaugos gyventojams, turistams (apgyvendinimas, maitinimas, edukacinės programos, gido paslaugos).* Respondentai taip pat nurodė pagrindines kliūtis, kurios trukdo bendruomenei organizuoti verslą ar teikti savo nariams būtiniausias paslaugas - *bendruomenė neturi finansinių išteklių ūkinei veiklai vykdyti; bendruomeninė organizacija yra per silpna, kad galėtų sėkmingai imtis ūkinės veiklos, taip pat trūksta žinių ir paslaugų organizavimo patirties* (R57) (9 priedo 19 lentelė, 15 pav.) Tai koreliuoja su diskusijomis grupėse. 38,1 proc. dalyvavusių apklausoje imtųsi smulkaus verslo (9 priedo 20 lentelė). O kaimo jaunimo iki 40 metų situaciją pagerintų - *jaunimo verslumo skatinimas, finansuojant jaunimo verslo iniciatyvas* (R58); *galimybių jauniems žmonėms dirbti sudarymas (vaikų priežiūros organizavimas, pavėžėjimas ir pan.); jaunimo informavimas ir konsultavimas apie galimybes mokytis, kurti verslą ir pan; jaunimo įtraukimas į savanorišką veiklą, galimybė įgyti patirties stažuotėse užsienyje; laisvalaikio (kultūros, sporto, šokių ir pan.) praleidimo erdvių kūrimas* (R59); *saugios gyvenamosios aplinkos kūrimas* (9 priedo 21 lentelė, 16 pav.).
Atliktos gyventojų poreikių anketinės apklausos rezultatai buvo pristatyti visuotiniame VVG narių susirinkime (2023-04-05) ir paskelbti viešai: https://alytausrvvg.lt/poreikiu-tyrimo-pristatymas/
Strategija paskelbta viešai http://alytausrvvg.lt/strategijos/2023-2029-m-vietos-pletros-strategija/, buvo pristatoma visuomenei 2023-05-26, pateikiama viešam aptarimui. Tvirtinta teikti vertinimui 2023-05-26. visuotinio narių susirinkimo Nr. 22 metu

1.5. VVG teritorijos socialinė situacija (įskaitant informaciją apie skurdo riziką ir socialinę atskirtį patiriančius asmenis ir (arba) jų grupes)

Mažėjo gyventojų skaičius tiek šalyje, tiek apskrityse. Bendras gyventojų skaičius VVG teritorijoje 2014 – 2022 m. sumažėjo 9,1 proc. (2442 gyventojais). Bendras Alytaus r. sav. gyventojų skaičius sumažėjo beveik 2 tūkst., o Birštono sav. 288 gyventojų (R60). 2021 metais didžiausią Birštono sav gyventojų dalį sudarė darbingo amžiaus gyventojai – 61,78 proc. (2020 m. – 59,19 proc.). Pensinio amžiaus gyventojai sudarė 24,03 proc. (2020 m. – 27,54 proc.), vaikai – 14,18 proc. (2020 m. – 13,27 proc.) visų savivaldybės gyventojų. Per pastaruosius metus Savivaldybėje sumažėjo pensinio amžiaus gyventojų, padaugėjo darbingo amžiaus gyventojų ir vaikų.
Alytaus r. sav. gyventojų skaičius pagal lytį 2014 m. ir 2022 m. yra panašus, atitinkamai vyrų yra 13 372 ir 12379, o moterų - 13 975 ir 13050, tačiau Birštono sav. skirtumas tarp moterų ir vyrų dalies yra didesnis (10 priedo 1 lentelė). VVG teritorijoje 2011 m. moterys sudarė 51,4 proc., o 2022 m. - 51,2 proc. didesnę dalį visų gyventojų (R61), tačiau gyventojų struktūra pagal lytį lėtai keičiasi tiek šalyje, tiek Alytaus r. sav., Birštono sav. (10 priedo 2 lentelė).
2021 m. Alytaus r. sav. ir Birštono sav. lietuviai atitinkamai sudarė 97,14 proc. ir 97,53 proc., visų gyventojų, lenkai – 0,63 proc. ir 0,27 proc., rusai – 0,49 proc. ir 0,63 proc., baltarusiai – 0,11 proc., ir 0,07proc., ukrainiečiai – 0,10 proc. ir 0,12 proc. (R62) (10 priedo 3 lentelė). Visose veiklos srityse VVG išlaiko pagarbą žmogui nepriklausomai nuo jo tautybės.
Gyventojų skaičiaus ir demografinio kitimo pokyčius VVG teritorijoje įtakoja gyventojų natūrali kaita, vidaus ir tarptautinė migracija. Natūrali gyventojų kaita analizuojamu laikotarpiu yra kiekvienais metais neigiama, per 2022 m. Alytaus r., sav. neteko 306 gyventojų, tuo tarpu Birštono sav. 44 gyventojų (10 priedo 4 lentelė) t.y. apie 7 proc. visų gyventojų (R63). 2020 metais bendrasis natūralios gyventojų kaitos rodiklis 1000 gyventojui Lietuvos Respublikoje siekė - 6,6 gyventojo, kai Alytaus r. sav. buvo -12,1, tai rodo problemą, kadangi gyventojų skaičiaus mažėjimas beveik dvigubai didesnis už šalies vidurkį (R64), gyvenamoji vietovė gali pereiti į nuosmukio stadiją, mažėja VVG teritorijos gyvybingumas.
Gyventojų mažėjimo atspindi bendrasis neto vidaus migracijos rodiklis 1 tūkst. gyventojų, kuris 2021 m. Alytaus r. savo. sudaro 9,4 proc. augo, kai tuo tarpu Birštone šis rodiklis yra neigiamas (-3,4). (10

priedo 5 lentelė). 2022 metų neto tarptautinę migraciją metų pradžioje vertinti gana sudėtinga dėl karo Ukrainoje. Analizuojant 2020 metus, Lietuvos Respublikoje gyventojų skaičius padidėjo 19 993 asmenimis, iš kurių 23 103 asmenys emigrantai ir 43 096 imigrantai, Alytaus r. 129 asmenimis daugiau, o Birštono sav. tik 14 asmenų didėjimas (R65) (10 priedo 6 lentelė)

Neto migracija 2022 m. Lietuvoje sudarė 72 372 asmenis, Alytaus r. sav. šis skaičius siekė tik 75 asmenis, o Birštono r. sav. šiek tiek daugiau – 105 asmenis (10 priedo 7 lentelė). Bendrai išvykusieji Alytaus r. sav. buvo 1 139 asmenys, o atvykusiųjų buvo 1 372 asmenys, Birštone atitinkamai buvo 237 ir 320 asmenys (R66), tai dažniausiai iš migracijos grįžę, darbo ir profesinės patirties turintys žmonės. Diskutuojant su gyventojais seniūnijose buvo aiškinamasi emigracijos priežastys, dauguma gyventojų nurodo, kad išvyksta dėl ekonominių priežasčių, į darbo paieškas (R67). Tačiau šalies mastu atlikti tyrimai [30] rodo, kad sprendimą emigruoti lemia ir kiti veiksniai: socialinis nesaugumas, teisingumo trūkumas, netikėjimas ateitimi, prastas darbdavių požiūris į darbuotojus, geresnės karjeros galimybės užsienyje. Didėja ir išvykstančiųjų studijuoti skaičius, kurie negrįžta į savo gimtinę. Neigiama natūrali gyventojų kaita, migracija – emigruoja jauni žmonės, nuo kurių priklauso ir darbo jėgos ištekliai, ir vaikų gimimas, negatyviai veikia ir demografinę visuomenės struktūrą.

Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė Alytaus apskr. 73,04 metų, vyrų - 68,43 m., moterų - 77,81 m., yra mažesnė nei Kauno apskr. - 75,19 metų, vyrų - 70,76 m., moterų- 79,35 m. (R68). Šalies demografinės senatvės koeficientas metų pradžioje (10 priedo 8 lentelė) 2014–2022 m. pakito nuo 126 asmenų iki 134 asmenų, Alytaus r. sav. – nuo 173 asmens iki 161 asmenų, o Birštono sav. – nuo 177 iki 214 (R69). Tai rodo, kad šalyje ir Birštono sav. yra spartesnis gyventojų senėjimas nei Alytaus r. sav.

Išsilavinimas kaimo gyventojų statistikoje gana panašus į bendrą šalyje (10 priedo 10 lentelė). Vidurinį išsilavinimą šalies kaimo vietovėse turintys žmonės sudaro 34,59 proc.. o Alytaus ir Kauno apskrityse šis santykis varijuoja tarp 32,02-34,43 proc. ir yra labai panašus kaip ir Alytaus r. sav. ir Birštono sav. kaimo vietovėse. Didžiausia dalis kaimo gyventojų turinčių aukštąjį išsilavinimą buvo Kauno apsk. (23,13 proc.), o mažiausia Alytaus r. sav. kaimo vietovėse (17,44 proc.) (R70).

Lyginant gyventojų išsilavinimą (10 priedo 11-12 lentelės) pagal lytį galima teigti, kad moterys turi aukštesnį išsilavinimą nei vyrai (R71). Vyrų pagal išsilavinimą 2021 m. santykis labai panašus visuose regionuose ir vidurinį išsilavinimą turinčių asmenų kiekis varijuoja tarp 36,64-37,97 proc. Kauno apsk. turinčių aukštąjį taip pat yra šiek tiek daugiau (19,11 proc.) nei kituose regionuose lyginant su 14,7-15,89 proc. (10 priedo 11 lentelė). Nors moterų, turinčių vidurinį išsilavinimą yra daugiausiai – 29,42-31,58 proc., bet santykinai mažiau nei vyrų, o aukštąjį išsilavinimą turinčių 18,97-26,88 proc. moterų yra daugiau nei jį turinčių vyrai. Taip pat kaip ir vyrų, Kauno apsk. moterų turinčių aukštąjį išsilavinimą yra daugiau nei Alytaus apsk. ir savivaldybėse (10 priedo 12 lentelė). Alytaus r. sav. 1 tūkst. gyventojų tenka mažiausias aukštąjį išsilavinimą turinčių asmenų skaičius – 178 žmonės (R72)., o Birštono sav. didžiausias 298 gyventojais 1 tūkst. gyventojų (R73) (10 priedo 13 lentelė), tai rodo VVG teritorijos netolygumą.

Nerimą kelia nebaigusių pradinės mokyklos, nelankiusių mokyklos, neraštingų gyventojų grupė, kuri, lyginant su šalies (1,73 proc.) ir Birštono sav. (2,02 proc.), yra didžiausia Alytaus r. sav. (2,16 proc.). Tačiau šalies kaimuose pastaroji dalis žmonių yra didesnė (2,12 proc.), Birštono sav. didesnė (1,75), o Alytaus r. sav. – mažesnė (2,11) (R74) (10 priedo 10 lentelė). Lyginant vyrų ir moterų grupes pagal neraštingumą galima teigti, kad jis didesnis vyrų tarpe, didžiausia grupė (2,65 proc.) yra Birštono sav. (10 priedo 1-12 lentelės).

Bedarbių skaičius Alytaus r. sav. nuo 2011 metų buvusių 3 460 asmenų 2021 m. sumažėjo iki 2 223 asmenų arba 55 proc. Birštono sav. nuo 396 sumažėjo iki 227 asmenų, arba net 74 proc. 2021 m. bedarbių skaičius yra mažesnis lyginant su 2011 metais (R75) tačiau, pagal diskusijas grupėse, jų motyvacija dirbti ir kurti nėra didelė (10 priedo 15 lentelė). Vidutinis metinis nedarbo lygis (ieškančių darbo procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų) Alytaus r. sav. nuo 2020 m. mažėjo ir 2022 m. jis buvo mažesnis už šalies ir Alytaus apsk. vidurkį (10 priedo 1 pav.). 2022 m. prad. Alytaus r. sav. gyveno 5849 pensinio amžiaus žmonės. Tai sudaro 23 proc. bendro Alytaus r. sav. gyventojų skaičiaus. Santykinė Alytaus r. sav. pensinio amžiaus gyventojų dalis yra mažesnė už apskrities,

tačiau didesnė už šalies vidurkį (R76) (10 priedo 18 lentelė). Socialinių pašalpų gavėjų skaičius tenkantis 1 tūkst. gyventojų, 2021 m. šalyje buvo 24, o Alytaus r. sav. 28 t.y. 16,7 proc. daugiau, o Birštono sav. 14 arba 41,7 proc. mažiau (10 priedo 16 lentelė) (R77). Dažniausiai senyvo amžiaus asmenims reikalingos pagalbos į namus, socialinės globos paslaugos, transporto, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas ir kt. Iš viso senatvės pensijų gavėjų skaičius 2021 m. Alytaus r. sav. ir Birštono sav. buvo 815, o neįgalumo pensijų gavėjų skaičius mažesnis – 227 (10 priedo 17 lentelė). Birštono sav. Valstybinio socialinio draudimo senatvės ir netekto darbingumo (invalidumo) pensijas gaunančiųjų tenkančių 1 tūkst. darbingo amžiaus gyventojų dalis yra gerokai didesnė nei Alytaus r. sav. (R78). Tai rodo netolygų savivaldybių vystymąsi. **2022 m. prad. Alytaus r. sav. 8,3 proc., o Birštono sav. 10,8 proc. nuo visų gyventojų buvo žmonės su negalia** (R79). Tai nemaža dalis visų gyventojų. 2022 m. prad. Birštono sav. gyventojai, kuriems nustatyta negalia ir (ar) specialieji poreikiai, sudarė apie 7,5 proc. visų savivaldybės gyventojų, o Alytaus r. sav. (10 priedo 20 lentelė). 2022 m. sausio 1 d. duomenimis šeimų, patyrusių socialinę riziką, skaičius padidėjo (2022 m. - 19 šeimų, 30 vaikų, 2020 m. - 14 šeimų, 24 vaikai). Šį padidėjimą lėmė dėl santuokos ir (ar) santykių nutraukimo šeimose kylantys konfliktai, alkoholio vartojimas, psichologinis ar / ir fizinis smurtas, dėl šios priežasties į pagalbą kviečiami policijos pareigūnai ir vaiko teisių atstovai. Birštono sav. išlieka aktuali ir gyventojų, neturinčių gyvenamosios vietos, problema. Per pastaruosius du metus šis skaičius nepakito (10 priedo 21 lentelė).

Nuo 2018 m iki 2022 m. VVG teritorijoje (su Birštono miestu) socialinės rizikos šeimų skaičius mažėjo, tačiau jose augančių vaikų mažėjo lėčiau (10 priedo 17 lentelė). 2022 m. prad. savivaldybėse gyveno 117 patiriančių socialinę riziką šeimų, kuriose gyvena 235 vaikai (R80) (10 priedo 20 lentelė). Alytaus r. gyveno 98 šeimos, patiriančios socialinę riziką, kuriose augo 205 vaikai. Nuo 2019 m. pastebimas šeimų, patiriančių socialinę riziką mažėjimas (10 priedo 2 pav.).

Alytaus r. sav 2021 m. gyveno 205 suaugę darbingo amžiaus asmenys ir 20 vaikų, turinčių intelekto ir (ar) psichikos negalią (R81). Per pastaruosius 5 metus tiek darbingo amžiaus asmenų, tiek vaikų, turinčių intelekto ir (ar) psichikos negalią, skaičius rajone nežymiai sumažėjo (2017 metais darbingo amžiaus asmenų buvo 209, vaikų – 22) (10 priedo 22 lentelė). Neįgaliesiems dažniausiai reikalingos ne tik socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo, pagalbos į namus, socialinės globos, laikino atokvėpio, apsaugoto būsto, transporto, aprūpinimo techninės pagalbos priemonėmis, būsto pritaikymo neįgaliųjų poreikiams, bet ir sveikatinimo paslaugos pagal poreikį. Organizuojant socialines paslaugas išskirtinis dėmesys reikalingas vaikams, augantiems šeimose, patiriančiose socialinę riziką. 2022 m. socialinės priežiūros (socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo) paslaugos suteiktos 149 šeimoms, 298 jose augantiems vaikams. 2022 m. Alytaus r. veikė 3, o Alytaus m. 7 vaikų dienos centrai, teikiantys akredituotas vaikų dienos socialinės priežiūros paslaugas 99 kaimo vaikams (R82).

Asmenims, vartojantiems alkoholį, narkotines, psichotropines ir kitas medžiagas, itin reikalingos nakvynės namų, apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose, psichologinės bei socialinės reabilitacijos paslaugos, psichosocialinė pagalba, parama gydymuisi nuo alkoholio ar kitų psichotropinių medžiagų (R83). Alytaus r. sav. visuomenės sveikatos biuras organizuoja priklausomybių konsultanto individualias ir / ar grupines konsultacijas, tačiau jos yra nutolusios, sergančių priklausomybės ligomis gydymasis yra nepakankamas. Socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims ir jų šeimoms teikiamos informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo, psichosocialinė pagalba. Tačiau tai dažniausiai savivaldybių centruose teikiamos paslaugos.

Alytaus apsk. vyriausiojo policijos komisariato Birštono policijos komisariato duomenimis, 2021 m. dėl piktnaudžiavimo alkoholiu Savivaldybėje nubausta 17 asmenų, dėl piktnaudžiavimo narkotinėmis, toksinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis – 3 asmenys. 3 birštoniečiai nubausti baudžiamąja atsakomybe dėl vairavimo esant neblaiviam, 1 – dėl neteisėto disponavimo narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis (R84) [29].

Kaip socialinė situacija atitinka VVG teritorijos viziją

VVG įvertino pokyčius, kurie parodo vaikų, darbingo ir pensinio amžiaus žmonių struktūrinę sudėtį. VVG teritorijos demografiniai pokyčiai visose amžiaus grupėse turi neigiamas raidos kryptis ir kelia grėsmę tiek darbo jėgos išteklių formavimui, tiek socialinės infrastruktūros paslaugų pasiekiamumui ir prieinamumui užtikrinti kaimo gyvenamosiose vietovėse. Paslaugos dažniausiai teikiamos savivaldybių centruose, nėra pasiekiamos ir prieinamos visiems kaimo gyventojams, yra kliūtis plėtoti turizmo paslaugas. Nemaža dalis, 2818 žmonių, iš kurių 172 vaikai, visų gyventojų yra su negalia (R85). Neįgaliesiems dažniausiai reikalingos ne tik savivaldybės teikiamos, bet ir sveikatinimo, terapijos paslaugos pagal poreikį (R86). Kadangi patiriančiose socialinę riziką šeimose augantys vaikai neturi tinkamų sąlygų pozityviai socializacijai, didėja smurto rizika, negatyvios socializacijos grėsmė. Socialinės paslaugos ypač reikalingos toliau nuo rajono centro nutolusių seniūnijų gyventojams, kurias galėtų teikti bendruomeninės organizacijos (R87). Savalaikės ir kompleksiškai teikiamos socialinės paslaugos šeimoms sąlygojo teigiamus pokyčius, sustiprinus socialinį darbą su šeimomis, tačiau vis dar išlieka rizika socialinei atskirčiai kaimo vietovėse formuotis (R88). Socialinės aplinkos silpnybes bei grėsmes gali suponuoti didesnius poreikius socialinių paslaugų namuose.

Gyventojų anketinės apklausos ir fokus grupių interviu duomenys parodė, kad Alytaus r. VVG teritorijos gyventai kaip opiausią problemą mato kaimo gyvybingumo problemą: *„mažos gyventojų pajamos, spartus kaimo gyventojų senėjimas, gyventojų skaičiaus mažėjimas, nedarbas“, o „neįgalūs asmenys neįsitraukia/neįtraukti į aktyvios visuomenės gyvenimo procesus“*. Prie prioritetų, kuriems teiktų pirmenybę, kad ES ir Nacionalinės paramos kaimui lėšos būtų kuo geriau investuotos buvo priskirta *„parama darbo vietų kūrimui“; „paslaugų gyventojams (švietimo, kultūros, sporto, aplinkos tvarkymo ir pan.), ypač socialiai pažeidžiamoms grupėms, prieinamumo ir įvairovės didinimas“.*

Socialinė situacija suponuoja poreikius, tam tikriems VVG teritorijos vizijoje numatytiems siekiams, kuriuos galima įgyvendinti bendradarbiaujant ir diegiant LEADER principus. Numatyta, kad dzūkų etniniame regione besimokančios kaimo bendruomenės ir darnios šeimos puoselėja gamtos ir žmogaus sukurtą aplinką, sveiką gyvenseną, plėtoja sveikatinimo veiklas. Įgyvendinant VPS bus siekiama suaktyvinti vietos gyventojus įsitraukti į pažangias veiklas, taikyti socialines ir kitas inovacijas, pagal gyventojų poreikius ir darnaus vystymosi tikslus įgyvendinti kompleksinius projektus, vietos gyventojus skatinti dalyvauti mokymosi visą gyvenimą tikslų įgyvendinime, gerinti kaimo gyventojų gyvenimo kokybę, plečiant paslaugų įvairovę ir nuolat jas atnaujinant, plėtojant turizmo paslaugas.

1.6. VVG teritorijos ekonominė situacija

Lietuvos BVP nuo 2014 metų iki 2022 m. padidėjo 82,93 proc. arba vidutiniškai augo apie 10 proc. per metus. Žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės dalis nuo bendrosios pridėtinės vertės 2014-2020 metais nesiekė 4 proc., o 2022 m. jau sudarė 4,5 proc. nuo Lietuvos BVP (11 priedo 1 lentelė), tai rodo, kad 2022 m. ryškiai išsiskiria, o žemės ūkio sektorius kuria didesnę vertę ekonomikoje. Per dvejus metus BVP šuolis sudarė daugiau nei 17 mlrd. Eur. 2014 m. prad. Alytaus r. sav. ir Birštono sav. buvo įregistruota 949 ūkio subjektų, o 2022 m. - 1345, iš jų atitinkamai: ūkinę veiklą vykdė 503 (53,0 proc.) ir 784 (58,3 proc.) ūkio subjektai (2 pav.). Vis dar įregistruotų ir veikiančių ūkio subjektų skaičius pagal ekonominės veiklos rūšį, skiriasi, o dalis įmonių neveikia (R89). Lyginant 2022 m. su 2014 m. veikiančių ūkio subjektų skaičius augo 35,8 proc. (R90). Bendrai vertinant įregistruotų ir veikiančių ūkio subjektų skaičių pagal savivaldybes ir ekonominės veiklos rūšį Alytaus r. ir Birštono sav. tiek 2014 m., tiek 2021 m. didžioji dalis ūkio subjektų vykdė didmeninę ir mažmeninę prekybą, variklių transporto priemonių ir motociklų remontą, Alytaus r. sav. atitinkamai sudarė 25,56 proc. ir 21,37 proc., o Birštono sav. 20,19 proc. ir 18,6 proc. visų ekonominių veiklų (11 priedo 2 lentelė). Dar viena dažniausiai plėtojama veikla yra kita aptarnavimo veikla (R91). Sparčiausiai augo statybos veiklas plėtojančių ūkio subjektų skaičius (R92). Alytaus r. sav. apdirbamosios gamybos ūkio subjektų skaičius padvigubėjo t.y. nuo 40 iki 81 ūkio subjekto, o Birštono sav. ši veikla traukėsi (11 priedo 2 lentelė). Didžioji dalis įmonių yra UAB, individualios įmonės ir asociacijos (11 priedo 3 lentelė). Didžiausios Alytaus r. sav. ir Birštono sav. įmonės pagal darbuotojų skaičių 2014 - 2022 m. užsiima statybos, baldų gamybos, viešojo maitinimo veiklomis (R93) **(**11 priedo 4 lentelė). Veikiančių įmonių struktūroje VVG teritorijos savivaldybėse

2022 m. visos verslo įmonės yra mažos ir vidutinės įmonės (11 priedo 5 lentelė), kurių didžiojoje dalyje dirbo iki 4 darbuotojų (R94). Didžiausia dalį Alytaus apsk. įmonių sudaro nuo 0-4 darbuotojų grupė arba 68 proc. nuo visų įmonių. Atitinkamai didėjantis darbuotojų skaičius grupėje koreliuoja su mažėjančiu įmonių skaičiumi. Lyginant su šalies rodikliais santykinė dalis visose darbuotojų skaičiaus grupės kategorijose yra panaši, t. y. 3-4 proc. Išskirti galima 100-149 grupę, nes ji sudaro daugiausiai - 3,98 proc. nuo visos Lietuvos įmonių skaičiaus. 2021 m. iš viso veikia 92 628 mažų ir vidutinių įmonių ir tai sudaro 99,54 proc. nuo visų įmonių. Alytaus apsk. santykis yra panašus (99,59 proc.) o Alytaus r. sav. iš viso yra 541 įmonė ir visos jos 100 proc. yra mažos vidutinės įmonės. Birštono sav. yra 90 ir jos taip pat visos mažos vidutinės įmonės. Visose kaimyninėse savivaldybėse mažos vidutinės įmonės sudaro virš 99 proc. visų įmonių išskyrus Druskininkų sav., kurioje šios įmonės sudaro tik 81,47 proc. visų įmonių (11 priedo 5 lentelė).

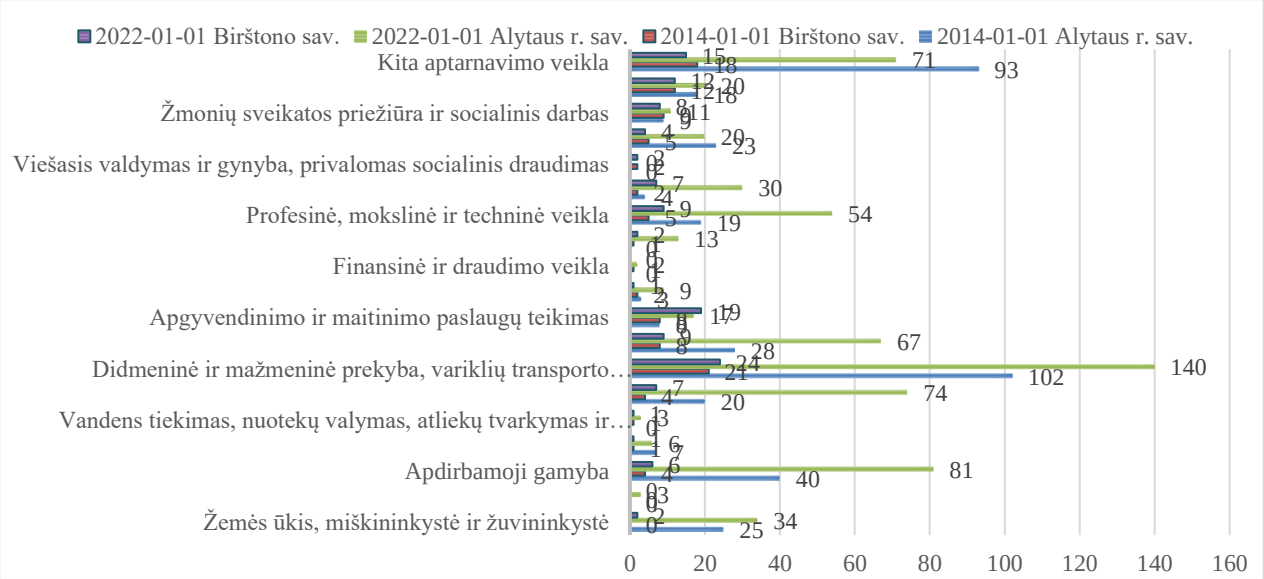

2 pav. Veikiančių ūkio subjektų skaičius Alytaus r.sav. ir Birštono sav. 2014, 2022 m.
Šaltinis: www.stat.gov.lt, http://osp.stat.gov.lt/statistikos-leidiniu-katalogas.

Veikiančių ūkio subjektų skaičius pagal apskritis keitėsi (11 priedo 6 lentelė). Alytaus apsk. ūkio subjektų skaičius tenkantis 1 000 gyventojų gana stipriai atsilieka (29,95 įmonės) nuo šalies vidurkio (40,45 įmonės). Alytaus r. sav. 1000 gyventojų tenka 25,75 ūkio subjekto, t.y. mažiau nei apskrityje vidutiniškai. Tuo tarpu Birštono sav. 1000 gyventojų tenka 31,62 ūkio subjekto (Kauno apskr. - 40,65) ir tai yra daugiau nei Alytaus r. sav. (R95). Ūkio subjektų skaičius 1000 gyventojų rodo, kad vietovės vystomos gana netolygiai. Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių situacija santykinai panaši, nes Alytaus apskritis sudaro 21,62 kai šalies yra 33,01, o Alytaus rajono 21,27 bei Birštono r. 22,06 įmonių skaičius tenkantis tūkstančiui gyventojų (11 priedo 6 lentelė).

Daugiausiai 2021 m. Alytaus apsk. darbuotojų, vertinant pagal ekonominės veiklos rūšis, dirbo pramonėje (11 355), tai sudaro 19 proc. visų užimtų gyventojų. Alytaus r. sav. sudaro 19,4 proc. nuo Alytaus apskrities. Antroje vietoje yra didmeninė ir mažmeninė prekyba, variklių transporto priemonių ir motociklų remontas, kur dirba iš viso 9 265 žmonių (R97), o Alytaus rajone 1 820 arba 19,64 proc. nuo Alytaus apskrities. **Birštono sav. iš viso yra užimti 1 988 gyventojai, kurių 16,7 proc., o Alytaus r. sav. užimti *10 662* gyventojai, kurių 5 proc. dirba sveikatos priežiūros ir socialinį darbą (R98).** Antroje vietoje didmeninė ir mažmeninė prekyba, variklių transporto priemonių ir motociklų remontas, kur dirba 257 gyventojai arba 12,9 proc. užimtųjų gyventojų (R11) (11 priedo 7 lentelė). Nemažas dalis gyventojų yra užimti meninėse, pramoginėse ir poilsio organizavimo veiklose. Tai parodo, kad VVG teritorijoje yra sukaupta prekybinės veiklos, sveikatos priežiūros ir socialinio darbo, pramogų ir poilsio organizavimo patirtis (R99).

Materialinės investicijos 2014 m. to meto kainomis šalyje tenkančios vienam gyventojui sudarė 2 074 Eur., o Alytaus r. sav. buvo 2 463 Eur., o Birštono r. sav. 2 400 Eur. vienam gyventojui t.y. didesnės nei šalies vidurkis (R100). 2021 metais šis rodiklis Alytaus r. sav. beveik nekito ir sudarė 2 452 Eur, kai tuo tarpu Birštono savivaldybėje augo 21,5 proc. iki 2 918 Eur. Tačiau jau 2021 m. abu rajonai nesiekė šalies vidurkio, kuris padidėjo net 79 proc., t.y. iki 3 718 Eur. materialinių investicijų tenkančių vienam gyventojui. Gretinant su Alytaus apsk. ir Kauno apsk. tai materialinės investicijos didėjo, 2014 metais atitinkamai vienam gyventojui investicijų buvo 1 376, Eur. ir 1779 Eur., o 2021 metais 1 603 Eur. ir 3697 Eur. (R101) (11 priedo 8 lentelė).

Tiesioginės užsienio investicijos 2021 m. tenkančios vienam gyventojui Alytaus r. sav. buvo 2 537 Eur., t.y. 7,7 karto didesnės nei Birštono sav. (11 priedo 9 lentelė). Tai yra vienas mažiausių investicijų tenkančių vienam gyventojui rodiklis tarp apskričių savivaldybių, po Lazdijų r. sav. ir Prienų r. sav. Analizuojant ES fondų lėšų investavimą (2014 m. sausio 1 d. - 2022 metų gruodžio 31 d.), nustatyta, kad Alytaus r. sav. užregistruotos 108 paraiškos ir joms visoms skirtas finansavimas, o išmokėta suma sudarė 8 008 491,46 Eur. Birštono sav. užregistruota 46 paraiškos, patvirtintos 45 ir bendra išmokėta suma sudarė 7 497 078,07 Eur. Vertinant vienos paraiškos vidurkį tai Birštono sav. vienai paraiškai išmokėtas finansavimas sudarė 166 601,73 Eur. ir tai daugiau nei dvigubai, t. y. 124 proc. nei Alytaus r. (74 152,70 Eur.) (R102) (11 priedo 10 lentelė).
VVG teritorijos savivaldybėse 2022 m. buvo baigti arba įgyvendinami 44 investiciniai projektai (11 priedo 11 lentelė), investuota 15791,4 tūkst. Eur. (R103) iš kurių didžioji dalis (daugiau nei 70 proc.) buvo ES paramos lėšos. Alytaus r. sav. 2022 m. buvo tęsiama įgyvendinti pradėtus ir pradėta įgyvendinti naujus ES, valstybės biudžeto ir savivaldybės biudžeto lėšomis finansuojamus projektus. Iš viso 2022 m. buvo įgyvendinami 33 projektai, kurių bendra vertė – 13 839,9 tūkst. Eur, iš jų ES – 10 829,8 tūkst. Eur, valstybės biudžeto – 937,75 tūkst. Eur, savivaldybės biudžetas – 1 916,25 tūkst. Eur. (R104). Investicijos buvo skirtos socialinei infrastruktūrai ir paslaugoms gerinti, apleistų bešeimininkių pastatų sutvarkymui, aptarnavimo kokybei didinti, vandens tiekimo ir nuotekų infrastruktūrai bei vandens būklei gerinti, komunalinių atliekų tvarkymui, bendradarbiavimo stiprinimui, sveikatos priežiūros gerinimui, atsinaujinančių energijos šaltinių diegimui (R105). Birštono sav. investiciniai projektai (11 priedo 12 lentelė), buvo nukreipti į sveikos gyvensenos skatinimą regioniniu lygiu, darnaus judumo gerinimą, bendrų maršrutų kūrimą, socialinio būsto fondo ir infrastruktūros plėtrą, kompleksinių paslaugų šeimai plėtojimą, infrastruktūros prieinamumą žmonėms su negalia, viešųjų erdvių sutvarkymą, pritaikant kultūrinei veiklai ir lietuvių kalbos puoselėjimui, ligų valdymo tinklo stiprinimą pasienio teritorijoje, dinamišką automobilių srautų valdymo realiu laiku sistemą, buitinių nuotekų (biologinio) valymo įrenginių bandomąjį projektą (R106).
VVG teritorijos gyventojai dirba įvairiai - steigia įmones, pagal verslo liudijimą arba pagal individualios veiklos pažymą. 2014 m. veikė 318 įmonių, o 2022 m. 631 įmonė, t.y. beveik 2 kartus daugiau (R107) (11 priedo 13 lentelė). 2014 metais pagal individualią veiklą, įsigijus verslo liudijimą šalyje dirbo 94 622 gyventojai, 2018 m. buvo fiksuojamas ženklus didėjimas iki 103 713 gyventojo, o 2022 m. smuktelėjo iki 99 193 gyventojo, kuris dirba pagal verslo liudijimą. 2014 m. Alytaus r. dirbančių skaičius tesiekė 0,8 proc., o 2022 m. netgi sumažėjo iki beveik 0,6 proc. Birštono sav. duomenys buvo atitinkamai 0,25 proc. ir 0,23 proc. (R108) (11 priedo 14 lentelė). Pagal individualios veiklos pažymą dažniausiai VVG teritorijos gyventojai vykdo draudimo agentų ir brokerių veiklą, variklinių transporto priemonių techninę priežiūrą ir remontą. Pastaroji veikla labai sparčiai auga (11 priedo 15 lentelė).
Nedarbo lygis Alytaus apsk. 2014-2022 m. buvo didesnis, o Kauno apsk. mažesnis nei bendrai Lietuvoje. Jeigu 2014 metais nedarbo lygis Alytaus apsk. buvo 18,5 proc. tai yra didesnis (beveik 73 proc.) už Lietuvos vidurkį (10,7 proc.), tai 2022 m. šis rodiklis sumažėjo (32 proc.), atitinkamai nedarbas siekė 7,8 proc. ir 5,9 proc. (R109) Tai rodo, kad Alytaus apsk. neblogai sekasi tvarkytis su nedarbu, tendencija yra mažėjanti (11 priedo 16 lentelė). Alytaus r. sav. 2020 metais nedarbas sudarė 13,8 procento, kai šalies vidurkis – 12,6 proc. 2021 m. siekė 13,4 proc. ir, lyginant su ankstesniais metais, sumažėjo 0,4 proc. tačiau vis dar nežymiai viršija Lietuvos vidurkį (13,0 proc.) (R110). Ilgalaikio nedarbo lygis – nedarbo, trunkančio ilgiau nei metus, procentas nuo darbo jėgos 2021 m. savivaldybėje – 4,7 proc., Lietuvoje šio rodiklio reikšmė yra panaši (5,0 proc.) [17]. Didelę įtaką padarė pandemija. Alytaus r. sav. yra žiedinė savivaldybė, o situacijai darbo rinkoje stipriai darė įtaką tendencijos Alytaus miesto ūkyje ir darbo rinkoje. Bankrutavus stambiosioms Alytaus miesto pramonės įmonėms, kur dirbo nemaža dalis rajono gyventojų, jie neteko darbo [2]. Birštono sav. nedarbo lygis siekė 6,8 proc. ir buvo mažesnis nei šalyje (8,5 proc.) bei Kauno apskrityje (7,4 proc.) [1].
2014 m. šalyje veikė 201 534 žemės ūkio subjektų, iš jų juridiniai sudarė - 1,02 proc., 2022 metais šis rodiklis mažėjo atitinkamai iki 150 583 vnt., o juridiniai sudarė - 1,13 proc. Alytaus r. sav. žemės ūkio valdų skaičius 2014 m. sudarė 7 586 vnt. iš jų tik 0,32 proc. sudarė juridiniai asmenys, didžioji dalis buvo fiziniai asmenys t.y. ūkininkų ūkiai. 2022 m. šis rodiklis buvo 5 955 vnt. ir atitinkamai juridiniai asmenys sudarė tik 0,42 proc. (R111) (11 priedo 17 lentelė). 2014 metais šalyje buvo 117 532 ūkininkų, o Alytaus r. sav. 3 645 ūkininkai, jie sudaro 3,1 proc. visų ūkininkų tais metais skaičiaus, Birštono sav. buvo 331 ūkininkas, t.y. tik 0,3 proc. visų šalies ūkių. 2022 m. šalyje ūkininkų sumažėjo iki 87 638 (25,4 proc.), o Alytaus r. sav. iki 3 093 (15,1 proc.), Birštono sav. iki 249 ūkių (24,8 proc.) (R112). Tai rodo, kad VVG teritorija yra kaimiška, tačiau nėra agrarinė, joje vykdo veiklą tik labai nedidelė dalis šalies žemės ūkio subjektų, jų skaičius mažėja. **Abi savivaldybės pagal savivaldybių suskirstymą į klasterius [8] patenka į skirtingas grupes - Alytaus r. sav. priskiriama prie kaimiškųjų, o Birštono sav. prie kurortinių (R113)**.
VVG teritorijoje absoliuti dauguma valdų yra iki 5 ha. ploto (R114). Alytaus r. sav. 2014 m. iki 5 ha ploto buvo 4 636 valdos, 2022 m. - 3319, o Birštono sav. iki 5 ha. ploto atitinkamai buvo 296 ir 262 valdos, tai

sudaro 4,1 proc. (2014 m.) ir 4,5 proc. (2022 m.) visų valdų šalyje. Analizuojant virš 100 ha. ūkių skaičių Alytaus r. sav. 2014 m. sudarė 1,16 proc., o 2022 m. 1,48 proc. visų valdų šalyje (11 priedo 20 lentelė).
Alytaus r. sav. ir Birštono sav. subjektų užsiimančių žemės ūkio arba alternatyvia veikla 2014 - 2022 m. (11 priedo 19 lentelė) didžiausią dalį sudarė mišrūs ūkiai 4210 arba 65 proc. visų šalies mišrių ūkių (R115). Alytaus r. sav. augalininkystę plėtojo 1 786 ūkiai, arba 30 proc. nuo viso rajono subjektų. 2014 m. mišraus žemės ūkio veiklą vykdė 5 179 vnt. subjektų, o augalininkystę 2 187 subjektų, t. y. atitinkamai 1 321 ir 401 subjektu mažiau. Ūkininkai beveik neužsiima paslaugų teikimu. 2022 m. Alytaus r. sav. Žemės ūkiui būdingų paslaugų veikla užsiėmė tik 6 ūkiai, Birštono sav. nei vienas. Neteikiamos miškininkystei būdingos paslaugos. Birštono sav. tik 1 ūkis užsiėmė alternatyviomis žemės ūkiui veiklomis ir žuvininkyste, Alytaus r. sav. – 12 ūkių buvo plėtojama alternatyvi veikla (R116) (3 pav.)

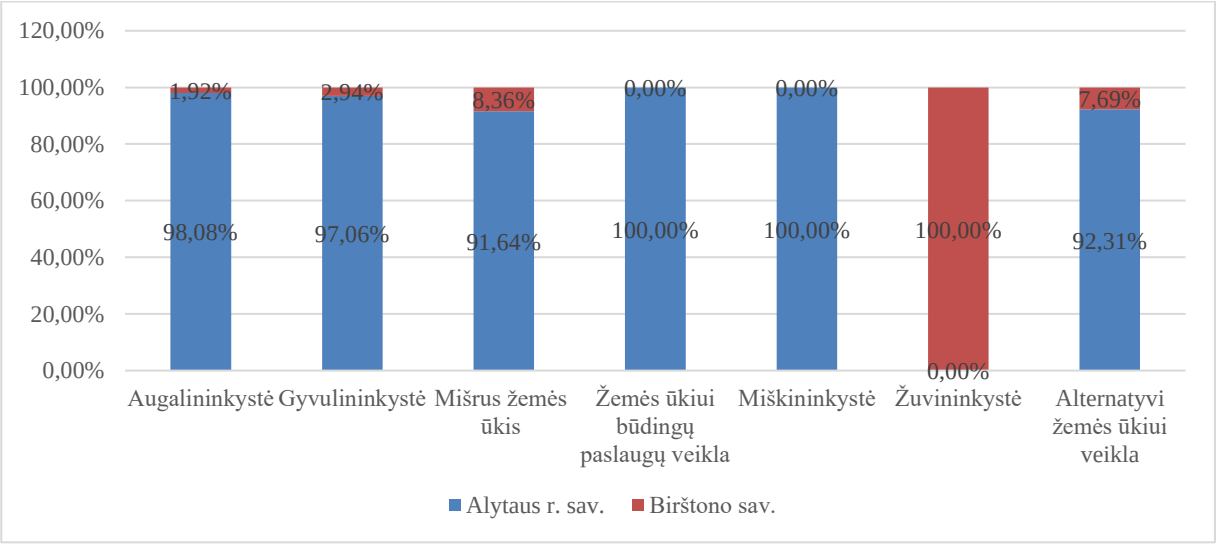

3 pav. Ūkio subjektų, užsiimančių žemės ūkio arba alternatyvia veikla, struktūra Alytaus r. sav. ir Birštono sav., 2022 m.

Dirbančių skaičius (žemės ūkio valdų narių ir ūkininkų ūkių narių skaičius) 2014 m. šalyje buvo 319 043 žmonės. Per analizuojamą laikotarpį jų ženkliai sumažėjo ir 2022 m. liko 238 220 darbuotojai, t. y. 25,4 proc. mažiau. Šiuos parametrus lyginant su Alytaus r. sav., tai dirbančių 2014 m. buvo 11 231 arba 3,5 proc. nuo viso šalies ūkio (11 priedo 21 lentelė). 2022 m. absoliutus skaičius sumažėjo iki 9 048 vnt., o lyginant su šalies ūkiu, sudarė 3,8 proc. Ūkininkų ūkių 2014 m. Alytaus r. sav. buvo 3 645, iš jų iki 40 m. amžiaus sudarė 14,8 proc., nuo 40 m. iki pensinio amžiaus - 41,9 proc. ir pensinio amžiaus - 43,3 proc. (R116) (11 priedo 22 lentelė). Lyginant su 2022 m. bendras ūkių skaičius buvo 3 093 vnt., iš jų iki 40 m. amžiaus sudarė 16,2 proc., nuo 40 m. iki pensinio amžiaus 47,8 proc. ir pensinio amžiaus - 36 proc. Galima pastebėti gana reikšmingą pensinio amžiaus ūkininkų ūkių sumažėjimą, jaunųjų ūkininkų ir iki pensinio amžiaus ūkininkų dalies padidėjimą (R117).
VVG teritorijos Alytaus r. dalyje – vandens tiekimo, nuotekų šalinimo, šildymo paslaugas teikia SĮ „Simno komunalininkas“. Komunalines paslaugas (atliekų surinkimo, kelių priežiūros) teikia UAB „Daugesta“. Taip pat yra ir kitų subjektų, teikiančių atliekų (statybinių) surinkimo ir išvežimo paslaugas ir komunalines paslaugas (pvz. UAB „Vilgintė“, UAB „Energetinių sistemų priežiūra“, UAB „Prasila“ ir kt.) [2]. Birštono sav. geriamojo vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymą vykdo bei vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą eksploatuoja UAB „Birštono vandentiekis“, centralizuotas šilumos gamybos ir tiekimo paslaugas teikė UAB „Birštono šiluma“ [1].
Tikslus NVO skaičius Lietuvoje nėra žinomas, NVO informacijos ir paramos centro duomenų bazėje [6] prisiregistravusių NVO skaičius šalyje siekia 1 669, Birštono sav. – 2 NVO, Alytaus r. sav. – 7 NVO. 2019 m. buvo įregistruota 18 NVO, kurios viešajame sektoriuje yra aktyvios – rengia ir įgyvendina projektus, organizuoja kultūrinius ir aplinkos tvarkymo renginius, veda edukacines programas (R118). **Alytaus r. VVG vienija 62 Alytaus r. sav. ir 5 Birštono sav. kaimo bendruomenines organizacijas VVG teritorijoje (**R119) [7]. Alytaus r. sav. įgyvendindamas Nevyriausybinių organizacijų ir bendruomeninės veiklos stiprinimo 2022 metų veiksmų planas, pagal kurį skelbiami Bendruomeninės veiklos stiprinimo projektų konkursai, skiriama **18 690 Eur.** [2]. **13 kaimo bendruomeninių organizacijų teikia socialines paslaugas - asmeninės higienos ir priežiūros paslaugas, kompleksines paslaugas šeimai Alytaus r. sav**. (11 priedo 23 lentelė), **iš viso teikia 574 paslaugų gavėjams** (R120), iš kurių 509 vietas finansuoja savivaldybė, o 65 iš ES

lėšų. **VVG teritorijoje yra viena kaimo bendruomenė - Kančėnų kaimo bendruomenė "Dėmesio centras", kuri nuo 2014 m. plėtoja bendruomeninį verslą - sulčių spaudimo paslaugų teikimo, nors tai sezoninis verslas, tačiau bendruomenė įdarbina žmones ir taip prisideda prie savo kaimo bedarbystės mažinimo** (R121). Kitose bendruomenėse, kuriose **vystomos etnokultūrinės veiklos yra sukurtos ir teikiamos edukacinės paslaugos, tačiau žmonės tiesiogiai nėra įdarbinami. Edukacines programas veda ir pavieniai fiziniai asmenys, veikiantys pagal verslo liudijimus. Inovatyviomis, tvarumą skatinančiomis iniciatyvomis išsiskiria Makniūnų bendruomenės organizuojančios bagažinių turgelius, kuriančios muziejus, Mikalavo kaimo bendruomenė eksperimentuodama šiltnamyje, Nemajūnų kaimo bendruomenė (R122**).

Gamtiniai, kultūros ir turizmo ištekliai VVG sudaro teritorijos rekreacinę aplinką, *o t*urizmo išteklių nuolatinis vystymas ir tikslinis pritaikymas lemia turizmo sektoriaus plėtrą, tai yra vienas iš VVG teritorijos konkurencingumą lemiančių *išteklių*. **Sukurtas Dzūkijos piliakalnių apjungiantis Lazdijų, Alytaus, Prienų ir Trakų piliakalnius. Panemunės Dzūkų turizmo maršrutas apjungiantis Punią–Žagarius–Vaisodžius–Raižius–Butrimonis–Punią–Nemajūnus. Dešinės Nemuno pusės lankytinos vietos Alytaus rajono VVG teritorijoje taip pat yra turizmo objektų maršrutas apjungiantis Punią – Butrimonis – Pivašiūnus – Daugus** (R123). Gamtiniai ištekliai sudaro palankias sąlygas kurti patrauklius turistinius produktus ir sveikatinimo paslaugas. Birštono sav. beveik visomis ribomis (išskyrus rytinę) supa Nemunas. Didžioji dalis savivaldybės yra dešiniajame Nemuno krante, iki Verknės žiočių. Savivaldybėje yra dalis **saugomos teritorijos – Nemuno kilpų regioninio parko, Alytaus r. sav. - Žuvinto biosferos rezervatas, Dzūkijos nacionalinio parko, Metelių ir Nemuno kilpų regioninių parkų dalys. VVG teritorijos Birštono sav. išskirtinumas kurortinės paslaugos** (R124) ir turizmo vystymas. Kurorte teikiamų paslaugų struktūroje didžiausią dalį sudaro sanatorinio gydymo, reabilitacijos ir sveikatinimo paslaugos, antroje vietoje verslo turizmas - seminarų, konferencijų organizavimas [1].

Birštono sav. veikia 5 kaimo turizmo sodybos, o Alytaus r. sav. 31 sodyba (R125) (11 priedo 24 -25 lentelės). Kaimo turizmo sodybos pasiskirsčiusios po visas VVG teritorijos seniūnijas išskyrus Butrimonių, kuri yra labiau agrarinė, tačiau ir šioje seniūnijoje yra turistu dominančių objektų (fontanas). Daugiausiai kaimo turizmo sodybų yra Raitininkų ir Daugų seniūnijose, kur yra gausūs rekreaciniai ištekliai (4 pav.).

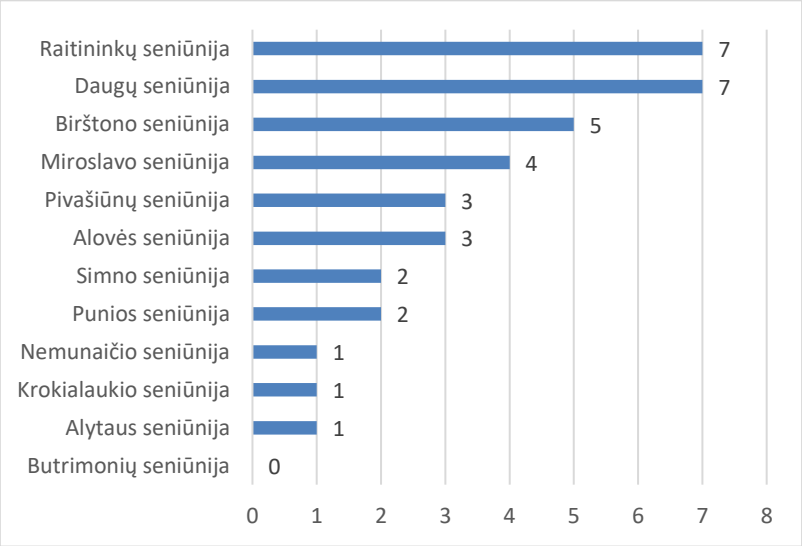

4 pav. Kaimo turizmo sodybų skaičius VVG teritorijoje, 2022 m.

Apgyvendinimo paslaugų registro ir turizmo informacijos centro duomenimis 2017 m. Alytaus r. sav. apgyvendinimo arba kambarių nuomos paslaugas teikė 51 paslaugų teikėjas: 39 kaimo turizmo sodybos, 1 turistinė stovykla, 2 poilsio namai, 1 nakvynės ir pusryčių ir 2 nakvynės paslaugų teikėjai, 2 bendrabučiai, 8 sodybų ir kambarių nuomos paslaugų teikėjai. 2022 m. kaimo turizmo sodybose buvo 252 kambariai ir apie 1,1 tūkst. nakvynės vietų. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos apgyvendinimo paslaugų registro [4] ir turizmo informacijos centro duomenimis [5] iš viso Alytaus rajone yra virš 400 kambarių ir apie 1,8 tūkst. apgyvendinimo vietų, kurių dalis veikia tik vasaros sezono metu. Alytaus r. sav. Radžiūnų kaime veikia 2 viešbučiai Dzūkijos dvaras ir Dzūkijos dvaras (oficina), kuriuose 20 kambarių, 40 vietų. Birštono seniūnijoje viešbučių nėra, veikia tik 5 kaimo turizmo sodybos. VVG teritorijoje yra dominuojančios turizmo tendencijos: vaikų ir šeimų, patyrimų, įmonių komandų kūrybinių atostogų, dalykinis/ konferencinis, gastronominis, žiemos, saugus, sveikatinimo turizmo derinimas su kultūros ir pramogų turizmu (R126). **VVG ir kaimo bendruomenės turi tarptautinės turizmo organizavimo patirties, įgyvendino projektą "CULTrips“, prisidėjo prie darniojo kultūros, bendruomeninio ir kūrybinio turizmo, dalyvavo 2 lėtojo turizmo**

projektuose (R127). Kaimo bendruomenės įsijungusios į lėto turizmo tinklą, kelionę į aktyvumo ir autentišką patirtį, dalyvauja mokymuose. "CULTrip" tinklas (R128). palaiko ryšius su aplankytuose regionuose gyvenančiais žmonėmis ir sukuria keitimąsi tarp svečių ir šeimos gyvųjų kultūrų. Tai apima regiono kultūrą, būtent žmonių gyvenimo būdą, jų istorijas, meną, architektūrą, religiją ir kitus elementus, kurie formavo vietos gyventojų gyvenimo būdą. Be to, ji prisideda prie vietos ekonominės plėtros, kultūros išsaugojimo ir ilgalaikės naudos bendruomenėms.

Kaip ekonominė situacija atitinka VVG teritorijos viziją

Materialinės investicijos tenkančios vienam gyventojui didėjo, tačiau vis dar atsilieka nuo apskričių ir šalies vidurkio. Didžioji dalis ūkio subjektų vykdė didmeninę ir mažmeninę prekybą, variklių transporto priemonių ir motociklų remontą. VVG teritorijoje yra sukaupta prekybinės veiklos, sveikatos priežiūros ir socialinio darbo, pramogų ir poilsio organizavimo, turizmo paslaugų teikimo patirtis. Labai ryškus VVG teritorijos Birštono sav. išskirtinumas kurortinės paslaugos ir turizmo vystymas. Kaimuose plėtojamų ekonominių veiklų įvairovė yra nedidelė, unikalūs gamtos, kultūros ištekliai panaudojami ir vystomi nepakankamai, trūksta holistinio požiūrio ir veiklų, kurios prisidėtų prie VVG teritorijos darnumo, identiteto stiprinimo. Rajonų investiciniai projektai parodo, kad pasirinkta tinkama VPS tema, ji papildys ir pagerins turizmo ir sveikatinimo paslaugas ir jų teikimo sąlygas vietos lygiu, labiau įsitrauks vietos gyventojai ir verslai. Žemės ūkio subjektų skaičius rodo, kad VVG teritorija nėra agrarinė, joje vykdo veiklą tik labai nedidelė dalis šalies žemės ūkio subjektų. VVG teritorijoje nėra gerai išvystytas paslaugų sektorius: susisiekimas, komunalinis ūkis, prekyba. Alytaus r. sav. ir Birštono sav. patenka į Kauno miesto aptarnavimo paslaugų zoną, Iš Alytaus r. iki Kauno miesto yra apie 70 km., iš Birštono sav. iki Kauno miesto apie 60 km. Todėl Vietos plėtros strategijos priemonės bus nukreiptos tenkinti vietos gyventojų ir turistų poreikius.

Diskusijų grupėse nustatyta, kad kaimo vietovėse verslą pradėti yra sunku dėl daugelio priežasčių: *trūksta socialinio ir bendruomeninio verslo; mažai verslų, veikiančių kaimiškose teritorijose; jaunimas nepakankamai aktyvus ir verslus; sparčiai plečiasi priemiestinės seniūnijos, kurių gyventojai naudojasi Alytaus miesto paslaugomis. Anketinės apklausos būdu nustatyta, kad viena iš* opiausių problemų, kuri lemia kaimo gyvybingumą yra *mažos gyventojų pajamos, nedarbas, gyventojai susiduria su socialinėmis problemomis, kultūrinių, buitinių paslaugų trūkumu.* O prie 3 svarbiausių prioritetų, kuriems teiktų pirmenybę, kad ES ir Nacionalinės paramos kaimui lėšos būtų kuo geriau investuotos, priskyrė *1) parama darbo vietų kūrimui; 2) paslaugų gyventojams (švietimo, kultūros, sporto, aplinkos tvarkymo ir pan.), ypač socialiai pažeidžiamoms grupėms, prieinamumo ir įvairovės didinimas; 3) bendruomeniškumą ir verslumą skatinančioms iniciatyvoms.* Labiausiai trūksta VVG teritorijoje *1) sveikatinimo procedūrų, vyresnio amžiaus asmenų ir sunkių ligonių priežiūros (slauga, medicinos paslaugos, aprūpinimas būtiniausiais pirkiniais), transporto (pavežėjimo) paslaugų (nuvykti pas gydytojus, į banką, į bažnyčią ir kita); 2) užimtumo ir laisvalaikio (kavinės, žaidimų aikštelės, paplūdimio ir pan.), jaunimo centro (jaunimo užimtumo) paslaugų, sporto centro paslaugų; 3) buitinių (kirpyklos, siuvyklos, pirties, drabužių ar avalynės taisyklos) paslaugų; 4) aplinkos tvarkymo (vejų priežiūros, medžių genėjimas); 5) gamtos turizmo paslaugų.* Siekdama didinti ekonominių veiklų įvairovę, o kartu ir gyventojų užimtumą, VVG numato skatinti kaimo gyventojus sumaniai derinti vietos (ir pritrauktus) išteklius, geriau panaudoti gamtos ir kultūros išteklius gyventojų sveikatai stiprinti ir turizmui vystyti. Įgyvendinant VPS priemones derinti jas su klimato švelninimo ir sveikatingumo skatinimo ir gyvūnų gerovės priemonėmis plačiąja prasme. VVG teritorijos ekonominė situacija suponuoja poreikius, tam tikriems vizijoje numatytiems siekiams, kuriuos galima įgyvendinti bendradarbiaujant ir diegiant LEADER principus. VVG įgyvendindama VPS, galės reikšmingai prisidėti prie VVG teritorijos ekonominio, socialinio ir kultūrinio augimo. Įgyvendinant VPS bus vadovaujamasi kaimo plėtros srities moksliniais tyrimais, o jų rezultatai pritaikomi praktikoje. Visa tai sustiprins VVG teritorijos išskirtinumą ir ji taps labiau konkurencinga, modernia, patrauklia gyventi ir ilsėtis. VVG teritorijoje, dzūkų etniniame regione besimokančios kaimo bendruomenės ir darnios šeimos, pažangūs ūkininkų ūkiai ir tvarūs verslai puoselės gamtos ir žmogaus sukurtą aplinką, vertins sveiką gyvenseną, plėtos sveikatinimo ir turizmo veiklas.

1.7. VVG teritorijos socialinė infrastruktūra ir kultūros ištekliai

VVG teritorijoje 2014 m. pabaigoje buvo 141 nevyriausybinė organizacija [18], o 2022 m. - 62 Alytaus r. sav., o 5 Birštono sav. Birštono seniūnijoje [6,7] į šį skaičių nėra įtrauktos sodų bendrijos, politinės partijos ir religinės bendruomenės. NVO VVG teritorijoje sudaro kaimo bendruomenės (toliau - KB), viešosios įstaigos, įvairios asociacijos (medžiotojų, žvejų klubai, gyvūnų augintojų asociacijos, verslininkų, įstaigos jungiančios įvairių pomėgių asmenis ir pan.). Visos organizacijos yra potencialios vietos projektų rengėjos. VVG teritorijoje veiklą vykdo 55 kaimo bendruomeninės organizacijos (R129), kurios kuria didelę naudą -

rengia ir įgyvendina projektus, autentiškas, tradicijas puoselėjančias kultūrines programas, edukacijas organizuoja renginius, rūpinasi ir puoselėja kaimo aplinką (R130), į savo veiklą įtraukia ne tik oficialius organizacijų narius, bet ir kitus kaimo gyventojus. Vidutiniškai 1 kaimo bendruomeninės organizacijos veikloje dalyvauja iki 50 asmenų (yra bendruomenių, kurios dalyvauja tik iki 10 asmenų, tačiau yra ir tokių bendruomenių, kurių veikloje dalyvauja 100 ar 200 narių).
Veikiančios bendruomenės rengia ir įgyvendina įvairius projektus Lietuvos ir ES fondams finansuoti (R131), aktyviai dalyvavo įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programą ir svariai prisidėjo prie „Alytaus rajono ir Birštono savivaldybių kaimiškosios teritorijos bendruomenių inicijuota vietos plėtros strategija 2015 - 2020 metams“ įgyvendinimo. Iš viso buvo finansuoti 2 bendruomeninio verslo projektai, kurių vertė po 50 tūkst. Eur.,1 bendruomeninis mokymų projektas – 10 tūkst. Eur. (R132). Pagal priemonę skirtą jaunimui, projektus teikė savivaldybė. Įgyvendinant 2 projektus buvo įrengti 4 sporto aikštynai (134 tūkst. Eur) Alytaus r. sav., 1 projektas Birštono sen. 1 km. dviračių takas apšviestas saulės energija (68 tūkst. Eur) (R133).
VVG atstovaujamoje teritorijoje veikia 12 formalių jaunimo organizacijų. Savivaldybės biudžeto lėšų skiriama finansavimo nevyriausybinių jaunimo ir nevyriausybinių su jaunimu dirbančių organizacijų bei pagal galimybes neformalių jaunimo grupių jaunimo veikloms (programoms, projektams, iniciatyvoms ir pan.) įgyvendinti. Savivaldybė ir VVG nariai konsultuoja ir kitais būdais remia jaunimo organizacijų ir su jaunimų dirbančių organizacijų dalyvavimą finansavimo konkursuose (R134). VVG teritorijoje yra 29 vaikų ir jaunimo meno kolektyvai, studijos, būreliai, klubai, kuriuose menine veikla užsiima 227 vaikai ir jaunimas. Jaunimui įvairius užsiėmimus, renginius, seminarus organizuoja kaimo bendruomenės, su jaunimu dirbančios NVO, dienos centrai.
Alytaus r. veikia 6 gimnazijos (Krokialaukio Tomo Noraus-Naruševičiaus, Simno, Butrimonių, Daugų Vlado Mirono, Miroslavo, Pivašiūnų), 2 pagrindinio ugdymo ir daugiafunkciai skyriai (Punios, Alovės), 1 specialioji mokykla (Simno specialioji mokykla), 1 neformaliojo ugdymo įstaiga (Meno ir sporto mokykla), 6 ikimokyklinio ugdymo skyriai (Venciūnų, Miroslavo, Butrimonių, Daugų, Simno, Makniūnų) (R135) [3]. Birštono seniūnijoje mokyklų nėra, gyventojai naudojasi Birštono miesto infrastruktūros paslaugomis. Kiekvienais metais iki 2020 m. rugsėjo mėn. rajono mokyklose mažėjo mokinių. Tačiau tikimasi, kad stabilizuojasi ir 2021 m. rugsėjo 1 d. bendrojo ugdymo mokyklose buvo 1373 mokiniai, 86 priešmokyklinio ugdymo ir 276 ikimokyklinio ugdymo vaikai (žr. 6 pav.). Įsteigus papildomas ikimokyklinio ugdymo grupes pagal ikimokyklinio ugdymo programą ugdomų vaikų skaičius nuo 2012 m. ugdomų 140 vaikų padidėjo iki 276 vaikų 2021 metais [3]. 2022 m. lyginant su 2014 m. moksleivių skaičiumi gimnazijose padidėjo 9,8 proc. (12 priedo 1 lentelė). Mokyklose veikia jaunųjų šaulių, maironiečių, jaunųjų miško bičiulių, ateitininkų organizacijos, katalikiško jaunimo grupė, Lietuvos skautų draugija (R136).
Ikimokyklinio ugdymo įstaigų skaičius Alytaus r. sav. 2022 m. lyginant su 2014 m. išaugo 2 kartus nuo 3 ugdymo įstaigų iki 6. 2021 m. vietų, tenkančių 100 vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas iki 3 m. amžiaus, savivaldybėse yra nevienodas, Birštono sav. trūksta 9 vietų, o Alytaus r. sav. yra laisvos 69 vietos (12 priedo 3 lentelė). Vietų tenkančių 100 vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas vyresnių nei 3 m. amžiaus, abejose sav. yra daugiau nei lankančių vaikų. Analizuojant vaikų dalyvaujančių ikimokykliniame ugdyme, palyginti su atitinkamo amžiaus vaikais, galima teigti, kad Alytaus r. sav. tik 14,5 proc. iki 3 metų, ir tik 22,8 proc. 3 – 8 metų vaikų lanko darželius. Birštono sav. vaikų dalyvaujančių ikimokykliniame ugdyme dalys yra didesnės 51,2 proc. iki 3 metų ir 96,7 proc. 3 – 8 metų vaikų yra ikimokykliniame ugdyme (R137) **(**12 priedo 4 lentelė).
Iki 2019 m. Alytaus r. sav. veikė 2 profesinio mokymo įstaigos (Simno žemės ūkio mokykla, Daugų technologijos ir verslo mokykla), nuo **2020 m. viena - Daugų technologijos ir verslo mokykla. Parengtų specialistų skaičius kasmet augo nuo 312 (2014 m.) iki 779 (2022 m.) specialistų (R138).** Po 10 kl. vykdo 2 programas - Transporto priemonių remontininko ir Individualios priežiūros darbuotojo modulines profesinio mokymo programas. Po 12 kl. dar vykdo ir Slaugytojo padėjėjo bei Apskaitininko modulines profesinio mokymo (R139) programas [20]. Viena programa - Individualios priežiūros darbuotojo, tiesiogiai susijusi su VPS tema.
Alytaus r. Daugų meno ir sporto mokykloje mokinių skaičius mažėja, 2021 m. lyginat su 2014 m. sumažėjo 12,8 proc. (12 priedo 5 lentelė). Amatų centrai kol kas neformaliojo ugdymo programų neturi, o vaikų ugdymu užsiima tik pagal vykdomus projektus (R140). VVG teritorijoje veikė Simno specialioji mokykla, kurioje 2011 m. mokėsi 42 mokiniai, o 2013 m. – 44 mokiniai. Mokykloje dirba 19 darbuotojų – 11 pedagoginių darbuotojų ir 8 aptarnaujančio personalo darbuotojai. 3 mokytojai metodininkai, 1 vyresnysis mokytojas, 1 mokytojas, 1 vyresnysis auklėtojas ir 5 auklėtojai. 2022 m. mokykloje sudaryti 4 klasių komplektai. Mokėsi 22 mokiniai: 1–2–4 klasėje – 5 mokiniai; 5–10 klasėse – 11 mokinių; socialinių įgūdžių ugdymo klasėje – 6 mokiniai. Mokykla turi 1 geltonąjį autobusą ir paveža 15 mokinių [19].

Pirminio lygio asmens sveikatos priežiūros paslaugos prieinamos visiems asmenims ir yra orientuotos į asmens sveikatos profilaktiką ir sveikatos stiprinimą, sveikatos problemų sprendimą [1, 3]. Alytaus r. sav. asmens sveikatos priežiūros funkcijas vykdo 2 viešosios įstaigos ir viena privataus kapitalo įmonė: Pirminės sveikatos priežiūros centras, Greitosios medicinos pagalbos stotis ir UAB „Disolis“. Visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas vykdo viena biudžetinė įstaiga –Visuomenės sveikatos biuras. Ambulatorines paslaugas teikia 5 ambulatorijose (Daugų, Butrimonių, Krokialaukio, Simno, Miroslavo) ir 2 kabinetuose (Makniūnų ir Pivašiūnų). Daugų slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninėje teikiamos stacionaro paslaugos. Šeimos klinika „Disolis“ įsikūrusi Dauguose ir teikia ambulatorines asmens sveikatos priežiūros gydymo paslaugas [2]. Nuo 2020 m. Alytaus r. sav. pirminės sveikatos priežiūros centras tęsė projektą „Integrali pagalba į namus Alytaus rajone“, kurio tikslas teikti integralios pagalbos, t. y. slaugos ir socialinių paslaugų visumos paslaugas namuose. Teikiant šias paslaugas asmeniui tenkinami slaugos ir socialinių paslaugų poreikiai, teikiama nuolatinė kompleksinė specialistų pagalba ir priežiūra. Integrali pagalba teikiama komandos principu, kurią sudaro: socialinis darbuotojas ir jo padėjėjai, slaugytojas ir jo padėjėjai, masažistas, kineziterapeutas, ergoterapeutas (R141) [2]. Papildoma (ne asmens sveikatos priežiūros įstaigoje) psichologinė pagalba Alytaus r. ir Birštono sen. gyventojams yra teikiama savivaldybių visuomenės sveikatos biuruose nuo 2017 m. Treti metai, kai rajono gyventojai, minimaliomis laiko bei lėšų sąnaudomis, gali gauti profesionalią pagalbą - specialistas vyksta į seniūnijas, mokyklas, globos namus. Pagalba žmonėms tapo lengviau prieinama. Pageidaujantys gauti profesionalią pagalbą, gali registruotis konsultacijai per seniūnijų socialinius darbuotojus, el. paštu, tiesiogiai skambinti specialistui telefonu ar kalbėtis per Skype [17]. 2022 m. vykdytas Lietuvos suaugusiųjų gyvensenos tyrimas [17] atskleidė, kad Alytaus r. gyventojų sveikatos elgsena yra panaši į Lietuvos vidurkį, išskyrus fizinį aktyvumą, kuris lenkia bendrus šalies rezultatus. Lyginant su Lietuva, žalingų įpročių paplitimas tarp respondentų buvo mažesnis. 8 iš 10 apklaustųjų savo gyvenimo kokybę vertino kaip labai gerą arba gerą (šalyje – 7 iš 10) (R142).

2022 m. socialines paslaugas VVG teritorijoje Alytaus r. dalyje teikė Miroslavo ir Pivašiūnų globos namai bei 1 parapijos Pivašiūnų globos namai (12 priedo 6 lentelė), 7 socialinės priežiūros centrai, kurie teikė paslaugas vaikams ir šeimoms, taip pat psichosocialinę pagalbą. 13 kaimo bendruomeninių organizacijų, turi kompetencijų, patirties ir teikė pirmo būtinumo, gyventojų higienai palaikyti, socialines paslaugas, kurios yra labai priartintos prie kaimo gyventojų (R15), tačiau paslaugų įvairovė labai maža. Maža įvairovė ir kitų įstaigų teikiamų socialinių paslaugų (pagalbos į namus tarnyba, socialinių paslaugų centras, NVO įstaigos ir kt.) tai, kaip ir visoje šalyje teikiamos paslaugos (R143). Paslaugos yra mažai personalizuotos, koncentruotos miesteliuose ir Alytaus mieste. Gyvenantiems kaimuose, kurie yra toliau nuo rajono centro ir miestelių, šios paslaugos mažiau prieinamos ir pasiekiamos, trūksta pavėžėjimo paslaugų (R144).

Socialinių paslaugų poreikis priklauso nuo savivaldybės konkrečioje vietovėje gyvenančių žmonių demografinių ir socialinių rodiklių. Beveik visose rajono seniūnijose, išskyrus Raitininkų seniūniją, įsteigta bent viena socialinių paslaugų ar socialinės paskirties įstaiga, NVO (R145). 2022 m. Alytaus mieste veikė 9 socialinės paskirties įstaigos ir nevyriausybinės organizacijos, kurios teikė socialines paslaugas kaimo gyventojams (12 priedo 7 lentelė). Socialinių paslaugų infrastruktūros išsidėstymas ir socialinių paslaugų teikimo savivaldybėje (seniūnijose) pakankamumo lygis yra patenkinamas, tačiau pačių paslaugų įvairovė nepakankama, teikiamos standartinės pirmo būtinumo paslaugos (R146). Pagal diskusijas grupėse nustatyta, kad ypač trūksta paslaugų mažiau galimybių turintiems, su negalia žmonėms ir jų šeimoms. Paslaugų kokybė nevisiškai atitinka kaimo gyventojų poreikius, nes yra orientuotos į pasekminius reiškinius, o ne profilaktiką (R147).

Gyventojams informacines, kultūros ir viešojo interneto prieigos paslaugas teikia 32 Alytaus r. sav. viešosios bibliotekos filialai [21] ir 3 Birštono viešosios bibliotekos [22] filialai (R148). 2014 m. VVG teritorijoje veikia 2 kultūros centrai, o 2022 m. tik vienas. Birštono sav. kultūros, 2 muziejų ir bibliotekos paslaugos koncentruotos Birštono mieste (R149). Alytaus r. sav. seniūnijose veikia 10 kultūros centro filialai išskyrus Raitininkų sen. ir 35 bibliotekos filialai (R150) (12 priedo 8 lentelė).

Alytaus r. sav. 2022 m. lyginant su 2014 m. meno mėgėjų kolektyvų, studijų, būrelių skaičius sumažėjo 11 proc., o dalyvių skaičius buvo panašus. Suorganizuotų renginių skaičius sumažėjo beveik 42 proc., o juose dalyvavusiųjų skaičius padidėjo 3,7 proc. (R151) (12 priedo 9 lentelė). Birštono seniūnijoje kultūros veiklą koordinuoja Birštono kultūros centras įsikūręs Birštono mieste. Veikia 12 meno mėgėjų kolektyvai, studijos, būreliai. Aktyviai veikia Birštono vienkiemio teatras, kuris įkurtas 2003 m. vienkiemio kapela ir mišrus vokalinis ansamblis, Nemajūnų kapela (R152). Žymiausi Alytaus r. sav. Simno kultūros centro kolektyvai: Alytaus rajono Simno kultūros centro liaudiškos muzikos kapela „Simnyčia”, instrumentinė grupė „Bossa Nova Fan Club”, Luksnėnų humoro grupė „Sprigtas”, muzikinė grupė „Sidabrinis kvartetas”, Ūdrijos kultūros namų folkloro ansamblis „Rūta” ir kaimo kapela „Ūdra”, Santaikos vyresniųjų liaudiškų šokių grupė „Narpulis”, Santaikos kultūros namų moterų ansamblis „Gija”. Šie kolektyvai garsina Simno vardą ne tik

rajone, bet ir regioniniuose, respublikiniuose renginiuose (R152). Įvairių švenčių ir renginių organizavimas - tai ne tik pramoga vietos gyventojams, bet ir socialinė, kultūrinė veikla suaugusiems, jaunimui ir vaikams, siekiant išsaugoti dzūkų etnokultūrines tradicijas ir papročius (R153). Kultūros centrų meno mėgėjų kolektyvai garsina VVG teritoriją regioniniuose, respublikiniuose, tarptautiniuose renginiuose, įvairiuose konkursuose (R154).

VVG teritorijoje veikiantys kultūros centrai turi **tradicinius renginius**: Lietuvos valstybės atkūrimo dienos – vasario 16-osios minėjimas Dauguose; „**Kaziuko kermošius Simne**", Jurginių šventė „Jurgi, Jurgeli" Alovėje; Sekminių šventė Butrimonyse; Motinos dienai skirti koncertai; **vestuvinių muzikantų šventė „Nuo saulėlydžio iki aušros"**. Renginiai, skirti Tarptautinei vaikų gynimo dienai, Daugų kultūros centre; „Joninės Simne"; **Joninės Pivašiūnuose**; Valstybės (Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienos iškilmės Dauguose; **tarptautinė Dzūkijos regiono kaimo muzikanto šventė-varžytuvės „Taip dainavo mūs senoliai; respublikinė humoro grupių šventė-konkursas „Sprigtas–2014"; vaikų ir jaunimo festivalis „Dainos ir šokio sūkury"**; Kalėdų eglės žiburių įžiebimo šventės Dauguose ir Simne; **Alytaus apsk. kaimo teatrų šventė „Kaimo liktarna"; Kaimynų diena Krokialaukyje"; rudens šventės visose seniūnijose kasmet; popietės senjorams „Kviečiu puodelio arbatos", Dzūkijos regiono mėgėjų teatrų šventė-konkursas „Kaimo liktarna" ir kiti renginiai** (R155).

Formuojasi naujos švenčių organizavimo ir rengimo tradicijos, kurias formuoja verslo sektoriaus atstovai arba bendruomenės. **Didelės ir gausiausios lankytojais šventes organizuojamos UAB "Tarzanijoje". Tai tradiciniai renginiai "Užgavėnės Tarzanijoje" ir „Joninės Tarzanijoje" Labai graži ir garsi kasmetinė bendruomeninė tradicija „Šviežios duonelės šventė" Punioje** (R156), kurią jau eilę metų kartu organizuoja Punios bendruomenė, Punios seniūnija ir Punios mokykla - daugiafunkcis centras

2019 m. Birštono sav. veikia Birštono viešoji biblioteka su trimis filialais ir turėjo 4 480 vartotojų (2015 m. buvo 2 090 vartotojų) (R157). Gyventojų sutelkimas 2019 m. siekė 33,4 proc. Savivaldybės bibliotekos aptarnavo ne tik savivaldybės gyventojus, bet ir kurorte besigydančius, poilsiaujančius žmones. 2019 m. 1502 arba 67 proc. visų registruotų vartotojų buvo Birštono sav. gyventojai, o 738 arba 33 proc. – Birštone poilsiaujantys, besigydantys žmonės, kitų Lietuvos savivaldybių ar užsienio šalių gyventojai [1]. Alytaus r. sav. viešosios bibliotekos paslaugomis 2014 m. naudojosi 6756 vartotojų, o 2022 m. 1512, t.y. 4,5 karto mažiau, o apsilankymų skaičius 2014 m. buvo 108426, o 2022 m. - 9699 t.y. 8,9 karto mažiau (12 priedo 10 lentelė). Tiek skaitytojų, tiek jų apsilankymų skaičius sumažėjo ir seniūnijų bibliotekų filialuose (R158). Bibliotekos vartotojų ir lankytojų rodiklių sumažėjimui įtakos turėjo Viešosios bibliotekos tinklo optimizavimas, darbo laiko sutrumpinimas, pandemija.

VVG teritorijoje gausu kultūros paveldo objektų. 2015 m. pradžioje į LR Kultūros vertybių registrą buvo įtraukta 568 Alytaus r. sav. esančios kultūros paveldo vertybės (372 nekilnojamų ir 196 kilnojamų). Birštono sav. yra 38 kultūros paveldo objektai (R159) [23]. Kultūros vertybių registre esančių objektų skaičius kinta, kadangi kai kurioms vertybėms teisinė apsauga būna panaikinama, kitoms - suteikiama.

VVG teritorijos bažnyčios pasižymi išskirtiniu grožiu ir istorine verte. Gražiausios ir vertingiausios yra Pivašiūnų Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia [24], Rumbonių Švč. Trejybės bažnyčia, Simno Švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčia, Punios Šv. Apaštalo Jokūbo, Alovės Švč. Trejybės bažnyčia, Nemunaičio Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčia, Bukaučiškių koplyčia [25], Jundeliškių dvaras, Nemajūnų Šv. Apaštalų Petro ir Pauliaus bažnyčios statinių kompleksas. Bažnyčiose taip pat yra sukaupta daug dailės kūrinių - paveikslų, skulptūrėlių, altorėlių.

Alytaus r. sav. yra daugiau nei 20 piliakalnių su senovinėmis gyvenvietėmis, daugiau nei 40 senųjų kapinių. Svarbiausi ir labiausiai turistų lankomi yra Punios, Gerulių, Rumbonių, Kaukų, Papėčių, Ąžuolinių piliakalniai, Paverknių piliakalnis su gyvenviete, vad. Ginkaus piliakalniu. Simno, Daugų miestų, Butrimonių miestelio pagrindinės aikštės, istoriniai centrai taip pat yra įrašyti į Kultūros vertybių registrą, jie yra saugomi valstybės. Diskusijų grupėse buvo išreikštas poreikis, kad į kultūros paveldo objektus būtų investuojama iš VPS lėšų (R160). Jei nebus užtikrintas finansavimas jų apsaugai daugelio jų būklė blogės, taip pat jie nebus patrauklūs turizmo paslaugoms teikti.

Sertifikuotus tautinio paveldo produktus gaminančių tradicinių amatininkų 2020 m. buvo 59 iš 60 Lietuvos savivaldybių. Vienoje savivaldybėje veikė nuo 1 iki 112 tradicinių amatininkų [29] (12 priedo 11 lentelė). VVG teritorijoje **nuo seno puoselėjamas tautinis paveldas. Alytaus r. sav. yra 22, o Birštono sav. 4 sertifikuoti tautinio paveldo produktai** (R161). Amatininkų veiklas koordinuoja tradicinių amatų centrai. **Alytaus r. sav. Daugų kultūros centro sudėtyje veikia Pivašiūnų amatų centras. Taip pat veikia 3 amatų kiemeliai, kuriais rūpinasi ir juos išlaiko Alovės, Daugų ir Vaisodžių gyvenamųjų vietovių bendruomenės. Amatų kiemeliai Alytaus r. sav. ir vietos bendruomenių bendradarbiavimo rezultatas, atsiradęs įgyvendinus vietos projektus [26]. Birštono sav. veikia bendruomenės Nemajūnų amatų centras** (R162). VVG teritorijos gyventojų apklausos patvirtina, kad ir toliau reikia saugoti ir gaivinti

teritorijos tradicinius amatus ir skirti investicijas šiai svarbiai sričiai, kad būtų išsaugojamas teritorijos savitumas, kuris prisidėtų prie turizmo paslaugų paklausos. Tradicinių amatų plėtrai taip pat svarbūs turizmo informacijos centrai, saugomų teritorijų lankytojų centrai bei kaimo turizmo sodybos, kurie aktyviai bendradarbiauja viešindami ir populiarindami tradicinius amatus [29]. Nustatytos problemos, susijusios su tautinio paveldo apsauga ir plėtra yra būdingos ir VVG teritorijos amatininkams: menkas amatininkų verslumas ir gebėjimas dirbti esamomis verslo sąlygomis, silpna tautinio paveldo produktų rinkodara, trūksta lėšų investicijoms, tačiau maža dalis amatininkų pasinaudoja valstybės teikiama parama, konkurencingumas, maža tautinio paveldo produktų paklausa, tradicinių amatų centrų veiklos svarba ir pobūdis, tradicinių amatininkų bendradarbiavimas su kaimo turizmo sektoriumi, kvalifikacijos tobulinimo sistemos trūkumai, per mažas institucijų įsitraukimas įgyvendinant tautinio paveldo apsaugos politiką ir priemones (R163) [29].

Kaip socialinė infrastruktūra ir jos veikla, kultūros ištekliai atitinka VVG teritorijos viziją

VVG teritorijos kaimo bendruomeninės organizacijos kuria didelę naudą - rengia ir įgyvendina projektus, autentiškas, tradicijas puoselėjančias kultūrines programas, edukacijas organizuoja renginius, rūpinasi ir puoselėja kaimo aplinką. Veikia bendruomeniniai verslai, jų teikiamos paslaugos kol kas mažai pagrįstos klimato kaitos švelninimo sprendimais, tačiau įgyvendinant VPS tai gali keistis. Didelis meno mėgėjų kolektyvų, studijų, būrelių, organizuojamų švenčių skaičius parodo didelį potencialą turizmo vystymui. VVG teritorijoje daug nekilnojamojo kultūros paveldo objektų ir nematerialaus kultūrinio paveldo, kurį puoselėti ir perduoti ateities kartoms. Turizmo paslaugų kūrimas ir teikimas vietos paveldo ir kultūros išteklių pagrindų padėtų jį išsaugoti. 13 kaimo bendruomeninių organizacijų, turi kompetencijų, patirties ir teikė pirmo būtinumo, higienos, socialines paslaugas, kurios yra labai priartintos prie kaimo gyventojų, tačiau labai siauras asortimentas. Socialinės, sveikatinimo paslaugos mažai personalizuotos, koncentruotos miesteliuose bei Alytaus ir Birštono miestuose. Gyvenantiems kaimuose, kurie yra toliau nuo rajono centro ir miestelių, šios paslaugos mažiau prieinamos ir pasiekiamos. Senėjant visuomenei sparčiai augs poreikis kokybiškoms socialinėms ir kitoms paslaugoms, sumaniau plėtojamos sveikatinimo paslaugos turi potencialo vystytis, įsijungiant daugiau suinteresuotųjų. Viena profesinio rengimo centro programa - Individualios priežiūros darbuotojo, tiesiogiai susijusi su VPS tema. Seniūnijos vystomos netolygiai, Alytaus r. sav. Raitininkų sen. nėra Kultūros centro filialo, socialinių paslaugų ar socialinės paskirties įstaigų. Seniūnija gali pereiti į vietovės vystymosi nuosmukio stadiją. Diskusijų grupėse nustatytos stiprybės atitinka socialinės infrastruktūros ir jos veiklų situaciją: *kaimo gimnazijų bendruomenės daro didelį kultūrinį poveikį vietos jaunimui ir vietos bendruomenei; išvystytos vietos gimnazijų infrastruktūros. Yra daug potencialo skatinti jaunimo verslumą ir savanorystę, kuriant turizmo klasterį. Yra poreikis ugdyti bendruomenių sumanumą, skatinti perėjimą prie atsinaujinančių išteklių gamybos ir vartojimo, informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo turizmo infrastruktūriniuose sprendimuose.* Prie prioritetų, kuriems teiktų pirmenybę, kad ES ir Nacionalinės paramos kaimui lėšos būtų kuo geriau investuotos buvo priskirta: *1) parama darbo vietų kūrimui; 2)paslaugų gyventojams (švietimo, kultūros, sporto, aplinkos tvarkymo ir pan.), ypač socialiai pažeidžiamoms grupėms, prieinamumo ir įvairovės didinimas; 3) bendruomeniškumą ir verslumą skatinančioms iniciatyvoms; 4) sveikatinimo priemonių (dviračiai, aktyvus sportas, sveika mityba, sveikatinimosi procedūros) diegimui ir infrastruktūros gerinimui ir kt.* Socialinė infrastruktūra ir jos veikla, kultūros ištekliai atitinka tam tikrus VVG teritorijos vizijos elementus - dzūkų etninis regionas, besimokančios kaimo bendruomenės ir darnios šeimos, gamtos ir žmogaus sukurtos aplinkos puoselėjimas, sveika gyvensena, sveikatinimo ir turizmo veiklų plėtojimas. VVG nariai, VVG valdyba ir VVG administracija turi daug mokytis ir dirbti, kad VVG teritorijoje įvyktų VVG vizijoje numatyti pokyčiai. VVG tiki, kad VVG teritorijos kaimo plėtros dalyviai investuodami finansinius išteklius, vystys sveikatinimo ir turizmo smulkius ir vidutinius verslus, kurs darbo vietas kaime, o VVG galės pagrįstai vadintis verslo ir bendruomeninių iniciatyvų kūrimo akseleratoriumi, inovacijų įgyvendintoja ir VVG teritorijos identiteto ir savitumų puoselėtoja.

1.8. VVG teritorijos gamtos išteklių analizė

VVG teritorijos žemės fondą, kurio plotas iš viso yra 152512,37 ha (Alytaus r. sav. dalis - 140339,85 ha, t.y. 92,02 proc., teritorijos, Birštono sav. dalis -12172,52 ha, t. y. 7,98 proc. teritorijos). Žemės ūkio naudmenos iš viso užima daugiau kaip pusę VVG teritorijos - 54,94 proc. (83794,78 ha ploto) (13 priedo, 1 lentelė). Iš jų didžiausią dalį Alytaus r. sav. sudaro ariama žemė - 74,47 proc. (2014 m.), 88,19 proc. (2022 m.), sodai –2,31 proc. (2014 m.), 0,84 proc. (2022 m.), pievos ir ganyklos - 23,22

proc. (2014 m.), 10,97 proc. (2022 m.) (R164). Panašiai keitėsi ir Birštono sav. pievų ir ganyklų plotų mažėjimas ir ariamos žemės plotų didėjimas rodo kad ūkininkaujantys stengiasi intensyviai panaudoti žemės ūkio naudmenas, tai neprisideda prie klimato kaitos švelninimo (R165) dominuoja ekonominiai interesai. **VVG teritorijoje daugiau kaip ketvirtadalį ploto 26,6 proc. užima miškai, jų plotai nuo visos teritorijos ploto mažai keičiasi, tačiau Birštono sav. miškų plotai sudaro 47,88 proc. visos teritorijos (R166).** Panašiai kaip ir šalyje 1,76 proc. Alytaus r. sav. ir 1,88 proc. Birštono sav. užima keliai, o atitinkamai 4,12 proc. ir 4,46 proc. teritorijos yra yra užstatyta, t.y. daugiau nei šalyje. 5,67 proc. teritorijos užima vandens telkiniai. 8,3 proc. užima kita žemė (medžių ir krūmų želdiniai, pelkės, pažeista ir nenaudojama žemė) (žr. pav. 39).

Pagal dirvožemio tipologiją VVG teritorijoje esančioje dirvožemių zonoje vyrauja priesmėlių ir smėlingų priemolių pasotintieji palvažemiai bei nedideliais plotais tos pačios granuliometrinės sudėties paprastieji balkšvažemiai (13 priedo, 1 pav.). Ties Nemunu paplitę smėlingų ir dulkiškų priemolių paprastieji karbonatingieji glėjiški bei stagniški išplautžemiai. Šie dirvožemiai, lyginant su jauražemiais ir balkšvažemiais (33 – 38 balai) yra patys derlingiausi. Jų našumas – 42 – 46 balai. Tačiau šiems, rajone esantiems išplautžemiams, dėl sunkesnės granuliometrinės sudėties yra būdingas užmirkimas, ypač gilesniuose horizontuose. Daug kur įmirkimas paviršinis. Ties Obelija nedideliais plotais aptinkami vidutiniškai eroduoti paprastieji karbonatingieji išplautžemiai. Tarpukalvėse, dėl perteklinio drėkinimo, susiformavo gilieji žemapelkiniai dirvožemiai. Simno seniūnijoje ties Žuvintu paplitę dulkiškų priemolių karbonatingi palvažemiai ir šlynžemiai. Nors šie dirvožemiai dėl esančios granuliometrinės sudėties yra užmirkę, tačiau jų našumo balas gana aukštas – 43 – 48 balai. Aplink Žuvinto ežerą susiformavo gilieji aukštapelkiniai dirvožemiai (R167) [9].

VVG teritorija patenka į tris agrarines zonas (R168): I. Baltijos kalvyno zona. Apima Dzūkų aukštumos pietvakarinę dalį. Teritorijos įsavinimas žemės ūkiui yra vidutinis. Dirvožemiai yra jautrūs vandens erozijai. Čia vyrauja vidutiniškai našios žemės. Šioje zonoje yra palankios sąlygos susiformuoti vidutinio dydžio ir smulkiems ūkiams. II. Aukštaitijos ir Dzūkijos plynaukščių zona. Nedidelė Alytaus apskrities teritorijos dalis apimanti didžiųjų Dzūkijos ežerų, Alytaus miesto ir Nemuno žemiau Alytaus apylinkes. Teritorijai būdingas didelis įsavinimas žemės ūkiui. Dirvožemiai nėra labai jautrūs intensyviam žemės dirbimui. Čia paplitę vidutiniškai našios žemės. Šioje zonoje yra palankios sąlygos derinti įvairaus dydžio ir tipų ūkius. III. Vidurio Lietuvos zona. Ši zona apima Alytaus rajono vakarinė pakraštį – Žuvinto rezervatą ir Simno apylinkes. Teritorijos įsavinimas žemės ūkiui yra didelis, o dirvožemiai žemės ūkiui – nelabai jautrūs. Čia vyrauja našios žemės [2]. Todėl šioje zonoje yra palankios sąlygos plėtoti ūkininkų ir žemės ūkio įmones. Pagal naujausią žemės vertinimo ir našumo nustatymo metodiką VVG teritorijoje vyrauja IV dirvožemių grupė - joje daugiausia prastos ūkinės vertės (32,1 -37,1 balo) dirvožemiai (R169), žemės mažiau palankios ūkininkauti.

Šalyje ekologiškai ūkininkaujančių plotai didėjo, 2021 m. lyginant su 2014 m. – 66,7 proc. sparčiausiai augo kitų kultūrų plotai, mažėjo bulvių ekologinių bulvių plotai. 2014–2021 m. Alytaus r. sav. žemės ūkio naudmenų plotai, kuriuose ekologiškai ūkininkaujama, padidėjo 2,8 proc. (R170). Ekologinis javų auginimas Alytaus r. sav. padidėjo nuo 23503,00 ha iki 37893,90 ha arba 61,2 proc., bulvių plotai sumažėjo 54,5 proc., daržovių padidėjo – 6,8 karto, o kitų kultūrų sumažėjo 55 proc. (13 priedo 2 lentelė).

2014 m. Alytaus r. sav. sunaudota 2017 m. - 430,664 tūkst. m^3, 2021 m. - 477,128 tūkst. m^3 , o Birštono sav. 2017 m. - 409,905 m^3ir 2021 m. - 351,767 m^3 požeminio vandens. Ūkio, buities ir gamybos nuotekų išleidimas į paviršinius vandenis Alytaus r. sav. didėjo 2017 m. - 3 324,8 tūkst. m^3, 2021 m. - 4 760,6 tūkst. m^3, o Birštono sav. mažėjo 2017 m. - 929,2 tūkst. m^3, 2021 m. - 763,3 tūkst. m^3, kai tuo tarpu apskrityse didėjo (R171) (13 priedo 3 lentelė). Vandens kokybės klausimai buvo sprendžiami įgyvendinant ankstesnių laikotarpių VPS Alytaus r. VVG teritorijoje. Vandens gerinimo įrenginiai buvo įrengti Alytaus r. sav. kaimuose - Geniuose, Mikalave, Rimėnuose, Vaisodžiuose, Luksnėnuose. Pagrindiniai vandens teršėjai – komunalinis ūkis, pramonė ir žemės ūkis. Alytaus r. sav. rekreacinėse zonose prie ežerų vandens kokybė sezono metu stebima 4 maudyklose: Daugų (prie Daugų technologijos ir verslo mokyklos bei Irklavimo bazės Daugų sen.), Giluičio (Simno sen.) bei Ilgio ežeruose (Pivašiūnų sen.). Atsižvelgiant į tai, kad pramonė VVG teritorijoje nėra išvystyta kol

kas teritorijos Alytaus r. sav. yra pakankamai kokybiškas rekreacinių zonų vanduo, tačiau vandens kokybė gali prastėti tiek dėl gamtinių, tiek dėl antropogeninių veiksnių [17]. Alytaus r. sav. viešai tiekiamo geriamojo vandens kontrolę vykdo Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Alytaus valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, daugiau kaip 30 vandentiekių eksploatuoja įmonė „Simno komunalininkas“, vykdant vandens patikras vartotojams viešai tiekiamo geriamojo vandens mikrobiologiniai ir toksiniai rodikliai atitinka Lietuvos higienos normos reikalavimus [17], tačiau Krokialaukio ir kitose sen. geriamas vanduo yra saugus, bet nekokybiškas (R172). Sodybų šulinių vandenyje pasitaiko viršytas nitratų kiekis, todėl namų ūkiai turi sekti savo šulinių vandens kokybę.
Elektros energijos bendroji gamyba ir suvartojimas skiriasi. Elektros energijos Alytaus r. sav. pagaminama 2019 m. 4 830 417,64 kWh , o suvartojama - 54 619 797,47 kWh, t.y. 11,3 karto daugiau nei pagaminama. 2021 m. disbalansas mažėjo, pagaminama 8 454 190,60 kWh , o suvartojama - 64 183 052,74 kWh, t.y. 7,6 kartus daugiau nei pagaminama (R173). Birštono sav. elektros energijos suvartojama ir pagaminimo disbalansas buvo labai didelis (13 priedo 4 lentelė). VVG teritorijoje yra vėjo jėgainių, saulės elektrinių (R174). Investuoja namų ūkiai ir savivaldybės, statydamos saulės elektrines ant viešų pastatų ir naudodamos viešiesiems poreikiams tenkinti. Elektros energijos iš atsinaujinančių energijos išteklių rodikliai 2021 m. lyginant su 2019 m. mažėjo (13 priedo 1 pav.). **Elektros energijos bendroji gamyba iš atsinaujinančios energijos išteklių - saulės elektrinėse 2021 m. (3661166,47 kWh) lyginant su 2019 m. (3908435,53 kWh) savivaldybėse sumažėjo 6,3 procento, tačiau atsirado vėjo energijos Alytaus r. sav., buvo pagaminta 2202942,60 kWh elektros energijos (R175)** (13 priedo 10 lentelė).
VVG teritorija išsiskiria kraštovaizdžio savitumu, gamtinių ir kultūrinių kompleksų unikalumu, kultūrine verte. Svarbiausias kraštovaizdžio komponentas – Nemunas, kurio vingiavimas yra unikalus hidrografinis reiškinys visoje Europoje ledyno suformuotoje zonoje. Kažkada ši upė buvo svarbus vandens kelias, maitintojas, tautos gynėjas. **Dabar Nemunas turistinių VVG teritorijos išteklių šaltinis, neatskiriamas kraštovaizdžio elementas ir istorinės atminties saugotojas. Nemuno mažųjų intakų (su Nemunu) ir Merkio baseinuose teka 60 kitų mažesnių upių ir upelių - tokių kaip Peršėkė, Dovinė, Varėnė, Verknė ir kt.** (R176).
VVG teritorijoje yra **64 ežerai - didžiausi iš jų - Žuvintas (971,2 ha), Didžiulis (910,8 ha), Obelija (573,4 ha), <u>Giluitis</u> (234,5 ha). Yra 13 tvenkinių** (R177). Didžiausios pelkės – Žuvintas, Karšva [10]. Nemuno pakrantėse plyti miškų masyvai. Didžiausi miškai – Punios šilas, Varčios, Kalesninkų, Gineitiškių, Siponių ir kiti. Stambiausi vandens telkiniai VVG teritorijoje, naudojami skirtingai. Nemuno upė - įvairiai ūkinei veiklai, Didžiulio (Daugų), Giluičio, Simno, Gudelių, Kavalio, Atesio, Suvingio ir Alovės ežerai naudojami žuvininkystei. Stambiausi rekreacijai naudojami vandens telkiniai – Didžiulio (Daugų), Giluičio, Simno, Gailinto, Vabalių, Suvingio ir Alovės ežerai. Perspektyvūs – buvusio Nemunaičio karjero vandens telkinys, Luksnėnų, Talokio ežerai. Įrengti vieši paplūdimiai su infrastruktūra: paplūdimys prie Didžiulio (Daugų) ežero Daugų mieste, Simno mieste prie Giluičio ežero, Pivašiūnuose prie Ilgio ežero. Stambiausi ekosistemas saugantys vandens telkiniai – Žuvintas ir Obelijos ežerai. Neprivatizuotiniems vandens telkiniams priskirti 25 ežerai (įskaitant Žuvinto ežerą), kurių bendras plotas 4050 ha. Be to, valstybinės reikšmės (vandens telkiniams priskirti 5 tvenkiniai, kurių bendrą plotą sudaro 97 ha ploto (vienas iš jų Krokialaukio tvenkinys –75,3 ha). Smulkūs privatūs ežerai Juodis, Lydekinis, Likiškėlių, Luksnėnų, Rūželis, Bedugnis, Ežerynas, Krakinis, Strauzdis, Ūdrijos, Dubininkas Gilis, Nosas, Rakatanskų ir Ylelis yra dideliuose privačios žemės ar miško sklypuose ir registruoti kaip viena iš žemės ar miško sklypo naudmena. Smulkių vandens telkinių plotai privačioje žemėje sudarė 1083,58 ha [11].
Alytaus r. sav. dalyje kraštovaizdžio, įskaitant vandens telkinius ir miškus, tinkamumas rekreacijai buvo 3773 tūkst. ha, o 2013 m. 4128 tūkst. ha. [12]. Pagal savo visuomeninę svarbą ir problemų pobūdį yra 3 grupės rekreacinių išteklių: miškingų - ežeringų rajonų, upių slėnių, priemiestinių zonų. Svarbiausi VVG teritorijos gamtiniai rekreaciniai veiksniai yra švarūs ežerai, miškai ir oras bei ypač vaizdingas sąlyginai natūralus kraštovaizdis (R178).
VVG teritorijos miškuose ir saugomose teritorijose gausi biologinė įvairovė, galima išvysti retų augalų ir gyvūnų įrašytų į Lietuvos raudonąją knygą. Miškuose gausu gamtos gėrybių - grybų ir uogų. VVG teritorijoje gyvena daugiau nei 30 rūšių įvairių vabzdžių, viena žuvų rūšis, penkios varliagyvių

rūšys, daugiau kaip 40 paukščių rūšių, 6 kitų gyvūnų rūšys, daugiau kaip 50 augalų rūšių ir apie 40 grybų rūšių, kurie įtraukti į Lietuvos Raudonąją knygą (R179) [13].
VVG teritorija iš kitų šalies VVG išsiskiria saugomų teritorijų tipų gausa. Kiekybinių požiūriu VVG teritorijoje iš viso yra 76 saugomos teritorijos. Alytaus r. sav. dalyje yra 58 [14] saugomos teritorijos: 3 rezervatai, 20 draustinių, 18 gamtos paveldo objektų, 1 nacionalinis parkas, 3 regioniniai parkai, 1 biosferos rezervatas, 8 buveinių apsaugai svarbios teritorijos, 4 - paukščių apsaugai svarbios teritorijos. VVG teritorijos Birštono sav. dalyje yra 18 [14] saugomų teritorijų: 8 draustiniai, 2 gamtos paveldo objektai, 1 regioninis parkas, 5 buveinių apsaugai svarbios teritorijos, 2 paukščių apsaugai svarbios teritorijos (R180).
Ypač saugomas objektas - Žuvinto biosferos rezervatas. Nuo 2011 m. jis yra tarptautinės svarbos saugoma teritorija - įrašytas į UNESCO M&B programos biosferos rezervatų sąrašą. Žuvinto biosferos rezervatas veikia ne tik VVG teritorijoje (6954 ha), bet ir kaimyninių Lazdijų (1180 ha), Marijampolės (10361 ha) VVG teritorijose. Į VVG teritorijos sudėtį įeina ir Metelių regioninio parko dalis (2.5 tūkst. ha ploto), taip pat nedidelė Dzūkijos nacionalinio parko dalis (2,15 tūkst. ha.).
Nemuno kilpų regioninis parkas (toliau - NKRP) veikia VVG teritorijoje ir Prienų sav. teritorijose. Tai vienas didžiausių regioninių parkų šalyje (25 171 tūkst. ha). Net 69 proc. parko užima miškai (garsusis Punios šilas su rezervatu, Prienų šilas, Žvėrinčiaus miškas, Siponių miškai, Druskų miškas, Nemajūnų šilas) (R181). NKRP labiausiai urbanizuotas iš visų Lietuvos parkų, jame daug vertingų istorijos, kultūros gamtos objektų. Parko istorinės vietos Punia ir Birštonas yra turistų traukos centras, kur galima pasigėrėti nuostabiais Nemuno vingių ir slėnių vaizdais. 82 proc. Birštono sav. teritorijos yra NKRP [15]. Daugumos VVG teritorijos gamtos paveldo objektų būklė gera ir patenkinama, pasitaiko savavališkų sprendimų, dėl žmonių žemos ekologinės savimonės lygio šios teritorijos gali prarasti vertybinį funkcionavimo pagrindą, natūralus kraštovaizdis gali pereiti į biodegradaciją (R182). Kultūros vertybių apsauga turėtų būti vykdoma, siekiant kraštovaizdyje esančias kultūros vertybes saugoti ir naudoti pritaikant jas rekreacijai, pažintiniam turizmui, visuomenės sveikatinimui ir kitai veiklai. Teritorijos rekreacija turi būti plėtojama, nes tai sudaro sąlygas visuomenei susipažinti su unikaliais gamtos ištekliais [16].

Kaip gamtos išteklių situacija atitinka VVG teritorijos viziją

Pagal žemės našumo balą VVG teritorijoje vyrauja prastos ūkinės vertės dirvožemiai, žemės mažiau palankios ūkininkauti, tačiau daugiau kaip pusę žemės teritorijos užima žemės ūkio naudmenos. Pievų ir ganyklų plotų mažėja ir ariamos žemės plotai didėja, ūkininkaujantys stengiasi intensyviai panaudoti žemės ūkio naudmenas, tai neprisideda prie klimato kaitos švelninimo, dominuoja trumpalaikiai ekonominiai interesai. Kaimo gyventojų nuomone mažiausiai rūpesčių kelia *neigiamas vietovės įvaizdis, mažėjanti biologinė įvairovė ir aplinkosaugos problemos, stipri klimato kaita ir išteklių brangimas, respondentai jaučiasi saugūs*. Daugelį metų tradicinė žemės ūkio veikla buvo pagrindinė gamybos šaka kaimo vietovėse, užtikrinanti kaimo gyventojams užimtumą ir pajamas, tačiau suintensyvėjus klimato kaitai, blogėjant žmonių fizinei ir psichologinei sveikatai būtina skatinti kaimo gyventojus ir verslo organizacijas imtis alternatyvių veiklų, pereiti prie aukštesnės pridėtinės vertės produktų gamybos ir paslaugų teikimo, naujų darbo vietų, kurios būtų pagrįstos vietos ištekliais, gamtai draugiškais sprendimais. Integruojant gamtos ir kultūros išteklius galima labiau atliepti visuomenės poreikius, generuoti didesnes pajamas ir kurti naujas darbo vietas. Veiklos, kurių galėtų imtis kaimo bendruomenės, siejasi su VVG teritorijos gamtos ištekliais: *1) ūkininkų gaminamos produkcijos pardavimas, amatininkų gaminių gamyba ir pardavimas; 2) pagalba vyresnio amžiaus žmonėms naudojantis internetinėmis paslaugomis, kompiuterine įranga, telefonais; 3) gamtos gėrybių, vaistažolių rinkimas, džiovinimas ir pardavimas; 4) kulinarinio paveldo, amatininkų gaminių produktų gamyba ir pardavimas; 5) pramogų organizavimo; 6) transporto paslaugos (neįgaliems, senyvo amžiaus, vienišiems, nepasiturintiems asmenims); 7) įvairios buities paslaugos gyventojams, turistams (apgyvendinimas, maitinimas, edukacinės programos, gido paslaugos).* Respondentai taip pat nurodė pagrindines kliūtis, kurios trukdo bendruomenei organizuoti verslą ar teikti savo nariams būtiniausias paslaugas - bendruomenė neturi finansinių išteklių ūkinei veiklai vykdyti; bendruomeninė organizacija yra per silpna, kad galėtų sėkmingai imtis ūkinės veiklos, taip pat trūksta žinių ir paslaugų organizavimo patirties ir kt.

VVG teritorijos vizijoje „dzūkų etninis regionas, kuriame besimokančios kaimo bendruomenės ir darnios šeimos, pažangūs ūkininkų ūkiai ir tvarūs verslai puoselėja gamtos ir žmogaus sukurtą aplinką, sveiką gyvenseną, plėtoja sveikatinimo ir turizmo veiklas“ numatytas aktyvus vaidmuo kaimo bendruomenėms ir šeimoms puoselėjant gamtos ir žmogaus sukurtą aplinką, nuolat mokytis, o plėtojant socialines, ekonomines ir kultūrines veiklas teikti prioritetą sveikatinimo ir turizmo verslams, siekti ir užtikrinti vietos išteklių darnų valdymą.

1.9. Papildoma informacija

2. VVG teritorijos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės (SSGG)

Žr. VPS II dalies (Excel) 2 lapą.

Stiprybės		**Teiginį pagrindžiančio situacijos analizės rodiklio Nr.**	**Susijusių VVG teritorijos poreikių skaičius**
1.	Gausūs natūralios gamtos, kultūros paveldo ištekliai, turtingas kraštovaizdis, profesinė patirtis gyventojų sveikatai stiprinti ir turizmui vystyti	R9, R10, R11, R15, R16, R19, R38, R66, R73, R99, R134, R135, R136, R139, R159, R164, R166, R167, R176, R177, R178, R179, R180, R181	1.Įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams 2. Atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai 4.Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą
2.	Smulkūs verslai, švietimas, NVO yra svarbiausios vietos ekonomikos varomosios jėgos, daro esminį poveikį kaimų raidai, užimtumui ir soc. stabilumui	R14, R20, R22, R23, R25, R27, R48, R49, R90, R91, R93, R94, R95, R97, R98, R107, R111, R114, R115, R119, R120, R121, R137, R138, R148, R158	1. Įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams 3.Teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų poreikius atliepiančių paslaugų kūrimas, turizmo

			maršrutų, vietos produktų populiarinimas 4.Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą
3.	Veikiančios dalijimosi ir žiedinės ekonomikos iniciatyvos, kuriami ir naudojami atsinaujinantys energijos ištekliai	R21, R25, R26, R28, R29, R43, R174, R175	3.Teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų poreikius atliepiančių paslaugų kūrimas, turizmo maršrutų, vietos produktų populiarinimas 4.Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą 5.Jaunimo įtraukimas į kaimo bendruomenės veiklas, verslumo ugdymas ir veiklų skatinančių tvarumą ir sveiką gyvenseną organizavimas
4.	Vietos ir religinės bendruomenės, turizmo sodybos, seniūnijos įsitraukusios į tarptautinius turizmo kelius, lėtąjį turizmą, arti kurortas	R12, R13, R14, R123, R124, R125, R126, R127, R128	1.Įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams 2. Atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai 3.Teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų poreikius atliepiančių paslaugų kūrimas, turizmo maršrutų, vietos produktų populiarinimas

5.	Didelės materialinės investicijos ir įgyvendintų projektų skaičius teritorijoje	R100, R101, R102, R103, R104, R105, R106, R129, R131, R132, R133	1.Atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai 4.Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą 5.Jaunimo įtraukimas į kaimo bendruomenės veiklas, verslumo ugdymas ir veiklų skatinančių tvarumą ir sveiką gyvenseną organizavimas
6.	Puoselėjama etninė kultūra, amatai, vedamos edukacijos, organizuojami respublikinės reikšmės tradiciniai renginiai	R17, R18, R118, R122, R130, R140, R151, R152, R153, R154, R155, R156, R157, R160, R161, R162	1.Įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams 2. Atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai 3.Teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų poreikius atliepiančių paslaugų kūrimas, turizmo maršrutų, vietos produktų populiarinimas 5.Jaunimo įtraukimas į kaimo bendruomenės veiklas, verslumo ugdymas ir veiklų skatinančių tvarumą ir sveiką gyvenseną organizavimas
7.			
Silpnybės		**Teiginį pagrindžiančio**	**Susijusių VVG teritorijos poreikių skaičius**

		situacijos analizės rodiklio Nr.	
1.	Retas gyventojų tankumas, nepalanki demografinė ir soc. situacija dėl neigiamos gyventojų kaitos ir spartaus senėjimo, negalios, žemesnio išsilavinimo	R4, R5, R7, R8, R34, R35, R60, R63, R64, R65, R67, R68, R69, R70, R72, R74, R76, R85, R116, R117	1.Įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams 4.Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą 5.Jaunimo įtraukimas į kaimo bendruomenės veiklas, verslumo ugdymas ir veiklų skatinančių tvarumą ir sveiką gyvenseną organizavimas
2.	VVG teritorijoje menkai išvystyta ekologinė gamyba, agroturizmas žalioji ir socialinė infrastruktūra	R41, R42, R165, R168, R169, R170, R171, R172, R173, R182	2. Atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai 4.Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą 5.Jaunimo įtraukimas į kaimo bendruomenės veiklas, verslumo ugdymas ir veiklų skatinančių tvarumą ir sveiką gyvenseną organizavimas
3.	Apatiški, kenčiantys nuo postpandeminių reiškinių, stokojantys nuolatinių sveikatinimo paslaugų gyventojai, nedalyvauja bendruomeninėse veiklose	R32, R33, R40, R44, R47, R50, R56, R75, R77, R79, R80, R86, R141, R143, R146, R147	1.Įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams

			4.Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą 5.Jaunimo įtraukimas į kaimo bendruomenės veiklas, verslumo ugdymas ir veiklų skatinančių tvarumą ir sveiką gyvenseną organizavimas
4.	Trūksta kokybiškų laisvalaikio, sveikatai palankaus užimtumo, turizmo paslaugų, silpnas soc. pažeidžiamų asmenų įtraukimas į visuomeninį gyvenimą	R30, R37, R39, R45, R46, R81, R82, R83, R84, R116, R149	1.Įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams 2. Atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai 3.Teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų poreikius atliepiančių paslaugų kūrimas, turizmo maršrutų, vietos produktų populiarinimas
5.	Nepakankamai išvystytas susisiekimas, IKT, vietos produktų asortimentas ir pardavimai, turizmo partnerystės tinklai	R51, R52, R53, R54, R55, R144	1.Įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams 2. Atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai 4.Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti

			kaimo bendruomenės sumanumą
6.	Kaimiškos seniūnijos vystomos netolygiai, mažas gyventojų verslumas, trūksta kvalifikacijos ir motyvacijos dirbti	R28, R31, R36, R57, R58, R59, R78, R87, R89, R109, R110, R113, R145, R150, R163	3.Teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų poreikius atliepiančių paslaugų kūrimas, turizmo maršrutų, vietos produktų populiarinimas 5.Jaunimo įtraukimas į kaimo bendruomenės veiklas, verslumo ugdymas ir veiklų skatinančių tvarumą ir sveiką gyvenseną organizavimas
7.			
Galimybės		Teiginį pagrindžiančio rodiklio Nr. ar kitas informacijos šaltinis	Susijusių VVG teritorijos poreikių skaičius
1.	Sparčiai besiplečiančios turizmo, edukacinės programos sukuria galimybes demonstruoti dzūkišką svetingumą, papročius ir stiprinti turizmo tvarumą	R24, [27], [28], [31]	1.Įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams 2. Atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai 3.Teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų poreikius atliepiančių paslaugų kūrimas, turizmo maršrutų, vietos produktų populiarinimas
2.	Sparčiai plėtojamos IKT ir kt. technologijos, soc. inovacijos sukuria galimybes aktyviau bendradarbiauti, auginti išteklių valdymo kompetencijas	[32]	2. Atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai 5.Jaunimo įtraukimas į kaimo bendruomenės veiklas, verslumo ugdymas ir veiklų skatinančių

			tvarumą ir sveiką gyvenseną organizavimas
3.	Augantys poreikiai unikalioms turizmo ir personalizuotoms sveikatos paslaugoms šalyje ir ES motyvuos vystyti tvarius turizmo maršrutus	[33], [34]	1.Įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams 2. Atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai 3.Teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų poreikius atliepiančių paslaugų kūrimas, turizmo maršrutų, vietos produktų populiarinimas 4.Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą
4.	Žaliasis kursas, auganti finansinė parama gamtai draugiškoms ekonominėms veikloms ir ūkininkavimui, tvariam išteklių naudojimui ir bioekonomikai	[35], [36], [37], [38]	2. Atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai 4.Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą 5.Jaunimo įtraukimas į kaimo bendruomenės veiklas, verslumo ugdymas ir veiklų skatinančių tvarumą ir sveiką gyvenseną organizavimas

5.	Šalyje, ES besivystantys teminiai, sumanūs ir startuoliai kaimai stiprina gyventojų motyvaciją mokytis, kelti kvalifikaciją, ugdyti holistinį požiūrį	[39], [40], [41]	3.Teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų poreikius atliepiančių paslaugų kūrimas, turizmo maršrutų, vietos produktų populiarinimas 4.Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą 5.Jaunimo įtraukimas į kaimo bendruomenės veiklas, verslumo ugdymas ir veiklų skatinančių tvarumą ir sveiką gyvenseną organizavimas
6.	LEADER principai padeda saugoti ir vystyti gamtinius ir etnokultūrinius išteklius, susikurti bendruomenėms išskirtines galimybes darniai vystytis	[37], [42]	2. Atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai 3.Teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų poreikius atliepiančių paslaugų kūrimas, turizmo maršrutų, vietos produktų populiarinimas 4.Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą
7.	Globalėjanti rinka ir geopolitinė situacija vis labiau aktualizuos vietos ekonomikos, pagrįstos vietos ištekliais, vystymosi reikšmingumą ir būtinumą	[43], [44]	1.Įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams 3.Teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų poreikius atliepiančių paslaugų kūrimas, turizmo

			maršrutų, vietos produktų populiarinimas 4.Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą
Grėsmės		Teiginį pagrindžiančio rodiklio Nr. ar kitas informacijos šaltinis	Susijusių VVG teritorijos poreikių skaičius
1.	Socialinės politikos ypatumai, visuomenės senėjimo tendencijos, darbingo amžiaus, ypač jaunų žmonių emigracija stabdys verslo plėtrą ir inovacijas	[50]	3.Teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų poreikius atliepiančių paslaugų kūrimas, turizmo maršrutų, vietos produktų populiarinimas 4.Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą 5.Jaunimo įtraukimas į kaimo bendruomenės veiklas, verslumo ugdymas ir veiklų skatinančių tvarumą ir sveiką gyvenseną organizavimas
2.	Nuolat besikeičianti geopolitinė situacija Europoje ir pasaulyje, sveikatos, klimato kaitos ir kitų krizių grėsmė gali keisti vystymosi kryptis	[36], [45]	1.Įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams 4.Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą
3.	Augant masinio vartojimo prekių ir paslaugų apyvartai, didėja aplinkos	[35], [36], [46]	3.Teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų

	tarša, ŠESD emisijos, kaimo vietovių urbanizacija pažeis ekologinį stabilumą		poreikius atliepiančių paslaugų kūrimas, turizmo maršrutų, vietos produktų populiarinimas 4.Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą
4.	Blogėjanti gyventojų sveikata dėl mažo fizinio aktyvumo, supratimo apie sveiką gyvenseną trūkumo, maitinimosi labai perdirbtais maisto produktais	[46], [47]	1.Įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams 4.Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą
5.	Besiplečiančios priemiestinės seniūnijos, kurių gyventojai naudojasi miesto paslaugomis, silpnina poreikius plėtoti kaimų socialinę infrastruktūrą	[48]	4.Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą 2. Atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai
6.	Europos ir šalies visuomenės senėjimas, nedarbas, ekonominė ir klimato migracija, gali pristabdyti soc. pažeidžiamų grupių integraciją į visuomenę	[32], [36]	1.Įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams 3.Teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų

			poreikius atliepiančių paslaugų kūrimas, turizmo maršrutų, vietos produktų populiarinimas 5.Jaunimo įtraukimas į kaimo bendruomenės veiklas, verslumo ugdymas ir veiklų skatinančių tvarumą ir sveiką gyvenseną organizavimas
7.	Nepalanki, nepakankamai išplėtota energetikos infrastruktūra gali užkirsti kelią intensyviau pereiti prie atsinaujinančių energijos išteklių	[49]	4.Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą 5.Jaunimo įtraukimas į kaimo bendruomenės veiklas, verslumo ugdymas ir veiklų skatinančių tvarumą ir sveiką gyvenseną organizavimas

3. VVG teritorijos poreikiai ir jų pagrindimas

3.1. VVG teritorijos poreikių sąrašas

Žr. VPS II dalies (Excel) 3 lapą.

1	2
Poreikio numeris	**Poreikis**
1 poreikis	Įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams
2 poreikis	Atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai
3 poreikis	Teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų poreikius atliepiančių paslaugų kūrimas, turizmo maršrutų, vietos produktų populiarinimas
4 poreikis	Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą
5 poreikis	Jaunimo įtraukimas į kaimo bendruomenės veiklas, verslumo ugdymas ir veiklų skatinančių tvarumą ir sveiką gyvenseną organizavimas

3.2. VVG teritorijos poreikių pagrindimas

Žr. VPS II dalies (Excel) 4.1 lapą.

	1 poreikis
Poreikis	**Įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams**
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Poreikis suformuotas atsižvelgiant į 1, 2, 4, 5, 6 stiprybes ir 1, 3, 7 galimybes. Poreikis gali būti įgyvendintas panaudojant ir tvariai plėtojant VVG teritorijos stiprybes ir atsiveriančias galimybes.
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Poreikis suformuotas atsižvelgiant į 3, 4, 5 silpnybes ir 2, 4, 6 grėsmes. Tikimasi, kad panaudojant jau egzistuojantį potencialą ir galimybes bus išvengta grėsmių ir bent iš dalies sumažintos ir (arba) visiškai panaikintos silpnybės.
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	Poreikis susijęs su šiais situacijos analizės rodikliais: **R79** (Alytaus r. sav. 8,3 proc., Birštono sav. 10,8 proc. nuo visų gyventojų buvo žmonės su negalia, 2022 m.) **R98** (sveikatos priežiūros ir socialinį darbą dirba 16,7 proc. Birštono sav., 5 proc. Alytaus r. sav. visų užimtųjų, 2021m.) **R113** (Alytaus r. sav. priskiriama prie kaimiškųjų, o Birštono sav. prie kurortinių sav. klasterio) **R120** (13 KBO teikia asmeninės higienos ir priežiūros, kompleksines paslaugas šeimai Alytaus r. sav., 574 paslaugų gavėjams)
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	Alytaus r. sav. 2021–2028 m. strateginis plėtros plano; Birštono sav. strateginis plėtros planas iki 2030 m; 2022–2030 m. Alytaus regiono plėtros planas; 2022–2030 m. Kauno regiono plėtros planas; 2021-2027 metų ES fondų investicijų programa; Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas; Baltijos jūros regiono programa 2021-2027 m.; 2021–2030 m. nacionalinis pažangos planas. VPS lėšos nebus naudojamos tiesiogiai šių strategijų priemonių finansavimui
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Poreikis naujų, įvairesnių, geresnės kokybės paslaugų - *sveikatos namai (sveikatinimo procedūros, vyresnio amžiaus asmenų ir sunkių ligonių priežiūros), dienos centrų pagyvenusiems ir neįgaliesiems,* kompleksinių paslaugų vietos gyventojams ir turistams organizavimui, sanatorijų aptarnavimui
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	1
Susijęs nacionalinis poreikis 1	h.2. Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį

Susijęs nacionalinis poreikis 2	h.4. Modernizuoti kaimo vietoves didinant gyvenimo sąlygų jose patrauklumą
Susijęs nacionalinis poreikis 3	
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
	2 poreikis
Poreikis	**Atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai**
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Poreikis suformuotas atsižvelgiant į 1, 4, 6 stiprybes ir 1, 2, 3, 4, 6 galimybes. Poreikis gali būti įgyvendintas panaudojant ir tvariai plėtojant VVG teritorijos stiprybes ir atsiveriančias galimybes.
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Poreikis suformuotas atsižvelgiant į 2, 4, 5 silpnybes ir 5 grėsme. Tikimasi, kad panaudojant jau egzistuojantį potencialą ir galimybes bus išvengta grėsmių ir bent iš dalies sumažintos ir (arba) visiškai panaikintos silpnybės.
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	Poreikis susijęs su šiais situacijos analizės rodikliais: **R12** (Camino Lituano kelio, Šv. Jokūbo kultūros kelio atkarpos) **R14** (rekreaciniai Valstybinių parkų žiediniai maršrutai (Dzūkijos, Suvalkijos ir Vidurio Lietuvos) **R123** (daugiau nei 20 Dzūkijos piliakalnių, turizmo maršrutai ir objektai) **R124** (2 regioniniai, nacionalinis parkas, biosferos rezervatas, kurortas)
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	Alytaus r. sav. 2021–2028 m. strateginis plėtros plano; Birštono sav. strateginis plėtros planas iki 2030 m; 2022–2030 m. Alytaus regiono plėtros planas; 2022–2030 m. Kauno regiono plėtros planas; 2021-2027 metų ES fondų investicijų programa; Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas; Baltijos jūros regiono programa 2021-2027 m.; 2021–2030 m. nacionalinis pažangos planas. VPS lėšos nebus

	naudojamos tiesiogiai šių strategijų priemonių finansavimui
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Poreikis paramai, kai kuriamos darbo vietos, gamtos, lėto turizmo, laisvalaikio ir sveikatinimo paslaugų, vietos produkcijos perdirbimui ir realizavimui vietos gyventojams ir turistams sveikatai palankaus maisto.
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	1
Susijęs nacionalinis poreikis 1	h.2. Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį
Susijęs nacionalinis poreikis 2	h.4. Modernizuoti kaimo vietoves didinant gyvenimo sąlygų jose patrauklumą
Susijęs nacionalinis poreikis 3	Pasirinkite
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	taip
	3 poreikis
Poreikis	**Teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų poreikius atliepiančių paslaugų kūrimas, turizmo maršrutų, vietos produktų populiarinimas**
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Poreikis suformuotas atsižvelgiant į 2, 3, 4, 6 stiprybes ir 1, 3, 5, 6, 7 galimybes. Poreikis gali būti įgyvendintas panaudojant ir tvariai plėtojant VVG teritorijos stiprybes ir atsiveriančias galimybes.
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Poreikis suformuotas atsižvelgiant į 3, 6 silpnybes ir 1, 3, 6 grėsmes. Tikimasi, kad panaudojant jau egzistuojantį potencialą ir galimybes bus išvengta grėsmių ir bent iš dalies sumažintos ir (arba) visiškai panaikintos silpnybės.
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	Poreikis susijęs su šiais situacijos analizės rodikliais: **R12** (Camino Lituano kelio, Šv. Jokūbo kultūros kelio atkarpos) **R119** (62 Alytaus r. sav., 5 Birštono sav. kaimo bendruomeninės organizacijos) **R121** (1 bendruomeninis verslas) **R125** (Birštono sav. 5 kaimo turizmo sodybos, Alytaus r. sav. 31 sodybas) **R127** (tarptautinės turizmo organizavimo patirtis "CULTrips“, 2 lėtojo turizmo projektai)

	R161 (Alytaus r. sav. 22, o Birštono sav. 4 sertifikuoti tautinio paveldo produktai)
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	Alytaus r. sav. 2021–2028 m. strateginis plėtros plano; Birštono sav. strateginis plėtros planas iki 2030 m; 2022–2030 m. Alytaus regiono plėtros planas; 2022–2030 m. Kauno regiono plėtros planas; 2021-2027 metų ES fondų investicijų programa; Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas; Baltijos jūros regiono programa 2021-2027 m.; 2021–2030 m. nacionalinis pažangos planas. VPS lėšos nebus naudojamos tiesiogiai šių strategijų priemonių finansavimui
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Poreikis bendruomeniniam verslui, socialinės įtraukties didinimui, ryšių kūrimui kartu veikti ir atrasti naujas galias, turizmo objektų ir veiklų teminimui, perėjimui prie atsinaujinančių išteklių, diegti žiedinės bioekonomikos principus, auginti mokymosi kultūrą, populiarinti teminius kaimus.
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	1
Susijęs nacionalinis poreikis 1	h.2. Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį
Susijęs nacionalinis poreikis 2	
Susijęs nacionalinis poreikis 3	Pasirinkite
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	taip

	4 poreikis
Poreikis	**Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą**
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Poreikis suformuotas atsižvelgiant į 1, 2, 3, 5 stiprybę ir 3, 4, 5, 6, 7 galimybes. Poreikis gali būti įgyvendintas panaudojant ir tvariai plėtojant VVG teritorijos stiprybes ir atsiveriančias galimybes.
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Poreikis suformuotas atsižvelgiant į 1, 2, 4, 5 silpnybes ir 1, 2, 3, 4, 5, 7 grėsmes. Tikimasi, kad

	panaudojant jau egzistuojantį potencialą ir galimybes bus išvengta grėsmių ir bent iš dalies sumažintos ir (arba) visiškai panaikintos silpnybės.
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	Poreikis susijęs su šiais situacijos analizės rodikliais: **R162** (Alytaus r. sav. Pivašiūnų amatų centras, 3 amatų kiemeliai, Birštono sav. Nemajūnų amatų centras) **R166** (26,6 proc. Alytaus sav., 47,88 proc. Birštono sav. visos teritorijos užima miškai) **R176** (Nemuno mažųjų intakų (su Nemunu) ir Merkio baseinuose teka 60 kitų mažesnių upių ir upelių) **R177** (64 ežerai, 13 tvenkinių) **R175** (saulės elektrinėse 2019 m. - 3908435,53 kWh, 2021 m. - 3661166,47 kWh, vėjo energijos pagaminta 2202942,60 kWh)
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	Alytaus r. sav. 2021–2028 m. strateginis plėtros plano; Birštono sav. strateginis plėtros planas iki 2030 m; 2022–2030 m. Alytaus regiono plėtros planas; 2022–2030 m. Kauno regiono plėtros planas; 2021-2027 metų ES fondų investicijų programa; Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas; Baltijos jūros regiono programa 2021-2027 m.; 2021–2030 m. nacionalinis pažangos planas. VPS lėšos nebus naudojamos tiesiogiai šių strategijų priemonių finansavimui
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Poreikis vietos produkcijos perdirbimo ir realizavimo, įtraukios infrastruktūros, sveikatinimo projektams, parkų ir kt. žaliosios, turizmo ir viešosios infrastruktūros gerinimui, IKT plėtrai, bendruomenių sumanumo ugdymui, inovacijoms, kurios padėtų kapitalizuoti vietos išteklius.
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	1
Susijęs nacionalinis poreikis 1	h.1. Skatinti kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas
Susijęs nacionalinis poreikis 2	h.2. Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį
Susijęs nacionalinis poreikis 3	g.3. Skatinti verslų kūrimąsi kaime, žemės ūkio veiklos įvairinimą
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne

Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	taip

	5 poreikis
Poreikis	**Jaunimo įtraukimas į kaimo bendruomenės veiklas, verslumo ugdymas ir veiklų skatinančių tvarumą ir sveiką gyvenseną organizavimas**
Poreikio sąsaja su stiprybėmis ir (arba) galimybėmis	Poreikis suformuotas atsižvelgiant į 3, 5, 6 stiprybes ir 2, 4, 5 galimybes. Poreikis gali būti įgyvendintas panaudojant ir tvariai plėtojant VVG teritorijos stiprybes ir atsiveriančias galimybes.
Poreikio sąsaja su silpnybėmis ir (arba) grėsmėmis	Poreikis suformuotas atsižvelgiant į 1, 2, 4, 6 silpnybes ir 1, 6, 7 grėsmes. Tikimasi, kad panaudojant jau egzistuojantį potencialą ir galimybes bus išvengta grėsmių ir bent iš dalies sumažintos ir (arba) visiškai panaikintos silpnybės.
Poreikio sąsaja su situacijos analizės rodikliais (poreikio dydžio, problemos masto, intervencijos poreikio kiekybinis pagrindimas)	Poreikis susijęs su šiais situacijos analizės rodikliais: **R122** (edukacinės programos (15), tvarumą skatinančios iniciatyvos (3) **R135, R138** (6 gimnazijos, 2 pagrindinio ugdymo ir daugiafunkciai skyriai, 1 specialioji mokykla, 1 Meno ir sporto mokykla, 6 ikimokyklinio ugdymo skyriai, 1 technologijos ir verslo mokykla) **R155** (tradiciniai vietos, regioninės ir nacionalinės reikšmės kultūriniai renginiai) **R156** ("Užgavėnės Tarzanijoje", „Joninės Tarzanijoje", „Šviežios duonelės šventė“ Punioje)
Poreikio sąsaja su aukštesnio lygmens strateginiais dokumentais	Alytaus r. sav. 2021–2028 m. strateginis plėtros plano; Birštono sav. strateginis plėtros planas iki 2030 m; 2022–2030 m. Alytaus regiono plėtros planas; 2022–2030 m. Kauno regiono plėtros planas; 2021-2027 metų ES fondų investicijų programa; Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas; Baltijos jūros regiono programa 2021-2027 m.; 2021–2030 m. nacionalinis pažangos planas. VPS lėšos nebus naudojamos tiesiogiai šių strategijų priemonių finansavimui
Poreikio sąsaja su VVG teritorijos gyventojų nuomone	Poreikis savanorystės, bendruomeniškumo ir verslumo skatinančioms iniciatyvoms, turizmo klasterio kūrimui, bendradarbiavimo projektams, kurie padėtų mažinti socialinę atskirtį, tvarumą skatinančių idėjų bendruomenėje įgyvendinimas, patirties jaunimui perdavimas, jaunimo užimtumo, sporto paslaugų.
Poreikį tenkinančių VPS priemonių skaičius	1
Susijęs nacionalinis poreikis 1	h.2. Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį

Susijęs nacionalinis poreikis 2	
Susijęs nacionalinis poreikis 3	
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.3 (skaitmeninės technologijos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Ar poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.37 (darbo vietos; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)?	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.39 (kaimo verslai; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Ne
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.41 (paslaugos ir infrastruktūra; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip
Poreikis siejasi su rezultato rodikliu R.42 (socialinė įtrauktis; pilnas rodiklio pavadinimas 6 lape)	Taip

4. VPS temos pagrindimas (pildoma teminėms VPS)

VPS tema - geriausias gamtos ir kultūros išteklių panaudojimas gyventojų sveikatai stiprinti ir turizmui vystyti.

VVG teritorijos situacijos analizės rodikliai ir tendencijos *(gyventojų skaičius ir tankumas; bendruomeninių ir turizmo organizacijų veiklos tendencijos; sveikatinimo procedūrų, vyresnio amžiaus asmenų ir sunkių ligonių priežiūros, transporto (pavežėjimo) paslaugų trūkumas; poreikis naujiems pagyvenusių žmonių priežiūros ir slaugos, dienos, neįgaliųjų žmonių ir jų šeimų, jaunimo sveikatos namams, stacionarioms ir mobilioms paslaugoms; socialinės infrastruktūros, kultūros ir gamtos išteklių rodikliai)* pagrindžia pasirinktą temą. VPS tema dera ir papildo Alytaus r. sav. ir Birštono sav. strateginiuose plėtros planuose numatytus tikslus (5 priedas), atliepia ir stiprina VVG teritorijos išskirtinumą identitetą (1.3 VPS dalis).

Alytaus r. VVG teritorija yra retai apgyventų seniūnijų, kuriose didžiausia gyventojų dalis susitelkusi pagrindinėje seniūnijos gyvenvietėje, o atokesni kaimai yra kelis kartus rečiau apgyvendinti, tai apsunkina socialinių, sveikatinimo ir kitų paslaugų organizavimą, prieinamumo užtikrinimą VVG teritorijos gyventojams, tačiau tai gali būti konkurencinis pranašumas turizmo maršrutams, rekreacinėms erdvėms kurti ir paslaugoms teikti, eko technologijoms ir IKT diegti, taikyti žiedinės bioekonomikos principus. Atliepiant vietos gyventojų ir turistų, tenkinant visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, rekreacija ir kultūra, gali būti ekonomiškiau organizuoti kompleksines paslaugas (vietos gyventojams ir turistams), jų teikimo kaštai gali būti mažesni.

Pagal savo visuomeninę svarbą ir problemų pobūdį yra kelios grupės rekreacinių išteklių: miškingų - ežeringų seniūnijų, upių slėnių, priemiestinių zonų. Svarbiausi VVG teritorijos gamtiniai rekreaciniai ištekliai yra švarūs ežerai, miškai ir oras bei ypač vaizdingas natūralus kraštovaizdis, gausi biologinė įvairovė. Nemuno kilpos, piliakalniai, regioniniai parkai, saugomos teritorijos - Žuvinto biosferos rezervatas, Dzūkijos nacionalinio parko, Metelių ir Nemuno kilpų regioninių parkų dalys, rūpestingai saugomas ir puoselėjamas nematerialus bei materialus gamtos ir kultūros paveldas ir objektai traukia turistus, piligrimus, keliauninkus. Per VVG teritoriją eina Šv. Jokūbo kelias, kuris yra dalis (atkarpa) natūraliu būdu 8 – 11 amžiuje Ispanijoje atsiradusio, o 1980 m. Ispanijoje pradėto žymėti kelio vedančio į Šv. Jokūbo katedrą. Vietos ir religinės bendruomenės yra įsitraukusios į Camino Lituano kelio ir Šv. Jokūbo kultūros kelio atkarpų vystymą. Nuostabaus gamtos grožio VVG teritorijos dalis - Birštono seniūnija, atvykstantiems svečiams ir turistams asocijuojasi su sveikatingumo ir poilsio paslaugų oaze – Birštono mieste esančiu kurortu. Per Birštono savivaldybės teritoriją eina ir „Miško takas“ – Europos ilgų atstumų pėsčiųjų maršruto E11 dalis Baltijos šalyse, einanti per gražiausius Latvijos, Lietuvos ir Estijos miškus bei nacionalinius parkus. Birštono kurorto padėtis palanki kaip

centro, per kurį susijungia rekreaciniai Valstybinių parkų žiediniai maršrutai (Dzūkijos, Suvalkijos ir Vidurio Lietuvos).
VVG teritorijoje didėja žemės ūkio naudmenų plotai, kuriuose ekologiškai ūkininkaujama, taip pat plečiasi vietų su savomis tradicijomis, papročiais, savitu gyvenimo būdu, nepakartojamais kraštovaizdžio elementais. Gamtos ir kultūros objektai tinkami sveikatinimo paslaugoms ir sudaro turizmo vystymo potencialą: išteklius, kompetenciją ir infrastruktūrą. Turizmas pagrįstas darniu vietos išteklių valdymu, teminiai objektai gali sugeneruoti VVG teritorijos vystymosi pajėgumus, sustiprinti vietovės gyvybingumą, ypač tose seniūnijose kur yra aktyvios bendruomeninės organizacijos ir unikalūs ištekliai. Planuojama teminti parkus, prekes ir paslaugas, turistinius maršrutus, restoranus, viešbučius, kaimo turizmo sodybas, kaimus. Vienas iš teritorijos privalumų yra, kad vietos ir religinės bendruomenės, turizmo sodybos, seniūnijos įsitraukusios į tarptautinius turizmo kelius, lėtąjį turizmą yra arti Birštono kurortas.
SSGG analizės teiginiai pagrindžia pasirinktą temą. VPS tema pasirinkta atsižvelgiant į visas stiprybes ir galimybes. Įgyvendinant VPS numatytas priemones tikimasi, kad panaudojant jau egzistuojantį potencialą ir galimybes bus išvengta grėsmių ir bent iš dalies bus sumažintos ir (ar) panaikintos silpnybės.
VVG teritorijos poreikiai tiesiogiai susiję su pasirinkta tema: *1) įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams; 2) atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai; 3) teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų poreikius atliepiančių paslaugų kūrimas, turizmo maršrutų, vietos produktų populiarinimas; 4) diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą; 5) jaunimo įtraukimas į kaimo bendruomenės veiklas, verslumo ugdymas ir veiklų skatinančių tvarumą ir sveiką gyvenseną organizavimas.*

5. VVG pristatymas ir vertybės, VVG teritorijos vizija iki 2030 m. ir VVG misija

5.1. Apibendrinta informacija apie VVG

5.1.1. VVG įsteigimo data	2009-03-04
5.1.2. VVG būstinės adresas	Naujoji g. 48, Alytus
5.1.3. VVG narių skaičius	61 VVG narių sąrašas pateiktas **1 priede.**
5.1.4. VVG kolegialaus valdymo organo narių skaičius	12 VVG kolegialaus valdymo organo narių sąrašas pateiktas **2 priede.**
5.1.5. VPS administracijos darbuotojų ir etatų skaičius	Darbuotojų skaičius: 6 Etatų skaičius: 4 VPS administracijos darbuotojų sąrašas pateiktas **3 priede.**
5.1.6. VVG pirmininkas	Vida Vrubliauskienė
5.1.7. VVG kolegialaus valdymo organo pirmininkas	Ingrida Ragusckienė
5.1.8. VPS administravimo vadovas	Vida Vrubliauskienė

5.2. Apibendrinta informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo sudėtį

1	2	3
VVG kolegialaus valdymo organo narių skaičius, iš viso	12	(teikiant VPS)

Narių pasiskirstymas pagal sektorius:		
Sektorius, atstovaujami interesai	Narių skaičius	Narių dalis, proc.
Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	2	16,67
Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	5	41,67
Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	5	41,67
Kita	0	0,00
Iš viso:	**12**	**100,00**
Narių pasiskirstymas pagal lytį:		
Lytis	Narių skaičius	Narių dalis, proc.
Moterys	6	50,00
Vyrai	6	50,00
Iš viso:	**12**	**100**
Narių pasiskirstymas pagal amžių:		
Amžiaus grupė	Narių skaičius	Narių dalis, proc.
Asmenys iki 29 m. (imtinai)	2	16,67
Asmenys nuo 30 iki 40 m. (imtinai)	5	41,67
Asmenys nuo 41 m.	5	41,67
Iš viso:	**12**	**100**

5.3. Informacija apie VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimą

VVG kolegialaus valdymo organo kompetencijų įvairovės užtikrinimo būdas(-ai)	Pasirinkto būdo pagrindimas ir detalizuojanti informacija
☐ VVG kolegialaus organo nariai turi mokslo ar ekspertinių žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse; ☐ VVG sudarė patariamąją novatorių darbo grupę, pasitelkdama mokslo ar ekspertinių žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse turinčius ekspertus; x VVG sudarė bendradarbiavimo sutartį su mokslo įstaiga(-omis), turinčiomis žinių žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų ir (ar) miestų srityse; ☐ Netaikoma.	Bendradarbiavimo sutartis 2022 m. sausio 11 d. (toliau - Sutartis). Alytaus rajono VVG sudarė bendradarbiavimo sutartį su Vytauto Didžiojo universitetu ir Suarties 2.1.5. punkte įsipareigojo bendradarabiauti teikiant mokslinę, ekspertinę pagalbą žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų vystymo ir kitose srityse žr. interneto svetainėje www.alytausrvvg.lt Bendradarbiavimas.

5.4. VVG vertybės

Bendras tikslas - *LEADER* principų įgyvendinimas VVG teritorijoje. Esame organizacija, gebanti bendriems tikslams sutelkti VVG teritorijos kaimo plėtros dalyvius, atstovaujančius trims VVG teritorijos sektoriams - pilietinei visuomenei, vietos valdžiai ir verslui, dirbame vadovaudamiesi *LEADER* principu „iš apačios į viršų“ ir siekiant tvarios ir darnios VVG teritorijos kaimo plėtros ir pažangos kruopščiai ir atsakingai įgyvendiname VVG parengtas vietos plėtros strategiją ir vietos projektus.
Iniciatyvumas. Esame pasirengę naujiems iššūkiams, greitai ir lanksčiai prisitaikome prie pokyčių. Susidūrę su problemomis, jas sprendžiame dialogo būdu. Aktyviai ieškome naujų idėjų, jomis dalijamės. Aktyviname vietos gyventojus, motyvuojame juos siekti, kad VVG teritorija taptų konkurencinga ir patraukli gyventi jauniems žmonėms.
Partnerystė, bendradarbiavimas, profesionalumas. Veikiame partnerytės principu atstovaudami trims VVG teritorijos sektoriams - pilietinei visuomenei, vietos valdžiai ir verslui. Darbą grįsdami partneryste, atsakomybe ir tarpusavio pasitikėjimu nuolat tobulėjame. Bendradarbiaudami dalijamės informacija, sukauptomis žiniomis ir patirtimi. Sistemingas komandinis darbas, orientuotas į puikius veiklos rezultatus, leidžia pasiekti užsibrėžto bendro tikslo ir profesionaliai įveikti iškilusias kliūtis ir iššūkius. Tiek VVG administraciją, tiek ir VVG valdybą sudaro kompetentingi, savo sritį išmanantys ir turintys patirties, įgyvendinant kaimo plėtros programą, asmenys.
Darnus vystymasis. Esame kūrybingi ir nuolat ieškome naujų veiklos sprendimų VVG teritorijos darniam vystymuisi, stengiamės prisidėti prie JT DVT. Turime daug idėjų, jas įgyvendiname paisydami darnios plėtros principų. Mūsų darbas grindžiamas VVG teritorijos gyventojų poreikių ir mokslinių tyrimų rezultatais bei bendradarbiavimu su mokslininkų bendruomene.
Inovatyvumas. Esame atviri naujovėms. Siekiame prisidėti prie sumanios visuomenės ir sumanios ekonomikos kūrimo VVG teritorijoje. Kaimo plėtos dalyvius, kuriančius VVG teritorijos socialinę, ekonominę gerovę skatiname pokyčiams taikyti mokslo laimėjimus, šiuolaikines technologijas, todėl sekame Lietuvos ir užsienio kaimo plėtros naujienas, dalijamės gerąja patirtimi. Būdami dėmesingi permainoms, siekiame būti imliausia inovacijoms organizacija VVG teritorijoje.
Atsakingumas ir atskaitingumas. Prisiimame visą atsakomybę už savo darbo rezultatus, laikomės duoto žodžio. Visada įvertiname savo veiksmų reikšmę ir rezultatus, juos pristatome VVG nariams. Veikiame kaip darni aplinkos ir visuomenės dalis. Visada laiku, kokybiškai ir efektyviai vykdome tiek žodinius, tiek ir rašytinius įsipareigojimus.

5.5. VVG teritorijos vizija iki 2030 m.

Alytaus r. VVG teritorijos vizija iki 2030 m. – dzūkų etninis regionas, kuriame besimokančios kaimo bendruomenės ir darnios šeimos, pažangūs ūkininkų ūkiai ir tvarūs verslai puoselėja gamtos ir žmogaus sukurtą aplinką, sveiką gyvenseną, plėtoja sveikatinimo ir turizmo veiklas.

VVG teritorijos vizijos įgyvendinimo principai:

- VVG kaimo plėtros dalyvių lūkesčius pateisinanti organizacija, geba suaktyvinti vietos gyventojus įsitraukti į pažangias veiklas, taikyti socialines ir kitas inovacijas, pagal gyventojų poreikius ir darnaus vystymosi tikslus įgyvendinti kompleksinius projektus.
- VVG pasitiki ir ją palaiko VVG teritorijos gyventojai.
- VVG reikšmingai prisideda prie VVG teritorijos aplinkosauginio, ekonominio, socialinio ir kultūrinio vystymosi, vadovaujasi kaimo plėtros srities moksliniais tyrimais ir jų rezultatus taiko praktikoje. Visa tai sustiprina VVG teritorijos išskirtinumą, padeda tausoti išteklius ir ji tampa konkurencinga, moderni, patraukli gyventi ir ilsėtis.

- VVG tampa smulkaus ir vidutinio verslo vystymosi ir darbo vietų kaime kūrimo akseleratoriumi, inovacijų skatintoja ir VVG teritorijos identiteto ir savitumų puoselėtoja.
- VVG svariai prisideda prie VVG teritorijos vystymosi valdymo, vietos gyventojų mokymosi visą gyvenimą tikslų įgyvendinimo, gerina kaimo gyventojų gyvenimo kokybę, plečia organizacijos paslaugų įvairovę ir nuolat atsinaujina.

5.6. VVG misija

VVG misija – geriausias gamtos ir kultūros išteklių panaudojimas gyventojų sveikatai stiprinti ir turizmui vystyti; VVG teritorijos plėtros dalyvių įtraukimas į kaimo vystymosi valdymą, pagrįstas naujausiomis mokslo žiniomis ir holistiniu požiūriu, bendradarbiavimu, bendruomenės sumanumo ugdymu, komunikacija ir konsultavimu, vietovės vystymosi potencialo plėtojimu ir atsparumo stiprinimu.

II skyrius: Ko mes siekiame? (VPS tikslai, rodikliai ir siekiami pokyčiai)

6. VVG teritorijai aktualūs BŽŪP tikslai

Žr. VPS II dalies (Excel) 5 lapą.

1	2	3
	BŽŪP tikslas	Ar tikslas įgyvendinamas VVG teritorijoje
A	**BIVP priemonei taikomi BŽŪP tikslai (privalomi)**	
8 konkretus tikslas (h punktas)	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę	Taip
Kompleksinis tikslas	XCO. Modernizuoti sektorių skatinant žemės ūkio ir kaimo vietovių žinias, inovacijas ir skaitmeninimą bei dalijimąsi jomis, taip pat skatinant jų diegimą	Ne
B	**BŽŪP tikslai, kurie VPS gali būti įgyvendinami horizontaliai (pasirenkami)**	
4 konkretus tikslas (d punktas)	SO4. Prisidėti prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos, be kita ko, mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir didinant anglies dioksido sekvestraciją, taip pat plėtoti tvariąją energetiką	Taip
5 konkretus tikslas (e punktas)	SO5. Skatinti tvarų vystymąsi ir veiksmingą gamtos išteklių, pavyzdžiui, vandens, dirvožemio ir oro, valdymą, be kita ko, mažinant priklausomybę nuo cheminių medžiagų	Ne
6 konkretus tikslas (f punktas)	SO6. Prisidėti prie biologinės įvairovės nykimo sustabdymo ir sustabdymo, gerinti ekosistemų funkcijas ir išsaugoti buveines bei kraštovaizdžius	Ne
9 konkretus tikslas (i punktas)	SO9. Gerinti Sąjungos žemės ūkio atsaką į visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, mažinti maisto atliekų kiekį, gerinti gyvūnų gerovę ir kovoti su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms	Taip

7. Kiekybiniai VPS tikslai

7.1. VPS produkto ir rezultato rodikliai iki 2029 m.

Žr. VPS II dalies (Excel) 6 lapą.

1	2	3
Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas	Kiekybinis tikslas iki 2029 m.

A	**ES bendrieji rezultato rodikliai:**	
R.3	Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius	0
R.37	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas	17
R.39	Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kuriamų naudojantis pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius	8
R.41	Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius	7234
R.42	Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius	549
B	**ES bendrieji produkto rodikliai:**	
L700	Vietos lygiu įgyvendintų projektų skaičius (apima vietos ir bendradarbiavimo projektus)	22
L710	Vietos lygiu įgyvendintų projektų, skirtų vietos lygmens inovacijoms, skaičius	7
C	**Nacionaliniai bendrieji rezultato rodikliai:**	
C.1	***Įgyvendinant vietos projektus sukurtų darbo vietų pasiskirstymas pagal lytį:***	17
N-R.37.1	Sukurtų darbo vietų skaičius moterims	0
N-R.37.2	Sukurtų darbo vietų skaičius vyrams	0
N-R.37.3	Sukurtų darbo vietų skaičius bet kurios lyties asmenims	17
C.2	***Įgyvendinant vietos projektus sukurtų darbo vietų pasiskirstymas pagal amžių:***	17
N-R.37.4	Sukurtų darbo vietų skaičius asmenims iki 40 m. (imtinai)	3
N-R.37.5	Sukurtų darbo vietų skaičius asmenims nuo 41 m.	0
N-R.37.6	Sukurtų darbo vietų skaičius bet kurio amžiaus asmenims	14
D	**Nacionaliniai bendrieji produkto rodikliai:**	
D.1	***Vietos projektų teritorinis pasiskirstymas (seniūnijos):***	
N-P.1	VVG teritorijos seniūnijų, kuriose įgyvendinami vietos projektai, skaičius (PLANUOJAMAS)	12
N-P.2	VVG teritorijos seniūnijų skaičius, iš viso	12
N-P.3	VVG teritorijos seniūnijų, kuriose įgyvendinami vietos projektai, dalis, proc.	100
D.2	***Vietos projektų teritorinis pasiskirstymas (gyvenamosios vietovės):***	
N-P.4	VVG teritorijos kaimo gyvenamųjų vietovių, kurių gyventojams sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius (PLANUOJAMAS)	10
N-P.5	VVG teritorijos kaimo gyvenamųjų vietovių skaičius, iš viso	448
N-P.6	VVG teritorijos kaimo gyvenamųjų vietovių, kurių gyventojams sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, dalis, proc.	2
E	**VPS rodikliai (produkto, rezultato):**	

7.2. Metinės rodiklių reikšmės

1. **ES bendrieji rezultato rodikliai:**

Žr. VPS II dalies (Excel) 11.1 lapą (2 lentelė).

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Rodiklio kodas	**Rodiklis**	**Iš viso**	**2024 m.**	**2025 m.**	**2026 m.**	**2027 m.**	**2028 m.**	**2029 m.**
R.3	Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius	0	0	0	0	0	0	0
R.37	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas	17,00	4,00	6,00	5,00	2,00	0,00	0,00
R.39	Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kuriamų naudojantis pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius	8	2	3	3	0	0	0
R.41	Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius	7 234	1 496	2 744	2 494	500	0	0
R.42	Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius	549	50	212	237	50	0	0

2. **VPS rodikliai (produkto, rezultato):**
   x Netaikoma
   ☐ Taikoma

Jei taikoma, žr. VPS II dalies 11.1 lapą (4 lentelė).

8. Pokyčiai, kurių siekiama VVG teritorijoje (kiekybine išraiška)

Žr. VPS II dalies (Excel) 14 lapą.

1	2	3	4	5	6
VPS priemonės numeris	**VPS turinio elementas**	**VPS priemonių pavadinimai, susiję poreikiai**	**Pokyčio rodiklio pradinė reikšmė**	**Pokyčio rodiklio pradinės reikšmės metai**	**Pokyčio rodiklio siekiama reikšmė 2029 m.**
1 priemonė	Priemonės pavadinimas Susijusių poreikių skaičius	Sveikatinimo paslaugų kokybės gerinimas ir prieinamumo didinimas 2	Pokytis: 1) pasitelkiant vietos išteklius sukurtos ir (ar) pagerinta sveikatinimo paslaugų kokybė; 2) padidintos materialinės investicijos, ekonomiškai aktyvių gyventojų ir verslų skaičius; 3) padidintas sveikatinimo paslaugų prieinamumas vietos gyventojams ir turistams; 4) padidintas sveikatingumas, gyvūnų gerovė, aplinkosauginis sąmoningumas, prisidedama prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos.		
	Susijęs poreikis 1 Susijęs poreikis 2 Susijęs poreikis 3	1 poreikis. Įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams 2 poreikis. Atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai			
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3	Naujai kuriamų arba plėtojamų verslų kaime skaičius, vnt. (VVG informacija) Naujai kuriamų ir išlaikomų darbo vietų skaičius, etatais (VVG informacija) Galutinių naudos gavėjų skaičius, vnt.	0 0 0	2023 2023 2023	3 6 2244
2 priemonė	Priemonės pavadinimas Susijusių poreikių skaičius	Darnaus turizmo verslo kūrimas ir plėtra integruojant vietos kultūros ir gamtos išteklius 2	Pokytis: 1) padidėjusios materialinės investicijos, ekonomiškai aktyvių gyventojų ir darbo vietų skaičius; 2) sukurtos ir pradėtos teikti darnaus turizmo paslaugos; 3) padidintas turizmo paslaugų prieinamumas vietos gyventojams ir turistams; 4) padidintas sveikatingumas, gyvūnų gerovė, aplinkosauginis sąmoningumas, prisidedama prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos.		
	Susijęs poreikis 1	2 poreikis. Atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai			

	Susijęs poreikis 2 Susijęs poreikis 3	1 poreikis. Įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams			
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3	Naujai kuriamų ir išlaikomų darbo vietų skaičius, etatais (VVG informacija) Naujai kuriamų arba plėtojamų verslų kaime skaičius, vnt. (VVG informacija) Galutinių naudos gavėjų skaičius, vnt.	0 0 0	2023 2023 2023	6 3 2244
3 priemonė	Priemonės pavadinimas Susijusių poreikių skaičius	Teminių kaimų kūrimas ir vietos produktų populiarinimas 2	Pokytis: 1) padidintas naujai kuriamų arba plėtojamų bendruomeninių verslų kaime skaičius; 2) išugdyti reikalingi gebėjimai teminti kultūros ir gamtos objektus, plėtoti teminius kaimus; padidintas teminių kaimų paslaugų populiarumas; 3) padidintas kaimo gyventojų, ypač mažiau galimybių turinčių asmenų, įtrauktis teikiant ir vartojant paslaugas; 4) padidintas sveikatingumas, gyvūnų gerovė, aplinkosauginis sąmoningumas, prisidedama prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos.		
	Susijęs poreikis 1 Susijęs poreikis 2 Susijęs poreikis 3	3 poreikis. Teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų poreikius atliepiančių paslaugų kūrimas, turizmo maršrutų, vietos produktų populiarinimas 2 poreikis. Atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai			
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3	Naujai kuriamų ir išlaikomų darbo vietų skaičius, etatais (VVG informacija) Galutinių naudos gavėjų skaičius, vnt. (VVG informacija)	0 0	2023 2023	5 1250
4 priemonė	Priemonės pavadinimas Susijusių poreikių skaičius	Įtraukios infrastruktūros vystymas taikant sumanius sprendimus 3	Pokytis: 1) padidintas viešųjų paslaugų prieinamumas ir galimybės teikti paslaugas; 2) padidėjęs skaitmeninių ir kitų technologijų naudojimas, svariau prisidedama prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos; 3) pagerėję įgūdžiai dirbti su duomenimis ir žiedinės bioekonomikos principais grįstais sprendimais, geresnis vietos išteklių valdymas; 4)		
	Susijęs poreikis 1	4 poreikis. Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą			

	Susijęs poreikis 2 Susijęs poreikis 3	1 poreikis. Įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams 2 poreikis. Atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai	padidėjusi kaimo gyventojų, ypač mažiau galimybių turinčių asmenų, įtrauktis ir gyvenamosios vietos patrauklumas.		
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3	Naujai kuriamų arba plėtojamų verslų kaime skaičius, vnt. (VVG informacija) Galutinių naudos gavėjų skaičius, vnt. (VVG informacija) Galutinių naudos gavėjų, mažiau galimybių turinčių asmenų, skaičius, vnt. (VVG informacija)	0 0 0	2023 2023 2023	2 1496 374
5 priemonė	Priemonės pavadinimas Susijusių poreikių skaičius	Jaunimo verslumo ir įtraukties skatinimas 2	Pokytis: 1) padidintos galimybės teikti paslaugas ir jų prieinamumas; 2) išugdyti reikalingi gebėjimai teminti kultūros ir gamtos objektus bei padidintas sveikatinimo ir turizmo paslaugų populiarumas; 3) padidintas kaimo gyventojų, ypač mažiau galimybių turinčių asmenų, įtrauktis teikiant (edukacijos, turizmo maršrutai) ir vartojant paslaugas; 4) padidintas verslumas, sveikatingumas, gyvūnų gerovė, aplinkosauginis sąmoningumas, prisidedama prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos		
	Susijęs poreikis 1 Susijęs poreikis 2 Susijęs poreikis 3	5 poreikis. Jaunimo įtraukimas į kaimo bendruomenės veiklas, verslumo ugdymas ir veiklų skatinančių tvarumą ir sveiką gyvenseną organizavimas 3 poreikis. Teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų poreikius atliepiančių paslaugų kūrimas, turizmo maršrutų, vietos produktų populiarinimas			
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3	Galutinių naudos gavėjų, mažiau galimybių turinčių asmenų, skaičius, vnt. (VVG informacija)	0	2023	125
6 priemonė	D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą: Susijusių poreikių skaičius	Teritorinis VVG bendradarbiavimas 5	Pokytis: 1) padidintos galimybės teikti paslaugas ir jų prieinamumas; 2) išugdyti reikalingi gebėjimai, padidintas fizinių ir juridinių asmenų, kurie kūrybiškai pritaikys gerosios patirties pavyzdžius VP, skaičius; 3) bendradarbiavimo		

	Susijęs poreikis 1 Susijęs poreikis 2 Susijęs poreikis 3	1 poreikis. Įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams 2 poreikis. Atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai 3 poreikis. Teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų poreikius atliepiančių paslaugų kūrimas, turizmo maršrutų, vietos produktų populiarinimas	kūrimas, sustiprinti ryšiai su fiziniais ir juridiniais asmenimis kitoje VVG; 4) padidintas VVG teritorijos, veikiančių subjektų žinomumas, teikiamų sveikatinimo ir turizmo paslaugų populiarumas.
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3		
7 priemonė	Priemonės pavadinimas Susijusių poreikių skaičius	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas 5	Pokytis: 1) padidintos galimybės teikti paslaugas ir jų prieinamumas; 2) išugdyti reikalingi gebėjimai, padidintas fizinių ir juridinių asmenų, kurie kūrybiškai pritaikys gerosios patirties pavyzdžius VP, skaičius; 3) bendradarbiavimo kūrimas, sustiprinti ryšiai su fiziniais ir juridiniais asmenimis užsienio VVG; 4) padidintas VVG teritorijos, veikiančių subjektų žinomumas, teikiamų sveikatinimo ir turizmo paslaugų populiarumas.
	Susijęs poreikis 1 Susijęs poreikis 2 Susijęs poreikis 3	4 poreikis. Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą 5 poreikis. Jaunimo įtraukimas į kaimo bendruomenės veiklas, verslumo ugdymas ir veiklų skatinančių tvarumą ir sveiką gyvenseną organizavimas	
	Pokytį pagrindžiantis rodiklis 1 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 2 Pokytį pagrindžiantis rodiklis 3		

9. Apibendrinta informacija apie VPS

Žr. VPS II dalies (Excel) 1 lapą.

Parengta Vietos plėtros strategija (VPS) yra teminė	Taip
VVG teritorijos poreikių skaičius	5
VVG teritorijai aktualių BŽŪP tikslų skaičius	3
VPS priemonių skaičius	7
Pagrindiniai rezultatai:	Planuojama rodiklio reikšmė
Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius	0
Dalis nuo visų ūkių VVG teritorijoje, proc.	0,00
Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas	17
Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kuriamų naudojantis pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius	8
Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius	7 234
Dalis nuo visų VVG teritorijos gyventojų, proc.	27,32
Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius	549
Dalis nuo visų VVG teritorijos gyventojų, proc.	2,07
Konteksto rodikliai:	Pradinė rodiklio reikšmė
Ūkių skaičius VVG teritorijoje	3 342
Gyventojų skaičius VVG teritorijoje	26 478

III skyrius: Kaip mes pasieksime užsibrėžtus tikslus? (VPS priemonės, finansinis planas, įgyvendinimo organizavimas ir valdymas)

10.VPS priemonės

10.1. VPS priemonių sąrašas

Žr. VPS II dalies (Excel) 7 lapą.

1	2	3	4	5
VPS priemonės numeris	**VPS priemonė**	**Priemonės rūšis (iš sąrašo)**	**Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)**	**Planuojama paramos suma priemonei, Eur**
1 priemonė	Sveikatinimo paslaugų kokybės gerinimas ir prieinamumo didinimas	Ūkio subjektų (fizinių ir (arba) juridinių asmenų) bendradarbiavimas	3	480 000,00
2 priemonė	Darnaus turizmo verslo kūrimas ir plėtra integruojant vietos kultūros ir gamtos išteklius	Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra	3	450 000,00
3 priemonė	Teminių kaimų kūrimas ir vietos produktų populiarinimas	Bendruomeninis verslas	5	325 000,00
4 priemonė	Įtraukios infrastruktūros vystymas taikant sumanius sprendimus	Ūkio subjektų (fizinių ir (arba) juridinių asmenų) bendradarbiavimas	2	201 608,00
5 priemonė	Jaunimo verslumo ir įtraukties skatinimas	Veiklos projektai	7	150 500,00
6 priemonė	Teritorinis VVG bendradarbiavimas	Teritorinis VVG bendradarbiavimas	1	10 000,00
7 priemonė	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas	1	10 000,00
	Visos VPS priemonės, iš viso		**22**	**1 627 108,00**
	VVG bendradarbiavimo projektams skirtos priemonės, iš viso		**2**	**20 000,00**
	Vietos projektams skirtos priemonės, iš viso		**20**	**1 607 108,00**

10.2. VPS priemonių sąsajos su BŽŪP tikslais

Žr. VPS II dalies (Excel) 8 lapą.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
VPS priemonės numeris	VPS priemonė	Iš viso įgyvendina BŽŪP tikslų	8 konkretus tikslas (h)	Kompleksinis tikslas (k)	4 konkretus tikslas (d)	5 konkretus tikslas (e)	6 konkretus tikslas (f)	9 konkretus tikslas (i)
1 priemonė	Sveikatinimo paslaugų kokybės gerinimas ir prieinamumo didinimas	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip
2 priemonė	Darnaus turizmo verslo kūrimas ir plėtra integruojant vietos kultūros ir gamtos išteklius	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip
3 priemonė	Teminių kaimų kūrimas ir vietos produktų populiarinimas	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip
4 priemonė	Įtraukios infrastruktūros vystymas taikant sumanius sprendimus	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip
5 priemonė	Jaunimo verslumo ir įtraukties skatinimas	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip
6 priemonė	Teritorinis VVG bendradarbiavimas	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip
7 priemonė	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas	3	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Taip

10.3. VPS priemonių sąsajos su VVG teritorijos poreikiais

Žr. VPS II dalies (Excel) 9 lapą.

1	2	3	4	5	6	7	8
	VPS priemonė		1 poreikis	2 poreikis	3 poreikis	4 poreikis	5 poreikis

VPS priemonės numeris		Iš viso tenkina poreikių	Įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams	Atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai	Teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų poreikius atliepiančių paslaugų kūrimas, turizmo maršrutų, vietos produktų populiarinimas	Diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą	Jaunimo įtraukimas į kaimo bendruomenės veiklas, verslumo ugdymas ir veiklų skatinančių tvarumą ir sveiką gyvenseną organizavimas
1 priemonė	Sveikatinimo paslaugų kokybės gerinimas ir prieinamumo didinimas	2	Taip	Taip	Ne	Ne	Ne
2 priemonė	Darnaus turizmo verslo kūrimas ir plėtra integruojant vietos kultūros ir gamtos išteklius	2	Taip	Taip	Ne	Ne	Ne
3 priemonė	Teminių kaimų kūrimas ir vietos produktų populiarinimas	2	Ne	Taip	Taip	Ne	Ne
4 priemonė	Įtraukios infrastruktūros vystymas taikant sumanius sprendimus	3	Taip	Taip	Ne	Taip	Ne
5 priemonė	Jaunimo verslumo ir įtraukties skatinimas	2	Ne	Ne	Taip	Ne	Taip
6 priemonė	Teritorinis VVG bendradarbiavimas	5	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip
7 priemonė	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas	5	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip

10.4. VPS priemonių aprašymas

Žr. VPS II dalies (Excel) 10 lapą.

	1 priemonė
Priemonės pavadinimas	Sveikatinimo paslaugų kokybės gerinimas ir prieinamumo didinimas
Priemonės rūšis	Ūkio subjektų (fizinių ir (arba) juridinių asmenų) bendradarbiavimas
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	2

BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Tikslas – integruojant gamtos ir kultūros išteklius pagerinti sveikatinimo paslaugų kokybę ir padidinti jų prieinamumą vietos gyventojams ir turistams. VPS temą atitinka, nes vietovė turi gausius gamtos ir kultūros išteklius, yra retai apgyvendinta todėl gali būti ekonomiškiau organizuoti kompleksines gyventojams ir turistams skirtas paslaugas, jų teikimo kaštai gali būti mažesni, paslaugų paklausa gali būti didesnė. Atliepiami poreikiai įvairinti ir pagerinti sveikatinimo, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams; atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai. Įgyvendinama panaudojant ir tvariai plėtojant 1, 2, 4, 5, 6 stiprybes ir atsiveriančias 1, 3, 7 galimybes. Tikimasi, kad panaudojant jau egzistuojantį potencialą ir galimybes bus išvengta 2, 4, 6 grėsmių, iš dalies sumažintos ir (arba) visiškai panaikintos 3, 4, 5 silpnybės

Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Pokytis: 1) pasitelkiant vietos išteklius sukurtos ir (ar) pagerinta sveikatinimo paslaugų kokybė; 2) padidintos materialinės investicijos, ekonomiškai aktyvių gyventojų ir verslų skaičius; 3) padidintas sveikatinimo paslaugų prieinamumas vietos gyventojams ir turistams; 4) padidintas sveikatingumas, gyvūnų gerovė, aplinkosauginis sąmoningumas, prisidedama prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Pareiškėjai bus skatinami pereiti prie tvarios energetikos, naudoti tvarius, draugiškus aplinkai ir žmogaus sveikatai palankius metodus bei klimato kaitą švelninančias priemones. Per papildomus projektų atrankos balus bus siekiama, kad įsigytos technologijos, įranga, medžiagos ar sukurtos paslaugos būtų palankūs aplinkai ir prisidėtų prie klimato kaitos švelninimo
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Pareiškėjai bus skatinami atliepti visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, įskaitant aukštos kokybės, saugius ir maistingus maisto produktus, pagamintus tvariu būdu, mažinti maisto atliekas, didinti gyvūnų gerovę ir kovoti su antimikrobiniu atsparumu. Bus skatinama parengti ir publikuoti straipsnį VVG tinklalapyje apie tai, kaip VP investicijos ar veiklos prisideda prie ES BŽŪP 9 konkretaus tikslo įgyvendinimo
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	

Pagal priemonę remiamos veiklos	Remtinas paslaugų, įrangos ir (arba) technikos įsigijimas ir (arba) atnaujinimas; intelektinės, sveikatinimo ir užimtumo, turizmo oragnizavimo ir paslaugų teikimo gyventojams, turistams, sanatorijoms ir kt. verslams veiklos, kurios padeda kurti darbo vietas ir vystyti verslus
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Juridinis asmuo, fizinis asmuo (FA). VVG teritorijoje registruota, veikianti l. maža arba maža įmonė; gyvenantis ir/ar veikiantis ūkininkas, FA
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Tikslinė grupė Alytaus r. VVG teritorijos gyventojai ir turistai (lankytojai)
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	1. Atliepia visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, įskaitant aukštos kokybės, saugius ir maistingus maisto produktus, pagamintus tvariu būdu, mažinti maisto atliekas, didinti gyvūnų gerovę ir kovoti su antimikrobiniu atsparumu; 2. Prisideda prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos, be kita ko, mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir didinant anglies dioksido sekvestraciją, taip pat plėtoti tvariąją energetiką
Projektų atrankos principai	Kriterijai: Privalomas - projektu numatoma sukurti arba plėtoti verslą, numatoma sukurti ir išlaikyti ne mažiau kaip 2 naujas (2,0 etatai) darbo vietas.. Pasirinktinai bent 2: 1) didesnis galutinių naudos gavėjų skaičius, vnt.; 2) projekto metu įtraukiami mažiau galimybių turintys asmenys, jaunimas iki 29, ir/arba jauni žmonės iki 40 m.; 3) bendradarbiaujant derinamos „kietosios“ investicijos ir „minkštosios“ tęstinės veiklos
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	3
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	160000

Paramos lyginamoji dalis, proc.	65 proc.; 95 proc.
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	480 000,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	3
Paaiškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Projektų skaičius grindžiamas vietos gyventojų susidomėjimu (per gyventojų grupių diskusijas, darbo grupės susitikimus) bei turima praeitų laikotarpių patirtimi.
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	Pagal priemonę siekiama platesnio investicijų ir veiklų pasiskirstymo, didesnio naudos gavėjų skaičiaus, didesnio paslaugų prieinamumo vietos gyventojams ir turistams, didesnio aplinkosauginio sąmoningumo, prisidėjimo prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, privalomai
Pasirinkimo pagrindimas	Skatinama bendradarbiaujant organizacijoms integruoti gamtos ir kultūros išteklius, jų pagrindu sukurti ir teikti sveikatinimo paslaugas, pagerinti jų kokybę. Vienas iš atrankos kriterijų „Projektas įgyvendinamas kartu su partneriais"
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	0
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	0
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	

Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Visuose projektuose bus integruotas lyčių lygybės principas. Naudos gavėjams ir skirtingų tikslinių grupių atstovams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti veiklose ir naudotis projektų rezultatais. Įvairioms socialinėms grupėms suteikta vienoda galimybė pasinaudoti parama pagal visus prioritetus.
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Vienas iš projektų atrankos principų - į projekto veiklas įtraukiamas jaunimas iki 29, ir/arba jauni žmonės iki 40 m..
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3 R.37 R.39 R.41 R.42	Ne Taip Taip Taip Ne
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
ALYT-P.1 ALYT-P.2 ALYT-P.3 ALYT-P.4 ALYT-P.5 ALYT-P.6 ALYT-P.7 ALYT-P.8 ALYT-P.9 ALYT-P.10	Ne Ne Ne Ne Ne Ne Ne Ne Ne Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	

Remiami pelno projektai	Taip
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Taip
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Taip
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Taip
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Ne
	2 priemonė
Priemonės pavadinimas	Darnaus turizmo verslo kūrimas ir plėtra integruojant vietos kultūros ir gamtos išteklius
Priemonės rūšis	Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	2
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3

Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Tikslas - skatinti darnaus turizmo verslo kūrimą ir plėtrą integruojant vietos kultūros ir gamtos išteklius. Atitinka VPS temą, nes vietovė turi gamtinių ir kultūros išteklių, turizmo objektų, kuriuos reikia pritaikyti turistų saugiam lankymui, padidinti sveikatinimo paslaugų prieinamumą vietos bendruomenei. Atliepiami poreikiai atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus, integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai; įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams. Gali būti įgyvendinama panaudojant teritorijos 1, 4, 6 stiprybes ir atsiveriančias 1, 2, 3, 4, 6 galimybes, bus išvengta 5 grėsmės ir bent iš dalies sumažintos ir (arba) visiškai panaikintos 2, 4, 5 silpnybės.

Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Pokytis: 1) padidėjusios materialinės investicijos, ekonomiškai aktyvių gyventojų ir darbo vietų skaičius; 2) sukurtos ir pradėtos teikti darnaus turizmo paslaugos; 3) padidintas turizmo paslaugų prieinamumas vietos gyventojams ir turistams; 4) padidintas sveikatingumas, gyvūnų gerovė, aplinkosauginis sąmoningumas, prisidedama prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Pareiškėjai bus skatinami pereiti prie tvarios energetikos, naudoti tvarius, draugiškus aplinkai ir žmogaus sveikatai palankius metodus bei klimato kaitą švelninančias priemones. Per papildomus projektų atrankos balus bus siekiama, kad įsigytos technologijos, įranga, medžiagos ar sukurtos paslaugos būtų palankūs aplinkai ir prisidėtų prie klimato kaitos švelninimo.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Pareiškėjai bus skatinami atliepti visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, įskaitant aukštos kokybės, saugius ir maistingus maisto produktus, pagamintus tvariu būdu, mažinti maisto atliekas, didinti gyvūnų gerovę ir kovoti su antimikrobiniu atsparumu. Bus skatinama parengti ir publikuoti straipsnį VVG tinklalapyje apie tai, kaip VP investicijos ar veiklos prisideda prie ES BŽŪP 9 konkretaus tikslo įgyvendinimo
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	

Pagal priemonę remiamos veiklos	Remtinas paslaugų, įrangos ir (arba) technikos įsigijimas ir (arba) atnaujinimas, darnaus turizmo (apjungiant gamtos ir kultūros išteklius) orgnizavimo ir paslaugų teikimo gyventojams, turistams ir kt. veiklos, kurios padeda kurti darbo vietas ir vystyti verslus
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Juridinis asmuo, fizinis asmuo (FA). VVG teritorijoje registruota, veikianti l. maža arba maža įmonė; gyvenantis ir/ar veikiantis ūkininkas, FA
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Tikslinė grupė Alytaus r. VVG teritorijos gyventojai ir turistai (lankytojai)
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	1. Atliepia visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, įskaitant aukštos kokybės, saugius ir maistingus maisto produktus, pagamintus tvariu būdu, mažinti maisto atliekas, didinti gyvūnų gerovę ir kovoti su antimikrobiniu atsparumu; 2. Prisideda prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos, be kita ko, mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir didinant anglies dioksido sekvestraciją, taip pat plėtoti tvariąją energetiką.
Projektų atrankos principai	Kriterijai: Privalomas - projektu numatoma sukurti arba plėtoti verslą, sukurti ir išlaikyti ne mažiau kaip 2 naujas (2,0 etatai) darbo vietas. Pasirinktinai bent 2: 1) bendradarbiaujant derinamos „kietosios“ investicijos ir „minkštosios“ tęstinės veiklos; 2) sukuriamos darbo vietos jauniems žmonėms iki 40 m.; 3) mažesni darbo vietos sukūrimo kaštai.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	3
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	150000
Paramos lyginamoji dalis, proc.	65 proc.

Planuojama paramos suma priemonei, Eur	450 000,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	3
Paaiškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Projektų skaičius grindžiamas vietos gyventojų susidomėjimu (per gyventojų grupių diskusijas, darbo grupės susitikimus) bei turima praeitų laikotarpių patirtimi.
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	Siekiama platesnio investicijų ir naujų veiklų pasiskirstymo, didesnio naudos gavėjų skaičiaus ir suinteresuotųjų įsitraukimo, paslaugų prieinamumo bendradarbiaujant, didesnio bendruomenės aplinkosauginio sąmoningumo, prisidėjimo prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, privalomai
Pasirinkimo pagrindimas	Skatinama bendradarbiaujant organizacijoms integruoti gamtos ir kultūros išteklius, jų pagrindu sukurti ir teikti darnaus turizmo paslaugas, pagerinti jų kokybę. Vienas iš atrankos kriterijų „Projektas įgyvendinamas kartu su partneriais"
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	0
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	0
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	

Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Visuose projektuose bus integruotas lyčių lygybės principas. Naudos gavėjams ir skirtingų tikslinių grupių atstovams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti veiklose ir naudotis projektų rezultatais. Įvairioms socialinėms grupėms suteikta vienoda galimybė pasinaudoti parama pagal visus prioritetus
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Vienas iš projektų atrankos principų - projekto tikslinė grupė jaunimas iki 29, ir/arba jauni žmonės iki 40 m.. Tai sudaro galimybes jaunam žmogui teikti savo projektus arba jaunimui įsidarbinti
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3 R.37 R.39 R.41 R.42	Ne Taip Taip Taip Ne
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
ALYT-P.1 ALYT-P.2 ALYT-P.3 ALYT-P.4 ALYT-P.5 ALYT-P.6 ALYT-P.7 ALYT-P.8 ALYT-P.9 ALYT-P.10	Ne Ne Ne Ne Ne Ne Ne Ne Ne Ne

F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Taip
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Taip
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Taip
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Taip
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Taip
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Taip
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Ne
	3 priemonė
Priemonės pavadinimas	Teminių kaimų kūrimas ir vietos produktų populiarinimas
Priemonės rūšis	Bendruomeninis verslas
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	2
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3

Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Tikslas – populiarinti teminių kaimų kūrimą ir vietos produktus. Atitinka VPS temą, nes vietos ir religinės bendruomenės, turizmo sodybos, seniūnijos įsitraukusios į tarptautinius turizmo kelius, lėtąjį turizmą, arti kurortas, aktyviai veikia amatininkai ir meno kolektyvai. Atliepiamas teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų poreikius tenkinančių paslaugų kūrimo, turizmo maršrutų, vietos produktų populiarinimo; atrasti turizmo ir sveikatos paslaugoms patrauklius objektus integruojant gamtos ir kultūros išteklius sukurti vertingus produktus turizmo rinkai. Tvariai plėtojamos teritorijos 2, 3, 4, 6 stiprybės ir atsiveriančios 1, 3, 5, 6, 7 galimybės, išvengta 1, 3, 6 grėsmės ir bent iš dalies sumažintos ir (arba) visiškai panaikintos 3, 6 silpnybės.

Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Pokytis: 1) padidintas naujai kuriamų arba plėtojamų bendruomeninių verslų kaime skaičius; 2) išugdyti reikalingi gebėjimai teminti kultūros ir gamtos objektus, plėtoti teminius kaimus; padidintas teminių kaimų paslaugų populiarumas; 3) padidintas kaimo gyventojų, ypač mažiau galimybių turinčių asmenų, įtrauktis teikiant ir vartojant paslaugas; 4) padidintas sveikatingumas, gyvūnų gerovė, aplinkosauginis sąmoningumas, prisidedama prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Pareiškėjai bus skatinami naudoti tvarius, draugiškus aplinkai ir žmogaus sveikatai palankius metodus bei klimato kaitą švelninančias priemones. Per papildomus projektų atrankos balus bus siekiama, kad įsigytos medžiagos ar sukurtos paslaugos būtų palankūs aplinkai ir prisidėtų prie klimato kaitos švelninimo.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Pareiškėjai bus skatinami atliepti visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, įskaitant aukštos kokybės, saugius ir maistingus maisto produktus, pagamintus tvariu būdu, mažinti maisto atliekas, didinti gyvūnų gerovę ir kovoti su antimikrobiniu atsparumu. Bus skatinama parengti ir publikuoti straipsnį VVG tinklalapyje apie tai, kaip VP investicijos ar veiklos prisideda prie ES BŽŪP 9 konkretaus tikslo įgyvendinimo.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	

Pagal priemonę remiamos veiklos	Remtinas paslaugų, įrangos ir (arba) technikos įsigijimas ir (arba) atnaujinimas; intelektinės, sveikatinimo ir užimtumo, turizmo oragnizavimo, paslaugų teikimo ir kitos veiklos padedančios kurti darbo vietas ir vystyti bendruomeninius verslus
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	bendruomeninės organizacijos atitinkančios LR Bendruomeninių organizacijų įstatymą ir veikiančios ne mažiau nei 1 metus Alytaus r. VVG teritorijoje
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Alytaus r. VVG teritorijos gyventojai ir turistai (lankytojai), sunkumus patiriančių, socialiai pažeidžiamų grupių atstovai, vaikai ir jaunimas
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	1. Atliepia visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, įskaitant aukštos kokybės, saugius ir maistingus maisto produktus, pagamintus tvariu būdu, mažinti maisto atliekas, didinti gyvūnų gerovę ir kovoti su antimikrobiniu atsparumu; 2. Prisideda prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos, be kita ko, mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir didinant anglies dioksido sekvestraciją, taip pat plėtoti tvariąją energetiką;
Projektų atrankos principai	Kriterijai: Privalomas - projektu numatoma sukurti arba plėtoti bendruomeninį verslą. Pasirinktinai bent 2: 1) projektu kuriamos ar plėtojamos viešosios paslaugos, kurių aktualumas bendruomenei pagrįstas projekte; 2) pasiekiamas didesnis galutinių naudos gavėjų, mažiau galimybių turinčių asmenų skaičius; 3) į projekto veiklas įtraukiamas jaunimas iki 29, ir/arba jauni žmonės iki 40 m.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	3
C dalis. Paramos dydžiai:	

Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	65000
Paramos lyginamoji dalis, proc.	95 proc.
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	325 000,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	5
Paaiškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Projektų skaičius grindžiamas vietos gyventojų susidomėjimu (per gyventojų grupių diskusijas, darbo grupės susitikimus) bei turima praeitų laikotarpių patirtimi.
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	Pagal priemonę siekiama platesnio investicijų ir veiklų pasiskirstymo, didesnio naudos gavėjų skaičiaus, didesnio paslaugų prieinamumo vietos gyventojams ir turistams, didesnio aplinkosauginio sąmoningumo, prisidėjimo prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	Siekiama platesnės partnerystės, tinklaveikos populiarinant teminius kaimus ir paslaugas, platesnio vietos ir išorinių suinteresuotųjų įsitraukimo į etnokultūrines veiklas, amatus, ugdyti bendruomenės rinkodarines kompetencijas. 1 atrankos kriterijų „Projektas įgyvendinamas kartu su partneriais".
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Taip, privalomai

Pasirinkimo pagrindimas	Priemone diegiamos socialinės inovacijos, bendruomeninio verslo projektai įgyvendinami NVO, savaime yra socialinės inovacijos. Šios priemonės tikslas yra paskatinti tvarių socialinio verslo modelių atsiradimą rajone
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	5
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Visuose projektuose bus integruotas lyčių lygybės principas. Naudos gavėjams ir skirtingų tikslinių grupių atstovams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti veiklose ir naudotis projektų rezultatais. Įvairioms socialinėms grupėms suteikta vienoda galimybė pasinaudoti parama pagal visus prioritetus
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Vienas iš projektų atrankos principų - projekto tikslinė grupė vaikai ir jaunimas. Tai sudaro galimybes jaunimo organizacijai teikti savo projektus, didinti paslaugų prieinamumą jaunimui arba jaunimui įsidarbinti.
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3 R.37 R.39 R.41 R.42	Ne Taip Ne Taip Ne
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
ALYT-P.1 ALYT-P.2 ALYT-P.3	Ne Ne Ne

ALYT-P.4 ALYT-P.5 ALYT-P.6 ALYT-P.7 ALYT-P.8 ALYT-P.9 ALYT-P.10	Ne Ne Ne Ne Ne Ne Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Taip
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Taip
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Taip
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Taip
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Taip

Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Ne
	4 priemonė
Priemonės pavadinimas	Įtraukios infrastruktūros vystymas taikant sumanius sprendimus
Priemonės rūšis	Ūkio subjektų (fizinių ir (arba) juridinių asmenų) bendradarbiavimas
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	3
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	

Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Tikslas – skatinti įtraukios infrastruktūros vystymą taikant sumanius sprendimus. Atitinka VPS temą, nes plėtojant įtraukią infrastruktūrą, kuri būtų atsiremianti į unikalius kultūros ir gamtos išteklius, būtų galima padidinti viešųjų paslaugų prieinamumą, o verslininkai, ūkininkai, bendruomeninės organizacijos, įtraukiant vietos gyventojus, galėtų inovatyviai organizuoti ir teikti kompleksines turizmo ir sveikatinimo paslaugas. Atliepiami poreikiai diegiant žaliuosius sprendimus išsaugoti gamtos išteklius ir kultūros paveldą, pagerinti turizmo infrastruktūrą, ugdyti kaimo bendruomenės sumanumą; įvairinti ir pagerinti sveikatinimo paslaugas, plėtoti verslo paslaugas sanatorijoms, stambesniems sveikatinimo ir turizmo paslaugų teikėjams; sukurti vertingus produktus turizmo rinkai. Tvariai plėtoti teritorijos 1, 2, 3, 5 stiprybes ir atsiveriančias 3, 4, 5, 6, 7 galimybes, išvengti 1, 2, 3, 4, 5, 7 grėsmių ir sumažinti 1, 2, 4, 5 silpnybes
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Pokytis: 1) padidintas viešųjų paslaugų prieinamumas ir galimybės teikti paslaugas; 2) padidėjęs skaitmeninių ir kitų technologijų naudojimas, svariau prisidedama prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos; 3) pagerėję įgūdžiai dirbti su duomenimis ir žiedinės bioekonomikos principais grįstais sprendimais, geresnis vietos išteklių valdymas; 4) padidėjusi kaimo gyventojų, ypač mažiau galimybių turinčių asmenų, įtrauktis ir gyvenamosios vietos patrauklumas

Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Pareiškėjai bus skatinami pereiti prie tvarios energetikos, naudoti tvarius, draugiškus aplinkai ir žmogaus sveikatai palankius metodus bei klimato kaitą švelninančias priemones. Per papildomus projektų atrankos balus bus siekiama, kad įsigytos technologijos, įranga, medžiagos ar sukurtos paslaugos būtų palankūs aplinkai ir prisidėtų prie klimato kaitos švelninimo.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Pareiškėjai bus skatinami atliepti visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, įskaitant aukštos kokybės, saugius ir maistingus maisto produktus, pagamintus tvariu būdu, mažinti maisto atliekas, didinti gyvūnų gerovę ir kovoti su antimikrobiniu atsparumu. Bus skatinama parengti ir publikuoti straipsnį VVG tinklalapyje apie tai, kaip VP investicijos ar veiklos prisideda prie ES BŽŪP 9 konkretaus tikslo įgyvendinimo.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Finansuojami projektai, skirti viešųjų paslaugų (socialinių, sveikatingumo, sveikatos priežiūros, švietimo, kultūros, sporto ir kt.) įvairovės kaimo vietovėse didinimui, modernizavimui, prieinamumo didinimui.
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Pareiškėjai ir partneriai: viešieji juridiniai asmenys, biudžetinės įstaigos veikiančios Alytaus r. VVG teritorijoje ne mažiau kaip 1 m.
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Tikslinė grupė Alytaus r. VVG teritorijos gyventojai ir turistai (lankytojai), sunkumus patiriančių, socialiai pažeidžiamų grupių atstovai

Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	1. Atliepia visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, įskaitant aukštos kokybės, saugius ir maistingus maisto produktus, pagamintus tvariu būdu, mažinti maisto atliekas, didinti gyvūnų gerovę, kovoti su antimikrobiniu atsparumu; 2. Prisideda prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos, be kita ko, mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, didinant anglies dioksido sekvestraciją, plėtoti tvariąją energetiką; 3. Kuriamos inovacijos (sumanūs sprendimai);
Projektų atrankos principai	Kriterijai: Privalomas - numatoma sukurti arba plėtoti verslą, didesnį viešųjų paslaugų prieinamumą, galimybes pasinaudoti paslaugomis, vieša infrastruktūra plėtojant nuolatines veiklas. Pasirinktinai bent 2: 1) platesnis modernių ir (arba) skaitmeninių technologijų panaudojimas; 2)pasiekiamas didesnis galutinių naudos gavėjų, mažiau galimybių turinčių asmenų skaičius; 3)derinamos „kietosios“ investicijos ir „minkštosios“ tęstinės veiklos, diegiamos inovacijos teritorijos lygmeniu
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	2
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	100804
Paramos lyginamoji dalis, proc.	40 proc.; 65 proc.; 90 proc.; 95 proc.
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	201 608,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	2
Paaiškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Projektų skaičius grindžiamas vietos gyventojų susidomėjimu (per gyventojų grupių diskusijas, darbo grupės susitikimus) bei turima praeitų laikotarpių patirtimi.

D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	Siekiama platesnio investicijų ir veiklų panaudojimo, sisteminio pokyčio VVG teritorijoje, didesnio naudos gavėjų skaičiaus, didesnio paslaugų prieinamumo vietos gyventojams ir turistams, didesnio aplinkosauginio sąmoningumo, prisidėjimo prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	Siekiama platesnio naujų veiklų pasiskirstymo, partnerystės ryšių tarp kaimų, sektorių ir veiklų; tinklaveikos, paslaugų prieinamumo, aplinkosauginio sąmoningumo, prisidėjimo prie klimato kaitos švelninimo. Vienas iš atrankos kriterijų „Projektas įgyvendinamas kartu su partneriais".
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Taip, privalomai
Pasirinkimo pagrindimas	Siekiama, kad vietos išteklių pagrindu kuriamos, diegiamos įvairios inovacijos, ugdomas bendruomenių sumanumas, diegiami dalijimosi, žiedinės bioekonomikos principai; plėtojami sumanūs kaimai. Įnovacija bus vertinama pagal ŽUM paruoštą inovacijų vertinimo metodiką
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	2
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	

Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Visuose projektuose bus integruotas lyčių lygybės principas. Naudos gavėjams ir skirtingų tikslinių grupių atstovams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti veiklose ir naudotis projektų rezultatais. Įvairioms socialinėms grupėms suteikta vienoda galimybė pasinaudoti parama pagal visus prioritetus
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	0
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3 R.37 R.39 R.41 R.42	Ne Ne Taip Taip Taip
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
ALYT-P.1 ALYT-P.2 ALYT-P.3 ALYT-P.4 ALYT-P.5 ALYT-P.6 ALYT-P.7 ALYT-P.8 ALYT-P.9 ALYT-P.10	Ne Ne Ne Ne Ne Ne Ne Ne Ne Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne

Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Ne
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Taip
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Taip
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Taip
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Taip
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Taip
	5 priemonė
Priemonės pavadinimas	Jaunimo verslumo ir įtraukties skatinimas
Priemonės rūšis	Veiklos projektai
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	2
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3

Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Tikslas – skatinti jaunimo verslumą ir įtraukti kaimo vietovių pokyčių valdymo procesus. Atitinka VPS temą, nes yra veikiančios dalijimosi ir žiedinės ekonomikos iniciatyvos, puoselėjama etninė kultūra, amatai, vedamos edukacijos, organizuojami respublikinės reikšmės tradiciniai renginiai. Atliepiami poreikiai jaunimo įtraukimo į kaimo bendruomenės veiklas, verslumo ugdymo ir veiklų skatinančių tvarumą ir sveiką gyvenseną organizavimo; teminių kaimų ir labiau vietos gyventojų bei turistų poreikius atliepiančių paslaugų kūrimas, turizmo maršrutų, vietos produktų populiarinimas. Tvariai plėtojamos teritorijos 3, 5, 6 stiprybės ir atsiveriančios 2, 4, 5 galimybės, išvengta 1, 6, 7 grėsmės ir bent iš dalies sumažintos ir (arba) visiškai panaikintos 1, 2, 4, 6 silpnybės.

Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Pokytis: 1) padidintos galimybės teikti paslaugas ir jų prieinamumas; 2) išugdyti reikalingi gebėjimai teminti kultūros ir gamtos objektus bei padidintas sveikatinimo ir turizmo paslaugų populiarumas; 3) padidintas kaimo gyventojų, ypač mažiau galimybių turinčių asmenų, įtrauktis teikiant (edukacijos, turizmo maršrutai) ir vartojant paslaugas; 4) padidintas verslumas, sveikatingumas, gyvūnų gerovė, aplinkosauginis sąmoningumas, prisidedama prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Pareiškėjai bus skatinami naudoti tvarius, draugiškus aplinkai ir žmogaus sveikatai palankius metodus bei klimato kaitą švelninančias priemones. Per papildomus projektų atrankos balus bus siekiama, kad įsigytos medžiagos ar sukurtos paslaugos būtų palankūs aplinkai ir prisidėtų prie klimato kaitos švelninimo.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Pareiškėjai bus skatinami atliepti visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, įskaitant aukštos kokybės, saugius ir maistingus maisto produktus, pagamintus tvariu būdu, mažinti maisto atliekas, didinti gyvūnų gerovę ir kovoti su antimikrobiniu atsparumu. Bus skatinama parengti ir publikuoti straipsnį VVG tinklalapyje apie tai, kaip VP investicijos ar veiklos prisideda prie ES BŽŪP 9 konkretaus tikslo įgyvendinimo.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	

Pagal priemonę remiamos veiklos	NVO aktyvumą skatinančios veiklos susijusios su neformalaus ugdymo, užimtumo organizavimu, ekologiniu švietimu, klimato kaita, tvarumu, sveikatingumu, sportu, verslumo ir kultūriniu ugdymu, teminių kaimų ir kitų turizmo paslaugų populiarinimu
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Pareiškėjai ir partneriai: Alytaus r. VVG teritorijoje registruotos ir veikiančios NVO, biudžetinės įstaigos, asociacijos ne mažiau kaip 1 metus
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Tikslinė grupė Alytaus r. VVG teritorijos gyventojai ir turistai (lankytojai), sunkumus patiriančių, socialiai pažeidžiamų grupių atstovai
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	1. Atliepia visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, įskaitant aukštos kokybės, saugius ir maistingus maisto produktus, pagamintus tvariu būdu, mažinti maisto atliekas, didinti gyvūnų gerovę, kovoti su antimikrobiniu atsparumu; 2. Prisideda prie klimato kaitos švelninimo, be kita ko, mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir didinant anglies dioksido sekvestraciją, taip pat plėtoti tvariąją energetiką; 3. Įtraukiami mažiau galimybių turintys asmenys.
Projektų atrankos principai	Kriterijai: Privalomas - projektu numatoma investuoti į žmogiškąjį kapitalą. Pasirinktinai bent 2: 1)pasiekiamas didesnis galutinių naudos gavėjų, mažiau galimybių turinčių asmenų skaičius; 2) įtraukiamas jaunimas iki 29, ir/arba jauni žmonės iki 40 m.; 3) prioritetas skiriamas VP, kuriuose numatoma sukurti edukacines programas ir/ar turizmo maršrutus.
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	4

C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	21500
Paramos lyginamoji dalis, proc.	90 proc.
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	150 500,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	7
Paaiškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Projektų skaičius grindžiamas vietos gyventojų susidomėjimu (per gyventojų grupių diskusijas, darbo grupės susitikimus) bei turima praeitų laikotarpių patirtimi.
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas	Siekiama platesnio investicijų ir veiklų pasiskirstymo, didesnio naudos gavėjų skaičiaus, didesnio edukacinių programų, renginių, turizmo maršrutų prieinamumo vietos gyventojams ir turistams, didesnio aplinkosauginio sąmoningumo, prisidėjimo prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos.
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	Siekiama platesnės tinklaveikos populiarinant sveikatinimo ir turizmo paslaugas, platesnio suinteresuotųjų įsitraukimo į verslumą skatinančias veiklas, amatų vystymą, ugdyti bendruomenės rinkodarines kompetencijas. Vienas iš atrankos kriterijų „Projektas įgyvendinamas kartu su partneriais".
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Taip, privalomai

Pasirinkimo pagrindimas	Kuo plačiau, įvairiau (video, foto, atviros dienos kaime, turizmo agentūros, šventės, ambasadorystė) pristatyti sveikatinimo, turizmo paslaugas rinkose, būtina diegti IKT, rinkodaros inovacijas. Mokymai yra skirti supažindinti su išmaniais sprendimais, kurių įdiegimas būtų inovacija vietos lygiu
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	0
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Visuose projektuose bus integruotas lyčių lygybės principas. Naudos gavėjams ir skirtingų tikslinių grupių atstovams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti veiklose ir naudotis projektų rezultatais. Įvairioms socialinėms grupėms suteikta vienoda galimybė pasinaudoti parama pagal visus prioritetus
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Per atrankos kriterijus VP skirtas jaunimo iki 29 ir/arba jaunų žmonių iki 40 m. verslumui ugdyti, įtraukti į kaimo vietovių pokyčių valdymą, sveikatinimo ir turizmo paslaugoms populiarinti.
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3 R.37 R.39 R.41 R.42	Ne Ne Ne Ne Taip
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
ALYT-P.1	Ne

ALYT-P.2 ALYT-P.3 ALYT-P.4 ALYT-P.5 ALYT-P.6 ALYT-P.7 ALYT-P.8 ALYT-P.9 ALYT-P.10	Ne Ne Ne Ne Ne Ne Ne Ne Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Taip
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Taip
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne

Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Taip
	6 priemonė
Priemonės pavadinimas	Teritorinis VVG bendradarbiavimas
Priemonės rūšis	Teritorinis VVG bendradarbiavimas
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	5
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3
Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	

Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Priemonės tikslas – per teritorinį bendradarbiavimą keistis gerąja patirtimi su kitomis VVG įgyvendinant pasirinktą temą – geriausias gamtos ir kultūros išteklių panaudojimas gyventojų sveikatai stiprinti ir turizmui vystyti, siekiant perimti ir diegti žinias, metodus, inovatyvius, tvarius ir išmanius sprendimus, prisidedančius prie kaimiškųjų teritorijų plėtros sėkmingai sprendžiant ekonominius, kultūrinius, socialinius, aplinkosauginius iššūkius, įvardintus situacijos analizėje ir tenkinant gyventojų ir turistų poreikius
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Pokytis: 1) padidintos galimybės teikti paslaugas ir jų prieinamumas; 2) išugdyti reikalingi gebėjimai, padidintas fizinių ir juridinių asmenų, kurie kūrybiškai pritaikys gerosios patirties pavyzdžius VP, skaičius; 3) bendradarbiavimo kūrimas, sustiprinti ryšiai su fiziniais ir juridiniais asmenimis kitoje VVG; 4) padidintas VVG teritorijos, veikiančių subjektų žinomumas, teikiamų sveikatinimo ir turizmo paslaugų populiarumas.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Siekiama susipažinti su gerosios praktikos pavyzdžiais, kaip teikiant sveikatinimo ir turizmo paslaugas diegiamos inovacijos ir išmanūs sprendimai, kaip suinteresuotieji skatinami naudoti tvarius, draugiškus aplinkai ir žmogaus sveikatai palankius metodus bei klimato kaitą švelninančias priemones.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0

Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Siekiama susipažinti su gerosios praktikos pavyzdžiais įgyvendinant iniciatyvas ir veiklas skirtas atliepti visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, įskaitant aukštos kokybės, saugius ir maistingus maisto produktus, pagamintus tvariu būdu, mažinti maisto atliekas, didinti gyvūnų gerovę ir kovoti su antimikrobiniu atsparumu. Skatinama parengti ir publikuoti straipsnį VVG tinklalapyje apie tai, kaip VP investicijos ar veiklos prisideda prie ES BŽŪP 9 konkretaus tikslo įgyvendinimo.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Bendradarbiavimo veiklos
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Alytaus rajono VVG
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Tikslinė grupė Alytaus r. VVG teritorijos gyventojai
Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	1. Atliepia visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, įskaitant aukštos kokybės, saugius ir maistingus maisto produktus, pagamintus tvariu būdu, mažinti maisto atliekas, didinti gyvūnų gerovę, kovoti su antimikrobiniu atsparumu; 2.Prisideda prie klimato kaitos švelninimo, be kita ko, mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir didinant anglies dioksido sekvestraciją, taip pat plėtoti tvariąją energetiką;
Projektų atrankos principai	Projektu numatomos veiklos pagal pasirinktą temą – geriausias gamtos ir kultūros išteklių panaudojimas gyventojų sveikatai stiprinti ir turizmui vystyti
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	0
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	10000
Paramos lyginamoji dalis, proc.	0,95

Planuojama paramos suma priemonei, Eur	10 000,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	1
Paaiškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Projektų skaičius grindžiamas vietos gyventojų susidomėjimu (per gyventojų grupių diskusijas, darbo grupės susitikimus) bei turima praeitų laikotarpių patirtimi.
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	0
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, privalomai
Pasirinkimo pagrindimas	Skatinama bendradarbiaujant organizacijoms integruoti gamtos ir kultūros išteklius, jų pagrindu sukurti ir teikti sveikatinimo paslaugas, pagerinti jų kokybę, veiklos bus vykdomos su partnere - VVG
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	Pagal poreikį inovacijos gali būti diegiamos.
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	0
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip

Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Visuose projektuose bus integruotas lyčių lygybės principas. Naudos gavėjams ir skirtingų tikslinių grupių atstovams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti veiklose ir naudotis projektų rezultatais. Įvairioms socialinėms grupėms suteikta vienoda galimybė pasinaudoti parama pagal visus prioritetus
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	0
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3 R.37 R.39 R.41 R.42	Ne Ne Ne Ne Ne
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
ALYT-P.1 ALYT-P.2 ALYT-P.3 ALYT-P.4 ALYT-P.5 ALYT-P.6 ALYT-P.7 ALYT-P.8 ALYT-P.9 ALYT-P.10	Ne Ne Ne Ne Ne Ne Ne Ne Ne Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne

Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Taip
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne
Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Ne
	7 priemonė
Priemonės pavadinimas	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas
Priemonės rūšis	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas
VVG teritorijos poreikių, kuriuos tenkina priemonė, skaičius	5
BŽŪP tikslų, kuriuos įgyvendina priemonė, skaičius	3

Pagrindinis BŽŪP tikslas, kurį įgyvendina VPS priemonė	SO8. Skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, įskaitant moterų dalyvavimą ūkininkavimo veikloje, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant žiedinę bioekonomiką ir tvarią miškininkystę
Ar priemonė prisideda prie 4 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
Ar priemonė prisideda prie 5 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 6 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Ne
Ar priemonė prisideda prie 9 konkretaus BŽŪP tikslo? (tikslas nurodytas 5 lape)	Taip
A dalis. Priemonės intervencijos logika:	
Priemonės tikslas, ryšys su pagrindiniu BŽŪP tikslu ir VVG teritorijos poreikiais (problemomis ir (arba) potencialu), ryšys su VPS tema (jei taikoma)	Priemonės tikslas – per tarptautinį bendradarbiavimą keistis gerąja patirtimi su kitomis VVG įgyvendinant pasirinktą temą – geriausias gamtos ir kultūros išteklių panaudojimas gyventojų sveikatai stiprinti ir turizmui vystyti, siekiant perimti ir diegti žinias, metodus, inovatyvius, tvarius ir išmanius sprendimus, prisidedančius prie kaimiškųjų teritorijų plėtros sėkmingai sprendžiant ekonominius, kultūrinius, socialinius, aplinkosauginius iššūkius, įvardintus situacijos analizėje ir tenkinant gyventojų ir turistų poreikius
Pokytis, kurio siekiama VPS priemone	Pokytis: 1) padidintos galimybės teikti paslaugas ir jų prieinamumas; 2) išugdyti reikalingi gebėjimai, padidintas fizinių ir juridinių asmenų, kurie kūrybiškai pritaikys gerosios patirties pavyzdžius VP, skaičius; 3) bendradarbiavimo kūrimas, sustiprinti ryšiai su fiziniais ir juridiniais asmenimis užsienio VVG; 4) padidintas VVG teritorijos, veikiančių subjektų žinomumas, teikiamų sveikatinimo ir turizmo paslaugų populiarumas.

Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo d įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Siekiama susipažinti su gerosios praktikos pavyzdžiais, kaip teikiant sveikatinimo ir turizmo paslaugas diegiamos inovacijos ir išmanūs sprendimai, kaip suinteresuotieji skatinami naudoti tvarius, draugiškus aplinkai ir žmogaus sveikatai palankius metodus bei klimato kaitą švelninančias priemones.
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo e įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo f įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	0
Kaip priemonė prisidės prie horizontalaus tikslo i įgyvendinimo? (pildoma, jei taikoma)	Siekiama susipažinti su gerosios praktikos pavyzdžiais įgyvendinant iniciatyvas ir veiklas skirtas atliepti visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, įskaitant aukštos kokybės, saugius ir maistingus maisto produktus, pagamintus tvariu būdu, mažinti maisto atliekas, didinti gyvūnų gerovę ir kovoti su antimikrobiniu atsparumu. Skatinama parengti ir publikuoti straipsnį VVG tinklalapyje apie tai, kaip VP investicijos ar veiklos prisideda prie ES BŽŪP 9 konkretaus tikslo įgyvendinimo.
B dalis. Pareiškėjų ir projektų tinkamumo sąlygos, projektų atrankos principai:	
Pagal priemonę remiamos veiklos	Bendradarbiavimo veiklos
Tinkami pareiškėjai ir partneriai (jei taikomas reikalavimas projektus įgyvendinti su partneriais)	Alytaus rajono VVG
Priemonės tikslinė grupė (pildoma, jei nesutampa su tinkamais pareiškėjais ir (arba) partneriais)	Tikslinė grupė Alytaus r. VVG teritorijos gyventojai

Tinkamumo sąlygos pareiškėjams ir projektams	1. Atliepia visuomenės poreikius, susijusius su maistu ir sveikata, įskaitant aukštos kokybės, saugius ir maistingus maisto produktus, pagamintus tvariu būdu, mažinti maisto atliekas, didinti gyvūnų gerovę, kovoti su antimikrobiniu atsparumu; 2.Prisideda prie klimato kaitos švelninimo, be kita ko, mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir didinant anglies dioksido sekvestraciją, taip pat plėtoti tvariąją energetiką;
Projektų atrankos principai	Projektu numatomos veiklos pagal pasirinktą temą – geriausias gamtos ir kultūros išteklių panaudojimas gyventojų sveikatai stiprinti ir turizmui vystyti
Planuojamų kvietimų teikti paraiškas skaičius	0
C dalis. Paramos dydžiai:	
Didžiausia paramos suma vietos projektui, Eur	10000
Paramos lyginamoji dalis, proc.	1
Planuojama paramos suma priemonei, Eur	10 000,00
Planuojama paremti projektų (rodiklis L700)	1
Paaiškinimas, kaip nustatyta rodiklio L700 reikšmė	Projektų skaičius grindžiamas vietos gyventojų susidomėjimu (per gyventojų grupių diskusijas, darbo grupės susitikimus) bei turima praeitų laikotarpių patirtimi.
D dalis. Priemonės indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų įgyvendinimą:	
Subregioninės vietovės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai apimtų visas VVG teritorijos seniūnijas?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas	0
Partnerystės principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų vykdomi su partneriais?	Taip, privalomai

Pasirinkimo pagrindimas	Skatinama bendradarbiaujant organizacijoms integruoti gamtos ir kultūros išteklius, jų pagrindu sukurti ir teikti sveikatinimo paslaugas, pagerinti jų kokybę, veiklos bus vykdomos su partnere - VVG
Inovacijų principas:	
Ar siekiama, kad pagal priemonę finansuojami projektai būtų skirti inovacijoms vietos lygiu diegti?	Taip, pasirinktinai
Pasirinkimo pagrindimas	Pagal poreikį inovacijos gali būti diegiamos.
Planuojama paremti projektų, skirtų inovacijoms vietos lygiu diegti (rodiklis L710)	0
Lyčių lygybė ir nediskriminavimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti lyčių lygybei ir nediskriminavimui?	Taip
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	Visuose projektuose bus integruotas lyčių lygybės principas. Naudos gavėjams ir skirtingų tikslinių grupių atstovams bus suteiktos lygios teisės dalyvauti veiklose ir naudotis projektų rezultatais. Įvairioms socialinėms grupėms suteikta vienoda galimybė pasinaudoti parama pagal visus prioritetus
Jaunimas:	
Ar pagal priemonę finansuojami projektai, skirti jaunimui?	Ne
Pasirinkimo pagrindimas (jei taip, kaip bus užtikrinta)	0
E dalis. Priemonės rezultato rodikliai:	
SP rezultato rodiklių taikymas priemonei:	
R.3 R.37 R.39 R.41 R.42	Ne Ne Ne Ne Ne
VPS rodiklių taikymas priemonei:	
ALYT-P.1 ALYT-P.2	Ne Ne

ALYT-P.3 ALYT-P.4 ALYT-P.5 ALYT-P.6 ALYT-P.7 ALYT-P.8 ALYT-P.9 ALYT-P.10	Ne Ne Ne Ne Ne Ne Ne Ne
F dalis. Pagal priemonę remiamų projektų pobūdis:	
Remiami pelno projektai	Ne
Remiami projektai, susiję su žinių perdavimu, įskaitant konsultacijas, mokymą ir keitimąsi žiniomis apie tvarią, ekonominę, socialinę, aplinką ir klimatą tausojančią veiklą (aktualu rodikliui L801)	Taip
Remiami projektai, susiję su gamintojų organizacijomis, vietinėmis rinkomis, trumpomis tiekimo grandinėmis ir kokybės schemomis, įskaitant paramą investicijoms, rinkodaros veiklą ir kt. (aktualu rodikliui L802)	Ne
Remiami projektai, susiję su atsinaujinančios energijos gamybos pajėgumais, įskaitant biologinę (aktualu rodikliui L803)	Ne
Remiami projektai, prisidedantys prie aplinkos tvarumo, klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos tikslų įgyvendinimo kaimo vietovėse (aktualu rodikliui L804)	Taip
Remiami projektai, kurie kuria darbo vietas (aktualu rodikliui L805)	Ne
Remiami kaimo verslų, įskaitant bioekonomiką, projektai (aktualu rodikliui L 806)	Ne
Remiami projektai, susiję su sumanių kaimų strategijomis (aktualu rodikliui L807)	Ne
Remiami projektai, gerinantys paslaugų prieinamumą ir infrastruktūrą (aktualu rodikliui L808)	Ne

Remiami socialinės įtraukties projektai (aktualu rodikliui L809)	Ne

10.5. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)

VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS) aprašyta ***5 priede****.*

10.6. VPS priemonių rezultato rodikliai

VPS priemonių rezultato rodikliai, jų reikšmių pagrindimas ir planuojamų sukurti darbo vietų paskirstymas pagal amžių ir lytį pateikti ***4 priede****.*

11. Preliminarus VPS įgyvendinimo planas

Žr. VPS II dalies (Excel) 15 lapą.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
VPS priemonės numeris	VPS priemonė	Planuojama paramos suma priemonei, Eur	Planuojamas kvietimų skaičius	Kvietimų suma, Eur	**2024 m.**				**2025 m.**				**2026 m.**				**2027 m.**			
					I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.	I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.	I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.	I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.
1 priemonė	Sveikatinimo paslaugų kokybės gerinimas ir prieinamumo didinimas	480 000,00	3	480 000,00	160 000,00				160 000,00				160 000,00							

2 priemonė	Darnaus turizmo verslo kūrimas ir plėtra integruojant vietos kultūros ir gamtos išteklius	450 000,00	3	450 000,00	150 000,00	150 000,00	150 000,00	
3 priemonė	Teminių kaimų kūrimas ir vietos produktų populiarinimas	325 000,00	3	325 000,00		130 000,00	65 000,00	130 000,00
4 priemonė	Įtraukios infrastruktūros vystymas taikant sumanius sprendimus	201 608,00	2	201 608,00		100 804,00	100 804,00	
5 priemonė	Jaunimo verslumo ir įtraukties skatinimas	150 500,00	4	150 500,00	43 000,00	21 500,00	43 000,00	43 000,00
6 priemonė	Teritorinis VVG bendradarbiavimas	10 000,00	0	0,00				
7 priemonė	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas	10 000,00	0	0,00				

	Iš viso	1 627 108,00	15	1 607 108,00	160 000,00	150 000,00	43 000,00	0,00	310 000,00	230 804,00	21 500,00	0,00	310 000,00	165 804,00	43 000,00	0,00	130 000,00	43 000,00	0,00	0,00

12. VPS finansinis planas

12.1. VPS išlaidos pagal išlaidų kategorijas ir priemonių rūšis

Žr. VPS II dalies (Excel) 16 lapą.

1	2	3	4	5	6	7
Išlaidų kategorija	Priemonės kodas (bendras)	Priemonės rūšis	VPS priemonių skaičius	Planuojama paramos suma, Eur	Išlaidų dalis, nuo atitinkamos kategorijos išlaidų, proc.	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-01	Ne žemės ūkio verslo pradžia	0	0,00	0,0	100
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-02	Ne žemės ūkio verslo plėtra	0	0,00	0,0	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-03	Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra	1	450 000,00	28,0	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-04	Ūkio subjektų (fizinių ir (arba) juridinių asmenų) bendradarbiavimas	2	681 608,00	42,4	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-05	Žemės ūkio verslas	0	0,00	0,0	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-06	Socialinis verslas	0	0,00	0,0	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-07	Bendruomeninis verslas	1	325 000,00	20,2	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-08	Viešųjų paslaugų prieinamumo didinimas (ne pelno)	0	0,00	0,0	

Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-09	Veiklos projektai	1	150 500,00	9,4	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	LEADER-20VVG-10	Mokymų projektai	0	0,00	0,0	
VPS administravimo išlaidos	LEADER-20VVG-11	Teritorinis VVG bendradarbiavimas	1	10 000,00	2,5	100
VPS administravimo išlaidos	LEADER-20VVG-12	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas	1	10 000,00	2,5	
VPS administravimo išlaidos	-	VVG veiklos išlaidos	0	358 449,00	89,2	
VPS administravimo išlaidos	-	VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo išlaidos	0	23 327,00	5,8	
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos, iš viso				1 607 108,00	80,0	100
VPS administravimo išlaidos, iš viso				401 776,00	20,0	
Iš viso				**2 008 884,00**	**100**	100

12.2. Metinis VPS išlaidų planas

Žr. VPS II dalies (Excel) 17 lapą.

1	2	3	4	5	6	7	8
Išlaidų kategorija	Planuojama išlaidų suma, iš viso, Eur	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	2028 m.	2029 m.
Planuojama metinė išlaidų suma, Eur							
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	1 607 108,00	353 000,00	562 304,00	518 804,00	173 000,00	0,00	0,00
VPS administravimo išlaidos (be VVG bendradarbiavimo projektų išlaidų)	381 776,00	83 854,98	133 566,45	123 237,29	41 098,19	0,00	0,00

VVG bendradarbiavimo projektų išlaidos	20 000,00	0,00	10 000,00	10 000,00	0,00	0,00	0,00
Iš viso	**2 008 884,00**	**436 854,98**	**705 870,45**	**652 041,29**	**214 098,19**	**0,00**	**0,00**
Planuojama metinė išlaidų dalis, proc.							
Vietos projektų įgyvendinimo išlaidos	100,00	21,96	34,99	32,28	10,76	0,00	0,00
VPS administravimo išlaidos (be VVG bendradarbiavimo projektų išlaidų)	100,00	21,96	34,99	32,28	10,76		0,00
VVG bendradarbiavimo projektų išlaidos	100,00		50,00	50,00			
Iš viso	**100,00**	**21,75**	**35,14**	**32,46**	**10,66**	**0,00**	**0,00**

13. ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimas

VPS priemonių indėlis į ES ir nacionalinių horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimą aprašytas VPS priemonių aprašymo D dalyje (VPS 9 dalis). Duomenys apie VPS priemonių, prisidedančių prie konkrečių horizontaliųjų principų, skaičių apibendrinti lentelėje.

13.1. Subregioninės vietovės principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

VPS įgyvendinimo teritorija yra Alytaus r. ir Birštono sav. kaimiškosiose vietovėse. VPS rengiama glaudžiai bendradarbiaujančioms Alytaus r. sav. ir Birštono r. sav. Birštono seniūnijai. VVG teritoriją vienija etninis dzūkų regionas - dzūkiškas identitetas, tarmė, tradicijos ir jų puoselėjimas.

VVG teritorija atstovauja kaimo vietovėms,. VPS teritorijos savivaldybių centrai - Alytaus ir Birštono miestai - nepriklausomai nuo gyventojų skaičiaus, nelaikomi kaimo vietovėmis ir į VPS neįtraukti. VVG veiklos teritorija apimdama dvi savivaldybes skatina kaimo plėtros dalyvius ypatingai įsiklausyti į vieni kitų poreikius, palaikyti dialogą, darnius tarpusavio santykius. Rengiant VPS 2023 - 2029 m. VVG teritorijoje vykdytos gyventojų apklausos pasiekė visas seniūnijas, o absoliuti dauguma gyventojų, kurie dalyvavo apklausoje, gyvena kaimuose, vienkiemiuose ir miesteliuose. Visoje VVG teritorijoje surengta 14 fokus grupių interviu seniūnijose *„PasiTarkime dėl naujos strategijos“*, kuriose dalyvavo 228 dalyviai (9 priedas), anketinė apklausa, kurioje dalyvavo 591 dalyvis iš Alytaus r. sav. ir Birštono seniūnijos.

Rengdama VPS, VVG pagal subregioninės vietovės principą identifikavo ilgalaikei plėtrai svarbiausias problemas ir išteklius jai spręsti: analizavo VVG teritorijos gyventojų poreikius, parengė teritorijos SSGG, atstovavo visos VVG teritorijos įvairių sektorių ir gyventojų interesams (vietos, regioniniu, nacionaliniu lygmeniu), telkė ir skatino įsitraukti VPS rengimą visus kaimo plėtros dalyvius. VVG siekė prisidėti prie VVG teritorijos socialinio kapitalo vystymo, todėl rengiant VPS orientavosi į egzistuojančius žmonių poreikius, į plačią aprėptį ir teritorinę partnerystę, susitelkė į VVG teritorijos savivaldybių strateginius planus ir įvairius tyrimus. VVG teritorijos gyventojų lūkesčiai atitinka savivaldybių planus ir nuostatas. Mažiausias teritorinis organizacinis vienetas, į kurį VVG orientavosi rengdama VPS - buvo seniūnija, kaimo bendruomenė. VVG teritorijoje yra 12 seniūnijų. Siekiant nustatyti poreikius fokus grupės organizuotos seniūnijose arba vietos bendruomenėse todėl, kad mažoje teritorijoje galima lengviau pamatyti bei nustatyti vietos stiprybes ir silpnybes, grėsmes ir galimybes, vidinį potencialą ir didžiausias tvariojo vystymosi kliūtis. Tai suteikia galimybę identifikuoti faktinius poreikius ir pasirinkti vietos konkurenciniam pranašumui turėsiančius įtaką VPS prioritetus, priemones ir veiklas. Tiriant gyventojų poreikius, buvo atkreiptas dėmesys į VVG teritorijos vietovės savitumą - Dzūkijos etninį regioną (dzūkiškos tradicijos ir ekologiškas dzūkiškas maistas), tai išskirtinumas, kuris labai svarbus plėtoti sveikatinimo paslaugas ir turizmą. 1/12 VVG teritorijos dalis priklauso kurortinei Birštono sav.

Rengiant VPS buvo analizuoti, formuojant VPS priemones ieškota sąsajų su: Alytaus r. sav. 2021–2028 m. strateginiu plėtros planu; Birštono sav. strateginiu plėtros planu iki 2030 m; 2022–2030 m. Alytaus regiono plėtros planu; 2022–2030 m. Kauno regiono plėtros planu; 2021-2027 metų ES fondų investicijų programa; Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiu planu; Baltijos jūros regiono programa 2021-2027 m.; 2021–2030 m. nacionaliniu pažangos planu.

Rengiant strategiją ir apibrėžiant VPS priemones buvo stengiamasi numatyti tokias priemones, kurios padėtų sustiprinti VVG teritorijos socialinius ryšius, kurti bendras tradicijas ir istoriją, o išskirtinumai ir identitetas būtų pagrindas sveikatinimo ir turizmo paslaugoms teikti, padėtų kurti kolektyvinį požiūrį į ilgalaikę VVG teritorijos plėtrą, gyvenimo kokybės pokyčius ateityje.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Įgyvendinant VPS pagal teritorinį principą bus siekiama:

- *užtikrinti gamtos ir kultūros išteklių geriausią panaudojimą, skirtingų vietovių suinteresuotųjų bendradarbiavimą ir veikimą kartu integruojant sveikatinimo ir turizmo paslaugas, kuriant bendrą infrastruktūrą, teminant paslaugas ir objektus, veikiant* tinklaveikoje, diegiant inovacijas. Skatinant kolektyvinį projektų įgyvendinimą, horizontalų ir vertikalų kaimo plėtros dalyvių bendradarbiavimą, jungtines iniciatyvas, bus siekiama užtikrinti nuoseklų gausių natūralių gamtos, kultūros paveldo išteklių derinimą, turtingo kraštovaizdžio kūrimą, profesinės patirties gyventojų sveikatai stiprinti ir turizmui vystyti kaupimą bei kaimo vietovių vystymąsi ir įgyvendinamų veiklų naudą platesniam kaimo plėtros dalyvių ratui visoje VVG teritorijoje.

- *užtikrinti VVG teritorijos išskirtinumo ir autentiškų stiprybių panaudojimą*. Įgyvendinant VPS pasirinkti prioritetai ir priemonės turės tiesioginės įtakos VVG teritorijos išskirtinumui, nes bus ir toliau puoselėjamos dzūkų tradicijos, senieji amatai, sveikos gyvensenos įpročiai, rengiami vietos projektai, skirti gyventojų sveikatai stiprinti ir turizmui. Bus siekiama išsaugoti (tausoti) savitą ir vaizdingą kraštovaizdį, gausią biologinę įvairovę, daug saugomų teritorijų, švarų orą ir vandens telkinius. VVG teritorijoje yra palankios sąlygos integruotai plėtoti sveikatinimo ir turizmo paslaugas, nes auga poreikis poilsiauti kaime, o šių paslaugų pasiūla, kokybė ir įvairovė nėra pakankama. Kita vertus tai gali padėti stiprinti gyventojų sveikatą, nes turizmas sudaro galimybę įvairinti sveikatinimo paslaugas, ekonominę veiklą užsiimantiems žemės ūkiu asmenims, susikurti papildomą pajamų šaltinį, didinti kaimo gyventojų užimtumą bei jų verslumą.

- *kurti visos VVG teritorijos didesnę pridėtinę vertę tolygiau plėtojant seniūnijas, padedant atrasti kiekvienos konkurencinius pranašumus ir juos plėtoti, konsultuojant ir mezgant tinklus*. VVG apjungs visų seniūnijų kaimo plėtros dalyvius – pilietinės visuomenės, nevyriausybinių organizacijų, verslo, savivaldos atstovus – ekonominių, socialinių VVG teritorijos problemų sprendimui ir bendrai veiklai, siekiant kurti teigiamus pokyčius VVG teritorijoje. VVG viešins savo veiklą ir informaciją apie VPS įgyvendinimą interneto svetainėje ir socialiniuose tinkluose „Alytaus krašto amatai“ ir „Alytaus rajono vietos veiklos grupė“, bibliotekose, kultūros centruose, TIC. Plati informacijos skaida ir konsultacijos sudarys sąlygas užtikrinti informacijos apie vietos plėtros strategiją prieinamumą ir galimybes visiems galimiems seniūnijų plėtros dalyviams prisidėti įgyvendinant vietos plėtros strategijos tikslus.

13.2. „Iš apačios į viršų“ principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Atliekant VVG teritorijos socialinę, ekonominę ir aplinkos situacijos analizę, SSGG, VVG administracija, VPS rengimo grupės nariai aktyvino ir kvietė VVG teritorijos gyventojus, bendruomenes, kitas NVO, pilietinės visuomenės atstovus, verslo ir valdžios subjektus įsitraukti į VPS rengimą. Siekė atliepti poreikius, suderinti įvairių interesų grupių ir organizacijų interesus organizuodamos nuotolinius susitikimus. Vietos projektų idėjos atėjo iš apačios, nes gimė pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovų viešose diskusijose arba fokus grupių interviu metu. Bendruomeninių organizacijų ir kitų NVO, pilietinės visuomenės, verslo, vietos valdžios atstovai buvo įtraukti pakviečiant juos (el. paštu, skelbimais VVG interneto svetainėje www.alytausrvvg,lt, asmeniškai arba telefonu) dalyvauti VVG organizuojamuose informaciniuose renginiuose. Renginiai buvo organizuojami viešose vietose (seniūnijose, savivaldybėse) ir dalyvauti juose be apribojimų galėjo visi fiziniai ir juridiniai asmenys besidomintys VPS paramos lėšomis.

„Iš apačios į viršų“ principas buvo ypač svarbus nustatant VVG teritorijos SSGG, poreikius ir priemones, apibrėžiant VVG teritorijos viziją ir VVG misiją. Gyventojai buvo įtraukti pačiais įvairiausiais būdais – prašant užpildyti VVG teritorijos VPS būtinų tyrimų ir apklausų anketas, renkant projektinius pasiūlymus-idėjas, kurie buvo priimami žodžiu, el. paštu, susitikimų ir informacinių reginių su VVG gyventojais metu. Nuo 2023 m. sausio mėn. VVG administracija ir valdyba analizavo gautų tyrimų duomenis ir teikė svarstyti VVG narių visuotiniam susirinkimui. Gyventojų poreikių tyrimai, taikant fokus grupės interviu ir anketinės apklausos metodus, apėmė visas VVG teritorijos seniūnijas, interesų grupes.

Nustatant VVG gyventojų poreikius ir suteikiant jiems prioritetus, VVG valdyba išanalizavo gautą VVG teritorijos tyrimų medžiagą ir VVG visuotiniuose narių susirinkimuose pateikė VVG teritorijos gyventojų poreikių suvestines bei preliminarius VPS prioritetus. Fokus grupių interviu ir diskusijos buvo protokoluojami ir fiksuojami bendruomeninių organizacijų ir kitų NVO, pilietinės

visuomenės, verslo, vietos valdžios atstovų - potencialių VP pasiūlymai, atsižvelgta į pavienių asmenų įvairiomis formomis pateiktas idėjas.

Nustatant VVG teritorijos poreikius, pasirenkant VPS priemones, veiklos sritis. Pagal sukauptus paramos lėšų poreikio duomenis (9 priedas) nustatyti bendruomeninių organizacijų ir kitų NVO, pilietinei visuomenei, verslui, vietos valdžios atstovams aktualūs VPS paramos lėšų prioritetai, priemonės ir jų rūšys, veiklos. Parengus VPS, informacija apie pasirinktus VPS prioritetus, priemones ir veiklos sritis, buvo pateikta www.alytausrvvg.lt interneto svetainėje.

VPS įgyvendinimo etapai buvo suplanuoti VVG valdyboje, pristatyti VVG visuotiniuose narių susirinkimuose ir VVG teritorijos gyventojams organizuotame informaciniame renginyje (2023-05-26).

Planuojant VPS įgyvendinimo finansinius išteklius. VPS finansinis planas, priemonės, vėliau ir visa VPS buvo skelbta viešai, o suinteresuotieji buvo *kviečiami* įsitraukti, pasvarstyti, teikti pasiūlymus iki nustatytų terminų.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Principo „iš apačios į viršų“ bus laikomasi visuose VVG teritorijos VPS įgyvendinimo etapuose: tiek rengiant kvietimų teikti VP dokumentaciją, tiek kviečiant teikti VP paraiškas, tiek tvirtinant VP, tiek pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus ir vykdant stebėseną, tiek vykdant VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiklas.

*Rengiant kvietimų teikti VP dokumentaciją***,** interneto svetainėje www.alytausrvvg.lt bus skelbiami VP atrankos ir įgyvendinimo taisyklių projektai, kuriems savo pastabas ir pasiūlymus galės pateikti visi VVG teritorijos gyventojai. VVG valdybos posėdžiuose bus organizuojami pastabų ir pasiūlymų aptarimai, kviečiant į juos suinteresuotus VVG teritorijos gyventojus. Suderinus VVG teritorijos ir visų suinteresuotųjų interesus, VVG valdyba tvirtins kvietimų teikti VP dokumentaciją.

*Kviečiant teikti VP paraiškas***,** kvietimų informacija taip pat bus viešinama interneto svetainėse www.alytausrvvg.lt pagal viešųjų pirkimų reikalavimus atrinktuose leidiniuose. Informacija apie paskelbtus kvietimus teikti VP paraiškas bus siunčiama VVG teritorijos seniūnijoms, kaimo bendruomenėms, NVO, atskirų VVG teritorijos gyventojų grupių interesams atstovaujančioms organizacijoms. Bus stengiamasi aktyvinti VVG teritorijos lyderius savanoriškai teikti informaciją apie kvietimus teikti VP paraiškas. VVG administracija teiks konsultacijas dėl reikalavimų pareiškėjams, teikiantiems VP paraiškas, taip pat dėl reikalavimų VP atrankai ir įgyvendinimui.

Tvirtinant VP, principo „iš apačios į viršų“ įgyvendinimą užtikrins VVG valdyba, kuri tvirtins finansuotinus VP ir kurios sudėtis atitinka principo „iš apačios į viršų“ reikalavimus. Be to, informacija apie VVG valdybos posėdžius, kuriuose bus tvirtinami finansuotini VP, bus skelbiama interneto svetainėje www.alytausrvvg.lt. Taip pat bus sudaryta galimybė minėtuose posėdžiuose stebėtojų teisėmis dalyvauti atskirų VVG teritorijos gyventojų grupių interesus atstovaujančių organizacijų atstovams.

*Pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus***,** kiekvienais metais bus pateikiama informacija interneto svetainėje www.alytausrvvg.lt, vietinėje spaudoje, organizuojami informaciniai renginiai bei dalinamasi informacija Alytaus rajono VVG teritorijoje vyksiančių bendruomeninių organizacijų, kitų NVO, verslo, vietos valdžios organizuojamų renginių metu. VP vykdytojai bus įpareigojami viešinti VP įgyvendinimo rezultatus ir pristatyti jų indėlį į VPS įgyvendinimą.

Vykdant VPS įgyvendinimo stebėseną ir siekiant atlikti VPS įgyvendinimo kokybinį vertinimą, pasitelkiant socialinių tinklų teikiamas galimybes, bus vykdomos bendruomeninių organizacijų, kitų NVO, pilietinės visuomenės, verslo, vietos valdžios atstovų apklausos. VVG teritorijos gyventojams kasmet interneto svetainėje www.alytausrvvg.lt, susitikimų/VPS įgyvendinimo aptarimų metu, bus pristatomi VVG administracijos surinkti privalomi VPS įgyvendinimo stebėsenos duomenys ir rodikliai. Susitikimų/VPS įgyvendinimo aptarimų metu su tikslinėmis VVG teritorijos gyventojų grupėmis bus siekiama identifikuoti VPS įgyvendinimo problemas ir jeigu jos bus nustatytos, gauti siūlymus dėl problemų sprendimo.

Vykdant VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiklas, kiekvienais metais su bendruomeninių organizacijų, kitų NVO, pilietinės visuomenės, verslo, vietos valdžios atstovais bus aptariamas VPS

numatytas VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiksmų planas, diskutuojama dėl numatytų aktyvinimo veiksmų turinio. VVG teritorijos gyventojai skatinami įsitraukti į aktyvinimo veiklų organizavimą ir įgyvendinimą pvz. teikti VP gerosios patirties pavyzdžius, teikti siūlymus dėl numatomų organizuoti aktyvinimo renginių pavadinimo, vietos ir laiko, dėl konkrečios gyventojų kompetencijų ugdymo tematikos, vietos, laiko, tikslinės klausytojų grupės ir pan.

13.3. Partnerystės principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

VVG – tris sektorius apimanti (pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios) partnerystės organizacija, užtikrinanti bendradarbiavimą tarp pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios. VVG – atvira organizacija naujiems nariams, užtikriną lanksčią ir nediskriminuojančią naujų narių priėmimo tvarką. 2022 m. VVG veikloje dalyvavo 57 nariai (7 priedo 1 ir 3 lentelės). Narių skaičius dėl įvairių aplinkybių svyruoja ir keičiasi, bet nuo įsteigimo organizacija auga. Didžioji dalis narių yra Pilietinės visuomenės atstovai, 2009 m. jų buvo 50 proc., o 2022 m. beveik 79 proc. (7 priedo 1 lentelė) nuosekliai mažėjo vietos valdžios verslo atstovų skaičius. Tačiau verslo atstovų skaičius nuo 2015 m. iki 2020 m. augo, o nuo 2021 m. mažėjo.

VVG valdyba sudaryta iš 12 narių (narių išrinkimo procedūra aprašyta organizacijos įstatuose). VVG nariai renkami visuotiniame narių susirinkime nepažeidžiant partnerystės principo. 2023 m. vietos valdžios atstovai sudarė 16,66 proc., verslo atstovai - 41,67 proc., pilietinės visuomenės atstovai - 41,67 proc. lyginant su 2014 m. sumažėjo vietos valdžios atstovų dalis, o kitus du sektorius atstovaujančių narių dalis padidėjo.

Rengdama VPS VVG periodiškai organizavo susitikimus su valdybos nariais, kurių metu buvo priimami sprendimai dėl VPS priemonių, veiklos sričių ir finansinio plano, planuojami VPS įgyvendinimo etapai. Rezultatai pristatomi visuotiniuose susirinkimuose. Taip buvo užtikrinamas partnerystės principo laikymasis.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:
Įgyvendinant VPS, VVG ir toliau veiks, laikydamasi partnerystės principo (atitikdama partnerystei keliamus reikalavimus). Partneriai (bendruomeninių organizacijų, kitų NVO, pilietinės visuomenės, verslo, vietos valdžios atstovai), siekdami VVG teritorijos vizijos ir vykdydami misiją, vadovaudamiesi nešališkumo, skaidrumo, atvirumo, viešų ir privačių interesų derinimo principais, atstovaus kaimo plėtros partnerius, rengiant ir tvirtinant VP atrankos ir įgyvendinimo taisykles, rengiant ir tvirtinant kvietimus teikti VP paraiškas, įgyvendinant partnerių aktyvinimo veiksmus, priimant sprendimus dėl VP finansavimo, stebint ir vertinant VPS įgyvendinimo eigą bei rezultatus. Su VPS įgyvendinimo tvarka, sprendimų dėl VP finansavimo priėmimo eiga ir rezultatais, VPS įgyvendinimo rezultatais bus supažindinami visi kaimo plėtros partneriai, skelbiant informaciją interneto svetainėse www.alytausrvvg.lt, www.birstonas.lt, www.arsa.lt, elektroninėje arba periodinėje spaudoje, partnerių neformaliuose susitikimuose, taip sudarant jiems galimybę ir skatinant palaikyti „grįžtamąjį ryšį“ bei suteikti žinių partnerių atstovams VVG valdyboje, VVG administracijai dėl VPS konkrečių priemonių įgyvendinimo.

13.4. Bendradarbiavimo principas

Principo laikymasis rengiant VPS:
Rengiant VPS, bendradarbiauta su socialiniais partneriais ir įvairiomis VVG teritorijoje veikiančiomis organizacijomis. Taip pat vykdyti įvairūs bendradarbiavimo projektai, susitikimai ir mokymai (Teritorinio bendradarbiavimo projektai: „Sąveikos lauku - sumanumo link“, Nr. 44TT-KK-21-2-06246-PR00. Koordinatorė - Alytaus r. VVG; partnerės – Alytaus miesto VVG, Ukmergės r, VVG, Zarasų Visagino VVG; „Maisto atlieka – žaliava !?!“ Nr. 44TT-KV-22-2-04958-PR001. Koordinatorė – Trakų krašto vietos veiklos grupė, partnerės – Alytaus rajono ir Prienų rajono vietos veiklos grupės, Elektrėnų savivaldybės ir Elektrėnų miesto vietos veiklos grupės), kurių metu

dalintasi patirtimi ir žiniomis. Alytaus r. VVG glaudžiai bendradarbiauja su VDU Žemės ūkio akademija, yra sudariusi bendradarbiavimo sutartį kurioje 2.1.5. punkte įsipareigojo bendradarbiauti teikiant mokslinę, ekspertinę pagalbą žaliosios pertvarkos, sumanių kaimų vystymo ir kitose srityse (žr. interneto svetainėje www.alytausrvvg.lt Bendradarbiavimas). VVG kiekvienais metais, taip pat rengiant VPS, dalyvavo VDU ŽŪA parodose „Ką pasėsi...“, „Sprendimų ratas“, taip pat šių parodų metu organizuotuose forumuose ir konferencijose. Alytaus r. VVG priėmė VDU ŽŪA magistrantus atlikti praktiką VVG, taip pat konsultavo rengiant baigiamuosius mokslinius darbus. Dalyvavo VDU Bioekonomikos plėtros fakulteto Kaimo plėtros administravimo studijų programos magistrantūros studijų tarptautiniame išoriniame vertiniame kaip socialiniai partneriai. Bendradarbiavimas suteikė galimybę išspręsti sudėtingas kompleksines problemas ir atvėrė platesnes veiklos galimybes. VVG sujungia bendram tikslui esamus vietos valdžios, privačiojo, pilietinio ir savanoriško sektorių žmogiškuosius ir finansinius išteklius, suburia vietinius subjektus. VVG organizuojamos konsultacijos bei diskusijos padės palengvinti derybas dėl sprendimų. VVG bendradarbiauja su visomis vietos veiklos grupėmis, dalyvauja VVG tinkle ir apskrities VVG veikloje.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Planuojami tinklaveikos ir bendradarbiavimo veiksmai: pasiūlymų teikimas Vietos veiklos grupių tinklui; bendradarbiavimas su kitomis Lietuvos ir užsienio VVG; bendradarbiavimas su mokslo ir konsultavimo, švietimo ir kitomis, su vietovių vystymusi susijusiomis, organizacijomis.
Per vietos plėtros strategijos įgyvendinimo laikotarpį, planuojama bendradarbiauti su VVG teritorijoje veikiančiomis bendruomeninėmis, verslo, savivaldos ir kitomis organizacijomis, vystyti partnerių tinklą ir pasitikėjimu bei atviru bendradarbiavimu pagrįstus ryšius. Alytaus r. VVG ketina inicijuoti bendradarbiavimo ryšių stiprinimą ir bendrų projektų įgyvendinimą su aplinkinių rajonų VVG ir pasidalijimo gerąja patirtimi galimybes. Bus siekiama su gyventojais dalintis informacija ir užtikrinti grįžtamąjį ryšį vykdant VVG komunikaciją interneto svetainėje, socialiniuose tinkluose, partnerių komunikacijos kanaluose, žiniasklaidoje ir kt.

13.5. Inovacijų principas

Principo laikymasis rengiant VPS:

VPS rengimas savo prigimtimi inovacinis procesas, nes VVG ją rengė stiprindama partnerystę, tarp teritorijų ir suderindama bendruomenių interesus. Apie rengiamą VPS ir naujas ateities planų finansavimo galimybes VVG teritorijos gyventojai buvo informuojami ir su jais buvo konsultuojamasi daugelyje VVG organizuotų susitikimų. Akcentuojant pasiūlymų, kylančių „iš apačios į viršų“ svarbą, pavyko atskleisti VVG teritorijos gyventojų poreikių įvairovę ir įsisenėjusių vietos problemų sudėtingą kontekstą. VVG, rengdama VPS, išbandė naujas vietos gyventojų organizavimo (tiesiogiai ir nuotoliu naudojant Zoom, MC Teams platformas) ir įtraukimo (fokus grupių interviu, diskusijos, anketavimas „one line“) formas visuose jos rengimo ir sprendinių priėmimo etapuose. Bendri VPS rengimo veiksmai inicijavo demokratišką konsultavimosi procesą su VVG teritorijos gyventojais ir užtikrino priimtų sprendimų skaidrumą.

VVG teritorijos gyventojai diskutavo ir priėmė sprendimą įgyvendinti savo turiniu ir tikslais inovacines priemones. Projektinės idėjos, pateiktos potencialių VP vykdytojų, orientuotos ieškoti inovacinių sveikatinimo ir turizmo paslaugų kūrimo, organizavimo ir teikimo, integruojant gamtos ir kultūros išteklius, VVG teritorijoje sprendimų.
Inovacijų principo įgyvendinimo buvo siekiama, įgyvendinant ir bendradarbiavimo tiek tarpteritorinio, tiek tarptautinio veiklas, dalyvaujant VVG tinkle, VDU ŽŪA parodose ir seminaruose, mokslinėse konferencijose. Taip tiriant kitose vietovėse esančias inovacijas, kurios galėtų būti diegiamos VVG teritorijoj, forumuose. VVG kas antrus metus dalyvauja VDU ŽŪA organizuojamose mokslinėse - praktinėse konferencijose „Lietuvos kaimo vietovių konkurencingumo stiprinimas: geroji praktika“; Mykolo Romerio universiteto organizuotoje praktinėje – mokslinėje

konferencijoje „Efektyvumas viešajame sektoriuje: kuo vadybos teorijos gali pasitarnauti ir ką praktikai gali patarti?“.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Įgyvendinant VPS, VVG didelį dėmesį numato skirti IKT taikymui VVG valdyme, gyventojų aktyvinimo veiksmų įgyvendinime, numatoma pasitelkti socialinių tinklų teikiamas galimybes. Inovacijų principas bus įgyvendinimas organizuojant patirties mainus, dalyvaujant VVG tinkle, ugdant gyventojų kompetencijas, nes lektoriams bus keliamas reikalavimas kompetencijų ugdymo metu taikyti inovacines priemones. Potencialiems VP pareiškėjams ir VP vykdytojams bus sudarytos galimybės semtis tarptautinės inovacinės praktikos.

Įgyvendinant VPS, didelis dėmesys bus skiriamas valdymo inovacijai – VPS įgyvendinimo stebėsenai, inovacinių projektų atrankai ir jų gerosios patirties sklaidai. Siekiant paskatinti inovacijų kūrimą, diegimą ir sklaidą įgyvendinant 3 VPS priemonę „Teminių kaimų kūrimas ir vietos produktų populiarinimas“ bus diegiamos socialinės inovacijos, bendruomeninio verslo projektai įgyvendinami NVO, kurie savo prigimtimi yra socialinės inovacijos. Šios priemonės tikslas yra paskatinti tvarių socialinio verslo modelių atsiradimą rajone. Įgyvendinant 4 VPS priemonę „Įtraukios infrastruktūros vystymas taikant sumanius sprendimus“ bus siekiama, kad vietos išteklių pagrindu kuriamos, diegiamos įvairios inovacijos, ugdomas bendruomenių sumanumas, diegiami dalijimosi, žiedinės bioekonomikos principai; plėtojami sumanūs kaimai, o 5 VPS priemonę „Jaunimo verslumo ir įtraukties skatinimas“ būtų kuo plačiau, įvairiau (video, foto, atviros dienos kaime, turizmo agentūros, šventės, ambasadorystė) pristatytos sveikatinimo, turizmo paslaugos rinkose. Įgyvendinant VP veiklas bus būtina diegti IKT, rinkodaros inovacijas. Įnovacijos bus vertinamos pagal ŽŪM paruoštą inovacijų vertinimo metodiką.

Inovacinių vietos projektų įgyvendinimo metu vietos projektų vykdytojams numatoma teikti konsultacinę pagalbą pasitelkiant mokslininkus, ugdyti bendruomenių gebėjimus visuose vietos projektų įgyvendinimo etapuose. Inovacinių vietos projektų įgyvendintojams bus ieškoma galimybių semtis tarptautinės inovacinių projektų įgyvendinimo patirties. Inovacinių vietos projektų rezultatų sklaidos metu numatoma siekti, kad inovaciniai vietos projektai įgautų projekto-prototipo vaidmenį t. y. tokie projektai, jų valdymo modeliai galėtų būti įgyvendinami ir kitų pareiškėjų, ypač bendruomeninio verslo, bendradarbiavimo srityje. Numatoma inovacinius projektus pristatyti, kaip reprezentuojančius. Tokiu būdu jie galėtų tapti pagrindu, įgyvendinant tarpteritorinio ir tarptautinio bendradarbiavimo projektus.

Vienas iš svarbių bendradarbiavimo ir tinklaveikos VVG teritorijoje siekių - glaudžiau susieti mokslinius tyrimus ir praktinius kaimo plėtros sprendimus;

13.6. Jaunimas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Į visus VPS rengimo procesus buvo įtrauktas VVG teritorijos jaunimas nuo 14 m. iki 29 m. amžiaus (imtinai) bei jauni žmonės nuo 30 m. iki 40 m. amžiaus.

1. Naujos VPS rengimui šiuo klausimu pradėta ruoštis anksčiau, o VVG nariai, VVG valdyba bei VVG administracija dalyvavo įvairiuose mokymuose ir renginiuose, skirtuose jaunimo arba jaunų žmonių problemų sprendimui.

2. Atliekant VVG teritorijos situacijos analizę VVG teritorijos jaunimas nuo 14 m. iki 29 m. amžiaus (imtinai) ir jauni žmonės nuo 30 m. iki 40 m. buvo įtraukti dalyvauti apklausose ir Fokus grupių interviu. 37,4 proc. anketinės apklausos respondentų buvo žmonės nuo 30 iki 49 metų. Anketinės apklausos rezultatai parodė, kad kaimo jaunimo iki 40 metų situaciją pagerintų - *jaunimo verslumo skatinimas, finansuojant jaunimo verslo iniciatyvas*; *galimybių jauniems žmonėms dirbti sudarymas (vaikų priežiūros organizavimas, pavėžėjimas ir pan.); jaunimo informavimas ir konsultavimas apie galimybes mokytis, kurti verslą ir pan; jaunimo įtraukimas į savanorišką veiklą, galimybė įgyti patirties stažuotėse užsienyje; laisvalaikio (kultūros, sporto, šokių ir pan.) praleidimo erdvių kūrimas*; *saugios gyvenamosios aplinkos kūrimas*

3. VVG valdybos narių amžiaus vidurkis mažėja, 2023 m. yra 40,33 metai (2022 m. buvo 42,41 metai), 2 nariai yra iki 29 metų, 5 nariai yra iki 40 metų.

4. Vadovaudamasi VPS rengimui naudotų tyrimų duomenimis *nustatė VVG teritorijos 5 poreikį* „Jaunimo įtraukimas į kaimo bendruomenės veiklas, verslumo ugdymas ir veiklų skatinančių tvarumą ir sveiką gyvenseną organizavimas“ ir 5 priemonę – „Jaunimo verslumo ir įtraukties skatinimas“. Visos kitos VPS priemonės turės netiesioginės teigiamos įtakos VVG teritorijos jaunimo ir jaunų žmonių problemų sprendimui.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

Įgyvendinant VPS „Jaunimo“ horizontaliojo principą ir prioritetą:

- *organizuojant VVG valdymo organo darbą* – buvo ir bus įtrauktas jaunimas iki 29 m. amžiaus (imtinai) ir jauni žmonės nuo 30 m. iki 40 m. amžiaus. Siekiama, kad jie tinkamai atstovautų šio amžiaus grupę.

- *kviečiant teikti vietos projektų paraiškas,* VVG veikloje dalyvaujantis jaunimas ir jauni žmonės bus kviečiami įsitraukti į VPS kvietimų teikti vietos projektų paraiškas, sąlygų rengimą. VVG valdyba ir administracija su visų VPS kvietimų sąlygomis ir dokumentacija supažindins VVG narius ir VVG valdybos jaunimą iki 29 m. amžiaus (imtinai) ir jaunus žmones nuo 30 m. iki 40 m. amžiaus. Šie jaunimo ir jaunų žmonių atstovai bus skatinami pateikti savo nuomonę, pasiūlymus bei pastabas, susijusias su kvietimų dokumentacija bei raginami VVG teritorijoje kuo plačiau paviešinti informaciją apie organizuojamus kvietimus, kad ši informacija kuo plačiau būtų prieinama VVG teritorijos jaunimui ir jauniems žmonėms. Taip pat VVG nariams ir VVG valdybos nariams - jaunimo ir jaunų žmonių atstovams, VVG administracija organizuos specialias konsultacijas ir supažindins su VPS įgyvendinimo ir administravimo taisyklėmis bei jų pakeitimais.

Kviečiant teikti vietos projektų paraiškas, VPS kvietimų teikti vietos projektų dokumentacija bus skelbiama internetiniame puslapyje www.alytausrvvg.lt bei persiunčiama el. paštu visiems VVG nariams bei VVG valdybos nariams. Ypatingas dėmesys bus skiriamas VVG nariams ir VVG valdybos nariams jaunimo ir jaunų žmonių atstovams, jų asocijuotoms struktūroms bei visiems kvietimais teikti vietos projektų paraiškas suinteresuotiems VVG teritorijos jaunimui ir jauniems žmonėms. VVG nariai - jaunimas iki 29 m. ir jauni asmenys nuo 30 m. iki 40 m. amžiaus bus skatinami savanoriauti ir viešinti informaciją apie VPS kvietimus teikti vietos projektų paraiškas bei mokomi kaip informuoti ir konsultuoti VVG teritorijos suinteresuotą jaunimą ir jaunus žmones dėl vietos projektų paraiškų pateikimo. VVG administracija inicijuos ir skatins VVG narius jaunimą ir jaunus žmones organizuoti apskritojo stalo diskusijas su jaunimo tikslinėmis grupėmis švietimo įstaigose, kaimo bendruomenėse, savivaldybėse bei su verslo atstovais. Jaunimas ir jauni žmonės, rengiant VP, bus skatinami ir mokomi apjungti skirtingų kartų požiūrį į VVG teritorijos jaunimo problemas ir ieškoti naujų sprendimo būdų jas išspręsti;

- *atrenkant vietos projektus* – jaunimo iki 29 m. amžiaus (imtinai) ir jaunų žmonių nuo 30 m. iki 40 m. amžiaus dalyvavimas bus užtikrinamas VVG valdymo organe. Priimant sprendimus dėl *vietos projektų* finansavimo, nebejotinai į jaunimo iki 29 m. amžiaus (imtinai) ir jaunų žmonių 30 m. iki 40 m. amžiaus nuomonės, pastabos, kritika ar pageidavimus bus atsižvelgiama tiek kiek tai neprieštaraus VPS paramą teikiančių institucijų nustatytiems ir galiojantiems teisės aktams, kurie reglamentuos vietos projektų atranką. Vietos projektų pareiškėjams planuojantiems įgyvendinti jaunimui iki 29 m. amžiaus (imtinai) ir jauniems žmonėms nuo 30 m. iki 40 m. amžiaus skirtus projektus bus sudarytos visos galimybės dalyvauti VP atrankos posėdžiuose ir pristatyti paraiškas, o esant poreikiui, VVG valdybai tiesiogiai pateikti atsakymus.

Prieš priimant sprendimus dėl vietos projektų finansavimo, bus sudaryta galimybė įvykdyti patikras numatomų vietos projektų įgyvendinimo vietovėse. VVG teritorijos jaunimas iki 29 m. amžiaus (imtinai) ir jauni žmonės nuo 30 m. iki 40 m. amžiaus kaip tikslinė grupė numatyta VPS priemonėse: pagal 1 priemonę „Sveikatinimo paslaugų kokybės gerinimas ir prieinamumo didinimas“ vienas iš projektų atrankos principų - į projekto veiklas įtraukiamas jaunimas iki 40 m.; pagal 2 priemonę „Darnaus turizmo verslo kūrimas ir plėtra integruojant vietos kultūros ir gamtos išteklius“

sukuriamos darbo vietos jauniems žmonėms iki 40 m.; pagal 3 priemonę „Teminių kaimų kūrimas ir vietos produktų populiarinimas“, viena iš tikslinių grupių yra vaikai ir jaunimas, o vienas iš projektų atrankos principų - į projekto veiklas įtraukiamas jaunimas iki 40 m.; pagal 5 priemonę „Jaunimo verslumo ir įtraukties skatinimas“ vienas iš projektų atrankos principų - įtraukiami jauni žmonės iki 40 metų. Per atrankos kriterijus VP skirtas vaikų ir/arba jaunimo (iki 40 m.) verslumui ugdyti, įtraukti į kaimo vietovių pokyčių valdymą, sveikatinimo ir turizmo paslaugoms populiarinti.

- *pristatant VPS įgyvendinimo rezultatus, vykdant VPS įgyvendinimo stebėseną,* - numatoma VPS įgyvendinimo rezultatų analizėje išskirti ir pristatyti "Jaunimo" horizontalaus principo įgyvendinimą. Bus vertinama kiek vietos projektų pateikė jaunimas iki 29 m. amžiaus (imtinai) ir kiek projektų pateikė jauni žmonės nuo 30 m. iki 40 m. amžiaus, kiek jaunimo iki 29 m. amžiaus (imtinai) ir kiek jaunų žmonių nuo 30 m. iki 40 m. amžiaus įdarbinta, kiek jaunimo iki 29 m. amžiaus (imtinai) ir kiek jaunų žmonių nuo 30 m. iki 40 m. amžiaus naudojasi pagerinta infrastruktūra, kiek jaunimo iki 29 m. amžiaus (imtinai) ir kiek jaunų žmonių nuo 30 m. iki 40 m. amžiaus įsitraukė į socialinio ir bendruomeninio verslumo, bendradarbiavimo veiklas. Į VPS įgyvendinimo eigos, metinių ataskaitų pristatymo ir aptarimo renginius bus kviečiami jaunimo iki 29 m. amžiaus (imtinai) ir jaunų žmonių nuo 30 m. iki 40 m. atstovai. VPS įgyvendinimo rezultatai bus pristatomi internetiniuose puslapiuose www.alytausrvvg.lt, www.birstonas.lt, viešinami jaunimui (iki 29 m. amžiaus (imtinai)) ir jauniems žmonėms (30 m. iki 40 m.) skirtose leidiniuose ir/ar renginiuose, socialiniuose tinkluose bei kitose dažniausiose jaunimo ir jaunų žmonių susibūrimo vietose (pvz. mokyklose, įvairiose institucijose renginių metu ir pan.).

- *vykdant VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiklas* - jaunimui iki 29 m. amžiaus (imtinai) ir jauniems žmonėms nuo 30 m. iki 40 m. amžiaus numatoma organizuoti gerosios praktikos patirties sklaidos mainus pagal aplinkybes vietos, nacionaliniu, tarptautiniu lygiu. Mokymų metu jaunimui iki 29 m. amžiaus (imtinai) ir jauniems žmonėms nuo 30 m. iki 40 m. numatoma taikyti inovacinius adaptuotus mokymo instrumentus bei organizuoti mokymus skirtus jaunimo iki 29 m. amžiaus (imtinai) ir jaunų žmonių nuo 30 m. iki 40 m. amžiaus verslumo, bendruomeniškumo, bendradarbiavimo įgūdžiams ugdyti, pilietiškumui skatinti. Numatoma atrinkti jaunimo iki 29 m. amžiaus (imtinai) ar jauniems žmonėms nuo 30 m. iki 40 m. amžiaus skirtų projektų gerosios patirties pavyzdžius ir juos pristatyti internetiniame puslapyje www.alytausrvvg.lt ir kt. Įgyvendinant VPS jaunimas iki 29 m. amžiaus (imtinai) ir jauni žmonės nuo 30 m. iki 40 m. bus skatinami savanoriauti, teikti konsultacijas įvairiais klausimais vietos projektų pareiškėjams ir vykdytojams jaunimui ir jauniems žmonėms. VPS įgyvendinimo viešinimo, VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo renginiai bus organizuojami maksimaliai derinant su jaunimo iki 29 m. amžiaus (imtinai) ir jaunų žmonių nuo 30 m. iki 40 m. amžiaus užimtumo laiku, kad būtų sudarytos galimybės kuo didesniam jaunimo ir jaunų žmonių skaičiui juose dalyvauti.

13.7. Lyčių lygybė ir nediskriminavimas

Principo laikymasis rengiant VPS:

Horizontalus lyčių lygybės ir nediskriminavimo principas yra vienas iš aktualių principų. Horizontalumas reiškia, kad lyčių lygybės ir nediskriminavimo prioritetas buvo ir bus taikomas visose VPS priemonėse ir veiklose, vykdomuose VP. Rengiant VPS, VVG teritorijoje įvyko 14 fokus grupių interviu seniūnijose *„PasiTarkime dėl naujos strategijos“*, kuriuose dalyvavo 228 dalyviai (9 priedas), anketinė apklausa, kurioje dalyvavo 591 dalyvis iš Alytaus r. sav. ir Birštono seniūnijos. Vykdant poreikių tyrimus buvo sudarytos vienodos dalyvavimo galimybės tiek vyrams, tiek moterims, o taip pat bet kokios rasės arba etninės kilmės, religijos arba tikėjimo, amžiaus, negalios, seksualinės orientacijos atstovams.

Priimant visus sprendimus dėl VPS pagrindinių prioritetų, priemonių, veiklos sričių, neatsižvelgiama į sprendimuose dalyvaujančių asmenų lytį, rasę, religiją, amžių ir pan., tokiu būdu užtikrinant lygias galimybes asmenims dalyvauti ir pasireikšti sprendimų priėmimo procese.

VPS rengimo metu lyčių lygybės ir nediskriminavimo (išskyrus jaunų žmonių pozityviąją diskriminaciją) principą įgyvendinome VPS nustatytuose poreikiuose ir priemonėse, išlaikydami atvirumo ir lygiateisiškumo principus, užtikrinančius galimybę dalyvauti ir diskriminavimą patiriančių grupių atstovams.

VVG planuodama priemones atsižvelgė į VVG teritorijos situaciją ir numatė atrankos kriterijus, kurie suteikia pirmumą mažiau galimybių turintiems asmenims (vaikai, senjorai nutolusiose

kaimiškose vietovėse, daugiavaikės šeimos, migrantai, neįgalieji, bedarbiai ir pan.) planuojama, kad darbo vietos bus kuriamos visiems asmenims.
Formuojant VVG valdybą taip pat buvo išlaikyta lyčių pusiausvyra. VVG valdyboje yra 6 vyrai ir 6 moterys.

Principo laikymasis įgyvendinant VPS:

VVG yra atvira organizacija naujiems nariams ir įstatuose įtvirtintas demokratiškos naujų VVG narių bei VVG administracijos darbuotojų priėmimo sąlygos ir tai užtikrina moterų ir vyrų lygias galimybes bei nediskriminavimo sąlygas.

Įgyvendinant VPS ir organizuojant VVG administracijos darbą bus atkreipiamas dėmesys ar VVG administracijos darbuotojai yra susipažinę su lyčių lygybės ir nediskriminavimo prioriteto įgyvendinimu ir ar geba taikyti šį principą.

Tiesiogiai VVG administracijos darbuotojams šis principas bus taikomas parenkant patogias darbo formas, kad būtų tinkamai derinami šeimos ir darbo įsipareigojimai.

Organizuojant VVG valdymo organo darbą ir siekiant moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo principo įgyvendinimo bus vadovaujamasi VVG įstatuose įtvirtinta nuostata, kad VVG valdymo organe vyrų ar moterų santykis yra 60/40 proc. bet kurios lyties atstovų. VVG valdybos nariai ir VVG administracijos darbuotojai, atsakingi už projektų atranką ir stebėseną, turės dalyvauti mokymuose ir įgyti specialių kompetencijų lyčių lygybės ir nediskriminavimo klausimais.

Kviečiant teikti vietos projektų paraiškas taisyklėse ir paraiškose bus įtvirtintos ir aiškiai apibrėžtos šio principo būtinumo taikymo nuostatos, o vietos projektų vertintojai, tvirtintojai ir vietos projektų pareiškėjai turės visada įvertinti ir užtikrinti šio principo taikymą vietos projektuose. Taikant šį principą, vietos projektų tikslai turi siekti vienodos ekonominės moterų ir vyrų padėties, pvz. mažinti darbo užmokesčio skirtumus, subalansuotai skatinti verslumą, sudaryti įvairių įsipareigojimų, įskaitant šeimos, turinčioms moterims ir vyrams visapusiškai dalyvauti darbo rinkoje, tobulinti kvalifikaciją ir mokytis visą gyvenimą. Taip pat vietos projektai turės prisidėti didinant galimybes derinti šeimos ir darbo įsipareigojimus: tai apima šeimai palankių darboviečių plėtrą, lanksčių darbo formų vystymą, ikimokyklinio amžiaus vaikų priežiūros paslaugų plėtrą bei jų prieinamumo didinimą, tėvystės atostogų skatinimą, vyresnio amžiaus ir neįgaliųjų asmenų reikalingų globos paslaugų vystymą, nestacionarių socialinių paslaugų šeimose globojamiems asmenims plėtrą ir kt.

Tvirtinant vietos projektus VVG valdyba skirs ypatingą dėmesį, kad šis principas būtų teisingai įgyvendintas ir nebūtų pažeistas bei, kad nebūtų suvaržyti vietos projektų pareiškėjų vietos projektuose pateikti sumanymai ir išsikelti tikslai.

Pristatant *VPS įgyvendinimo rezultatus* VVG teritorijos gyventojams bus pateikta principo taikymo vietos projektuose analizė ir statistiniai duomenys. Moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo dėl tautinės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus (išskyrus jaunų žmonių pozityviąją diskriminaciją, kuri yra leidžiama įgyvendinant VPS), šeimyninės padėties, lytinės orientacijos klausimai bus įtraukti į pažangos ataskaitas ir atspindėti galutinėje VPS įgyvendinimo ataskaitoje. Šiose ataskaitose bus fiksuojamas iškeltų tikslų lyčių lygybės ir nediskriminavimo srityje pasiekimai, situacijos pokyčiai, vietos projektų pavyzdžiai, kurie padarė įtaka VVG teritorijos gyventojams. Informaciją apie šio principą bus viešinama www.alytausrvvg.lt, svetainėje. Gerieji vietos projektų pavyzdžiai, susiję su moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo klausimais, bus viešinami VVG renginiuose, mokymuose, seminaruose.
Vykdant *VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiksmus,* VVG teritorijos gyventojams bus organizuojami renginiai, susiję su moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimo dėl tautinės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus (išskyrus jaunų žmonių pozityviąją diskriminaciją, kuri yra leidžiama įgyvendinant VPS), šeimyninės padėties, lytinės orientacijos klausimais. VVG susitikimuose su VVG teritorijos gyventojais visada akcentuos šio principo įgyvendinimo reikšmingumą ir aktualumą. Vykstant aktyviems globalizacijos procesams VPS įgyvendinimas įtakos VVG teritorijos gyventojų požiūriui į lyčių lygybės ir nediskriminavimo klausimus.

14. VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo veiksmai

14.1. Informacija apie VPS viešinimą ir derinimą su visuomene VPS rengimo metu

VPS rengimo metu gautos pastabų ir veiksmų, kurių buvo imtasi reaguojant į pastabas, suvestinė pateikta ***6 priede.***

14.2. VPS viešinimo ir VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimo strategija VPS įgyvendinimo metu

Alytaus r. VVG įgyvendindama VPS sieks skatinti ekonomikos augimą ir užimtumą, tiekimo grandinių ir (arba) bioekonomikos ir (arba) miškininkystės priemonių ir (arba) kitų bendradarbiavimo formų įgyvendinimą; sieks mažinti socialinės atskirtį ir skurdą, skatinti socialinę integraciją ir užimtumą, didinti socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros prieinamumą; didinti viešųjų ar kitų paslaugų prieinamumą ir gerinti kokybę. Laikysis VVG vertybių, vykdys VG misiją. Informacijos teikimas visuomenei bus nuolat vykdomas Alytaus r. VVG interneto svetainėje https://alytausrvvg.lt/. Kita efektyvi komunikacijos priemonė – VVG paskyra Facebook socialiniame tinkle „Alytaus rajono vietos veiklos grupė“ https://www.facebook.com/Alytausrvvg, turinti virš 1200 sekėjų. Abiem informacijos kanalais VVG operatyviai skelbs veiklos naujienas, kad su jomis galėtų susipažinti, rašyti atsiliepimus ir komentarus bei teikti klausimus įvairaus amžiaus, poreikių žmonės. Informacijos teikimas internetinėje svetainėje ir socialiniuose tinkluose vyks nuolat.
VVG administracija nuolat teiks pagalbą potencialiems pareiškėjams paraiškų rengimo metu juos konsultuodama bendraisiais ir techniniais vietos projektų paraiškų rengimo klausimais, bei teiks kitą metodinę pagalbą. Įgyvendinant VP pareiškėjai bus konsultuojami jų įgyvendinimo ir mokėjimo prašymų rengimo klausimais, taip pat jiems bus teikiama reikalinga metodinė pagalba.
Kvietimai teikti vietos projektų paraiškas, VP atrankos ir įgyvendinimo rezultatai bus viešinami naudojant VVG interneto svetainę, taip pat socialinio tinklo „Facebook“ paskyrą, bei siunčiant informaciją turimais kontaktais elektroniniu paštu. Be šių veiksmų kvietimai ir kita informacija bus pristatoma per gyventojų aktyvinimo renginius.

Numatomi Alytaus r. teritorijos VPS ir VVG veiklos viešinimo veiksmai 2023 - 2029 m.

Viešinimo priemonė	Periodiškumas
Aiškinamasis stendas	1 vnt. įrengtas VVG būstinėje
VPS įgyvendinimas viešinamas interneto svetainėje https://alytausrvvg.lt/; duomenų nuolatinis atnaujinimas. Interneto svetainėje bus skelbiama ši informacija: kvietimai teikti VP ir su kvietimais susiję dokumentai, VP vertinimo rezultatai, VP tvirtinimo rezultatai, informacija apie įgyvendinamus VP ir įgyvendintus VP, metinės VPS įgyvendinimo ataskaitos ir pan. Taip pat visa informacija, susijusi su VVG veikla, jos nariais, jų priėmimo tvarka, valdyba ir pan. Kaimo bendruomeninės organizacijos ir kiti VPS įgyvendintojai turės galimybę viešinti savo pasiektus rezultatus ir gerąją praktiką. Pareiškėjai bus skatinama parengti ir publikuoti straipsnius VVG tinklalapyje apie tai, kaip VP investicijos ar veiklos prisideda prie ES BŽŪP 9 konkretaus tikslo įgyvendinimo.	1 k./sav. arba pagal poreikį (informacija bus atnaujinama nuolat).
Socialinio tinklo „Facebook“ paskyros administravimas ir informacijos kėlimas. Kadangi labai didelė dalis VVG teritorijos gyventojų ir organizacijų naudojasi socialiniais tinklais yra labai svarbu skelbti kuo daugiau informacijos, ne tik apie VPS įgyvendinimą, bet ir apie VVG veiklą, socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje, pasiekti didesnę auditoriją, tame tarpe ir mažiau galimybių turinčius asmenis, jaunimą. VVG paskyroje bus skelbiama visa informacija susijusi su planuojamais, vykstančiais	1 k./sav. arba pagal poreikį

kvietimais, apie įgyvendinamus ir įgyvendintus projektus, informacija apie VVG vykdomus renginius ir kita aktuali informacija.	
Gyventojų aktyvinimo renginiai. *Informaciniai renginiai* bus organizuojami prieš kiekvieną kvietimą teikti vietos projektus. Renginiai bus vykdomi VVG biure, seniūnijose arba elektroninėmis ryšių priemonėmis. Renginių metu suinteresuotiems asmenims bus pristatomas planuojamas kvietimas, jo atrankos balai, privalomi reikalavimai, bei teikiamos bendrojo pobūdžio konsultacijos apie paraiškos pildymą, pridedamus dokumentus ir pan. Metų pabaigoje bus organizuojami *padėkos vakarai VVG nariams* aktyviai dalyvaujantiems VVG veikloje.	2 renginiai per ketvirtį (arba pagal paskelbtus kvietimus) 1 renginys kiekvienų metų pabaigoje
Mokymai-informaciniai seminarai Šie renginiai skirti potencialiems pareiškėjams ir projektų vykdytojams jiems aktualiomis temomis, susijusiomis ne tik su vietos projektų paraiškų ir susijusių dokumentų rengimu (pvz.: verslo plano), bet ir suteikiant žinių apie sėkmingą vietos projektų įgyvendinimą ir veiklų vykdymą	1 renginys per ketvirtį
Informacinių skelbimų, pranešimų rengimas, siuntimas turimais kontaktais (el. paštu)	Prieš kiekvieną kvietimą ir planuojamą renginį
Konferencija skirta pristatyti įgyvendintų projektų rezultatus, bei likusius kvietimus. Jos metu dalyviams būtų pristatomi gerosios patirties kitų VVG gerosios praktikos pavyzdžiai, jie supažindinami su LEADER, sumanių kaimų patirtimi ir pan.	1 k. per VPS įgyvendinimą
VVG socialinių partnerių ir narių renginiai. VPS eigos viešinimo pristatymas dalyvaujant NVO, VVG narių susirinkimuose ir kt. renginiuose, kuriuose VVG pristato savo veiklą, pateikia informaciją apie įgyvendinamą VPS, planuojamus kvietimus ir įvykdytus rezultatus. Šių renginių dažnumas tiesiogiai priklauso nuo partnerių.	Pagal gautus kvietimus dalyvauti

Šios VPS įgyvendinimo bei pareiškėjų ir projektų vykdytojų informavimo priemonės pasirinktos atsižvelgiant į 2015-2020 metų VPS, kadangi įgyvendinat strategiją šių priemonių įgyvendinimas efektyviausias. Naujuoju laikotarpiu, atsižvelgiant į šiuolaikinę visuomenę bei inovatyvių technologijų panaudojimą, daugiau veiklų bus vykdoma nuotoliniu būdu, konsultuojant, organizuojant susitikimus elektroninėmis ryšio priemonėmis.

15. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistema

15.1. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo sistemos apibūdinimas

VPS įgyvendinimo valdymo vidaus sistemos apibūdinimas:

VVG sukurta horizontalios ir vertikalios partnerystės principu, vienija pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios, atstovus. VVG valdymo sistema ir organizacinė struktūra sukurta pagal VVG įstatuose numatytą reglamentą, VVG administracijos darbo reglamentą, VVG valdybos darbo reglamentą. VVG narių skaičius yra kintantis, nes ji yra atvira naujiems nariams – tiek juridiniams, tiek fiziniams, veikiantiems ar gyvenantiems VVG teritorijoje. VVG užtikrina lanksčią, atvirą ir nediskriminuojančią (lyties, tautinės kilmės, amžiaus, religijos ar įsitikinimų, negalios, šeimyninės padėties, lytinės orientacijos pagrindu) priėmimo tvarką. VVG valdymą ir stebėseną reglamentuoja įstatai. Juose apibrėžta kiekvieno valdymo organo funkcijos ir veiklos ribos. Valdyme išskiriamos trys pakopos: 1) vietos veiklos grupės narių visuotinis susirinkimas; 2) vietos veiklos grupės valdyba; 3) vietos veiklos grupės pirmininkas.

VPS įgyvendinimo stebėsenos vidaus sistemos apibūdinimas:

VVG už VPS įgyvendinimo rezultatus, įskaitant įgyvendintus VPS įgyvendinimo vidaus stebėsenos veiksmus atsiskaito teikdama metines VPS įgyvendinimo ataskaitas. VVG, vadovaudamasi metiniais VPS įgyvendinimo rezultatais, rengia ir iki kiekvienų einamųjų metų vasario 1 d. pateikia NMA metinę VPS įgyvendinimo ataskaitą už praėjusius kalendorinius metus.

15.2. VPS įgyvendinimo vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo funkcijos pagal subjektus

15.2.1.	VVG nariai	- keičia VVG įstatus; - tvirtina VVG valdybos parengtą VVG veiklos programą, strategiją; - renka ir atšaukia iš pareigų VVG valdybą (gali atšaukti arba perrinkti pavienius jos narius nepasibaigus jų kadencijai) ir VVG pirmininką; - skiria ir atšaukia revizorių (auditorių ar audito įmonę); - išklauso ir įvertina revizoriaus (auditoriaus ar audito įmonės) patikrinimo rezultatus, imasi priemonių revizoriaus (auditoriaus ar audito įmonės) nustatytiems trūkumams ir pažeidimams pašalinti; - tvirtina metinę finansinę atskaitomybę, VVG veiklos ataskaitą, kitas valdymo organo ataskaitas; - nustato, keičia VVG nario stojamojo įnašo dydį ir nario mokesčio dydį bei jų mokėjimo tvarką; - teisės aktų nustatyta tvarka priima sprendimą dėl VVG pertvarkymo ar pabaigos (reorganizavimo ar likvidavimo); - priima sprendimus steigti ar likviduoti VVG padalinius; - priima sprendimą dėl kitų juridinių asmenų steigimo ar dėl tapimo kitų juridinių asmenų dalyviu; - sprendžia kitus Asociacijų įstatyme ir VVG įstatuose visuotinio narių susirinkimo kompetencijai priskirtus klausimus, jei pagal Asociacijų įstatymą, tai nepriskirta kitų VVG organų kompetencijai ir jei pagal esmę tai nėra VVG valdymo organų funkcijos.
15.2.2.	VVG kolegialaus valdymo organo nariai	- svarsto naujų VVG narių prašymus dėl priėmimo į VVG ir teikia juos VVG visuotiniam narių susirinkimui; - šaukia visuotinį narių susirinkimą kaip tai nustatyta įstatuose; - pagal kompetenciją teikia pasiūlymus dėl VVG veiklos; - pagal kompetenciją rengia VVG veiklos programą, planus, analizuoja jų įgyvendinimą, teikia pasiūlymus visuotiniam narių susirinkimui dėl jų įgyvendinimo gerinimo bei teikia šiuos dokumentus tvirtinti VVG visuotiniam narių susirinkimui; - inicijuoja įstatų pakeitimus ir papildymus; - svarsto labdaros ir paramos teikimo klausimus bei sprendžia kitus įstatų XII dalyje VVG valdybai priskirtus lėšų paskirstymo klausimus; - pagal kompetenciją vykdo iš dalies ar visiškai VVG lėšomis finansuojamų projektų atranką, sudaro projektų atrankos ir vertinimo komisiją; - nustato VVG vidaus tvarką ir santykių su trečiaisiais asmenimis principus bei pagal kompetenciją tvirtina VVG funkcijoms vykdyti būtinus VVG vidaus dokumentus; - atsiskaito už VVG valdybos veiklą VVG visuotiniam narių susirinkimui; - priima sprendimus dėl VVG valdymo struktūros, pareigybių, etatų, atlyginimų dydžių nustatymo, pareigybių aprašymų tvirtinimo; - palaiko ryšius su tarptautinėmis organizacijomis, jei tai nepažeidžia teisės aktų reikalavimų; - tvirtina informacijos, kuri turi būti laikoma konfidencialia, sąrašą;

		- priima sprendimus dėl siūlymo VVG visuotiniam narių susirinkimui priimti ir pašalinti narius iš VVG; - pagal kompetenciją planuoja ir nustato VVG veiklos gaires, sprendžia dėl įvairių VVG veiklos strategijų, tyrimų rengimo, sprendžia dėl VVG dalyvavimo įvairiose programose, projektuose, renginiuose, tvirtina trumpalaikius VVG veiklos planus ir kitus įvairius, aktualius strateginius dokumentus, gali inicijuoti VVG strategijos tikslinimus, keitimus bei rengti ir tvirtinti kitus dokumentus nustatytus VVG valdybos darbo reglamente; - priima sprendimus dėl VVG turto įkeitimo (kai turtas įkeičiamas VVG prievolėms užtikrinti); - priima sprendimą dėl pinigų skolinimosi iš kredito įstaigų; - priima sprendimus dėl VVG buveinės keitimo; - priima kitus Lietuvos Respublikos norminiuose aktuose, VVG įstatuose ar visuotinio narių susirinkimo sprendimuose VVG valdybos kompetencijai priskirtus sprendimus.
15.2.3.	VPS administravimo vadovas	- įgyvendina VVG visuotinio narių susirinkimo, VVG valdybos sprendimus, vykdo VVG pirmininko įsakymus ir kitus pavedimus; - pagal kompetenciją užtikrina VVG tikslų ir uždavinių įgyvendinimą; - pagal Lietuvos Respublikos galiojančius teises aktus ir VVG galiojančius vidaus dokumentus teikia informaciją tretiesiems asmenims; - už savo veiklą pagal kompetenciją atsiskaito VVG visuotiniam narių susirinkimui, VVG valdybai, VVG pirmininkui; - pagal kompetenciją atlieka kitas funkcijas, neprieštaraujančias VVG tikslams, VVG įstatams, veiklos dokumentams bei Lietuvos Respublikos teisės aktams. - užtikrina VVG administracijos darbą, įgyvendinant VPS pagal taisyklių reikalavimus, metodinius VVG administravimo nurodymus; - pagal kompetenciją valdo, kontroliuoja paramos lėšų srautus pagal viešųjų lėšų administravimo tvarką. - renka informaciją apie narių pokyčius pagal pilietinės visuomenės, verslo, vietos valdžios sektorius; - renka informaciją apie valdymo organo, atsakingo už VPS įgyvendinimo sprendimus, narių pokyčius pagal pilietinės visuomenės, verslo, vietos valdžios sektorius; - renka informaciją apie darbuotojų pokyčius; - renka informaciją apie vidaus valdymo, stebėsenos ir vertinimo veiksmus, atliktus kiekvienais ataskaitiniais metais; - renka informaciją apie VPS keitimus ir įgyvendinimo pamokas.
15.2.4.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	- renka finansinę informaciją apie VPS administravimo išlaidas ir jų poreikį kiekvienais ataskaitiniais metais. - metinėje VPS įgyvendinimo ataskaitoje teikia duomenis apie VPS įgyvendinimo pažangą ir rezultatus nuo ataskaitinių metų sausio 1 d. iki gruodžio 31 d. - dalyvauja VPS įgyvendinimo vertinime atlikdama VPS įgyvendinimo vidaus vertinimą.

		- vertina VPS įgyvendinimo stebėsenos duomenis ir rodiklius, identifikuoja VPS įgyvendinimo problemas, informuoja apie tai NMA ir (arba) ŽŪM, taip pat teikia joms siūlymus dėl VPS įgyvendinimo problemų sprendimo.
15.2.5.	VPS administratorius (-iai)	- rengia VPS ir kitų VVG vykdomų projektų įgyvendinimo ataskaitas; - administruoja vietos projektus, konsultuoja vietos projektų pareiškėjus projektų rengimo ir įgyvendinimo klausimais; - teikia informaciją VPS administravimo vadovui, VVG pirmininkui ir valdybai; - protokoluoja valdybos posėdžius; - teikia visą informaciją, susijusią su projekto įgyvendinimu, visoms suinteresuotoms institucijoms, ir visiems suinteresuotiems fiziniams bei juridiniams asmenims; - tvarko ir prižiūri vietos projektų bylas; - rengia kvietimų teikti vietos projektų paraiškas dokumentaciją; - organizuoja ir vykdo VVG viešuosius pirkimus, rengia ir teikia viešųjų pirkimų ataskaitas; - renka bendrą ir detalią informaciją apie vietos projektų (toliau - VP) įgyvendinimo pažangą kiekvienais ataskaitiniais metais; - nustato geruosius įgyvendintų vietos projektų pavyzdžius, kurie prisideda prie skirtingų ES kaimo plėtros prioritetų tikslinių sričių įgyvendinimo; - nustato problemas, su kuriomis buvo susidurta ataskaitiniais metais, siekiant vietos projektų įgyvendinimo pažangos; - renka informaciją apie VPS įgyvendinimo rodiklius susijusius su vietos projektų įgyvendinimu, kurie pasiekiami kiekvienais ataskaitiniais metais.
15.2.6.	VPS viešųjų ryšių specialistas (-ai)	- renka informaciją apie VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo veiksmus atliktus kiekvienais ataskaitiniais metais, identifikuoja jų sąsajas su VPS įgyvendinimo veiksmų planu. - renka informaciją apie veiksmus, kurie atlikti siekiant įgyvendinti LEADER metodo principus ir horizontaliuosius principus bei prioritetus pagal kiekvieną principą ir prioritetą atskirai kiekvienais ataskaitiniais metais, nustato sąsajas su VPS nuostatomis. - organizuoja viešųjų ryšių kompanijas, kurios skirtos informuoti visuomenę apie VPS įgyvendinimą ir VVG veiklą; - informuoja potencialius vietos projektų pareiškėjus, juos aktyvina; - organizuoja VVG ir pareiškėjų mokymus, seminarus, konferencijas, kitus renginius; - konsultuoja vietos projektų pareiškėjus viešųjų pirkimų klausimais; - vykdo kitus VPS administravimo vadovo pavedimus, susijusius su VPS įgyvendinimu..

IV dalis: VPS priedai

Priedas	Priedo pavadinimas
1 priedas	VVG narių sąrašas
2 priedas	VVG kolegialaus valdymo organo narių sąrašas
3 priedas	VVG administracijos darbuotojų pareigybės ir funkcijos
4 priedas	VPS priemonių rezultato rodikliai ir jų reikšmių pagrindimas
5 priedas	VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)
6 priedas	VPS rengimo metu gautų pastabų suvestinė
7 priedas	Duomenys apie Alytaus r. VVG
8 priedas	Pagrindiniai Alytaus r. VVG teritorijos duomenys
9 priedas	Alytaus r. VVG teritorijos gyventojų poreikių tyrimo rezultatai ir klausimynas
10 priedas	Duomenys apie Alytaus r. VVG teritorijos socialinę situaciją
11 priedas	Duomenys apie Alytaus r. VVG teritorijos ekonominę situaciją
12 priedas	Duomenys apie Alytaus r. VVG teritorijos socialinę infrastruktūrą ir kultūros išteklius
13 priedas	Duomenys apie Alytaus r. VVG teritorijos gamtos išteklius
14 priedas	Naudota literatūra
15 priedas	

1 priedas. VVG narių sąrašas

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
1	2	3	4	5	6
1.	Mikalavo kaimo bendruomenė „Šilaičiai“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Pivašiūnų seniūnija	
2.	Bendruomenė „24 kaimynai”		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alytaus seniūnija	
3.	Alytaus rajono asmenų su negalia draugija		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Nemunaičio seniūnija	
4.	Luksnėnų kaimo bendruomenė „Spindulys“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alytaus seniūnija	
5.	Nemajūnų bendruomenės santalka		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Birštono savivaldybės teritorija Birštono seniūnija	
6.	UAB „Tarzanija“		Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alytaus seniūnija	
7.	UAB „Vasiliauskai“		Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Birštono savivaldybės teritorija Birštono seniūnija	
8.	Ūkininko Mariaus Gudaičio ūkis		Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Butrimonių seniūnija	
9.	Ingridos Raguckienės individuali veikla		Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Pivašiūnų seniūnija	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
10.	Sveikatingumo ir sporto studija „Super faina“		Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Nemunaičio seniūnija	
11.	Dzūkijos-Suvalkijos saugomų teritorijų direkcija		Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Alytaus rajono savivaldybės teritorija Birštono savivaldybės teritorija	
12.	Birštono savivaldybė		Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Birštono savivaldybės teritorija	
13.	Algimanto Žemaičio gėlininkystės ūkis		Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Punios seniūnija	
14.	Alytaus kaimo bendruomenės visuomeninė organizacija „Alytaus kaimelis“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alovės seniūnija	
15.	Alytaus rajono savivaldybė		Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Alytaus rajono savivaldybės teritorija	
16.	Alytaus rajono Genių kaimo bendruomenė		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alytaus seniūnija	
17.	Alovės bendruomeninė organizacija „Susiedai“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alovės seniūnija	
18.	Asociacija „Daugų kraštas“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Daugų seniūnija	
19.	Asociacija „Kaimynų kaimo bendruomenė“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alovės seniūnija	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
20.	Asociacija „Makniūnų sodžiaus bendruomenė“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Raitininkų seniūnija	
21.	Asociacija „Miklusėniškiai“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alytaus seniūnija	
22.	Asociacija „Nemunaičio bendruomenė“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Nemunaičio seniūnija	
23.	Asociacija Eičiūnų bendruomenė		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Butrimonių seniūnija	
24.	Asociacija „Slabados jaunimas“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Miroslavo seniūnija	
25.	Asociacija Pivašiūnų bendruomenė „Pivašiūniškiai“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Pivašiūnų seniūnija	
26.	Asociacija „Perkūnkalnis“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Daugų seniūnija	
27.	Asociacija Užupių kaimo bendruomenė		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Nemunaičio seniūnija	
28.	Ąžuolinių kaimo bendruomenė		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Simno seniūnija	
29.	Bendruomenė „Talokiai“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alytaus seniūnija	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
30.	Bendruomeninė organizacija „Dainavos kaukas“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Miroslavo seniūnija	
31.	Birštono vienkiemio bendruomenė		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Birštono savivaldybės Birštono seniūnija	
32.	Butrimonių bendruomenė „Šviesa“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Butrimonių seniūnija	
33.	Eglės Aliulienės ūkininko ūkis		Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alytaus seniūnija	
34.	Gervėnų kaimo bendruomenė		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Pivašiūnų seniūnija	
35.	Krokialaukio kaimo bendruomenė		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Krokialaukio seniūnija	
36.	Kančėnų kaimo bendruomenė „Dėmesio centras“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Daugų seniūnija	
37.	Likiškėlių kaimo bendruomenė		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alytaus seniūnija	
38.	Matiešionių krašto bendruomenė		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Birštono savivaldybės Birštono seniūnija	
39.	Mildos Stanevičienės ūkininko ūkis		Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Butrimonių seniūnija	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
40.	Panemuninkų kaimo bendruomenė „Panemuninkai“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alytaus seniūnija	
41.	Punios kaimo visuomeninė organizacija „Punios ainiai“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Punios seniūnija	
42.	Punios seniūnijos Vaisodžių kaimo bendruomenės visuomeninė organizacija „Vaisodžiai“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Punios seniūnija	
43.	Radžiūnų Slėnio bendruomenė		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alytaus seniūnija	
44.	Santaikos kaimo bendruomenė		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Krokialaukio seniūnija	
45.	Simno seniūnijos bendruomenė visuomeninė organizacija „Simnija“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Simno seniūnija	
46.	Siponių krašto bendruomenė		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Birštono savivaldybės Birštono seniūnija	
47.	UAB „Senas miškas“		Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Daugų seniūnija	
48.	Povilo Dzenkaus ūkininko ūkis		Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alovės seniūnija	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
49.	Ūkininkės Daivos Kvedaraitės ūkis		Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alovės seniūnija	
50.	Ūkininkės Linos Vertinskienės ūkis		Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Miroslavo seniūnija	
51.	Vankiškių kaimo bendruomenė		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Miroslavo seniūnija	
52.	Venciūnų kaimo bendruomenės asociacija „Venciūniškiai“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alovės seniūnija	
53.	Venciūnų kaimo bendruomenės visuomeninė organizacija „Venciūnų sodiečiai“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alovės seniūnija	
54.	Virginija Preikšienė		Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Pivašiūnų seniūnija	
55.	Visuomeninė organizacija „Želmuo“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Krokialaukio seniūnija	
56.	Visuomeninė organizacija Junčionių kaimo bendruomenė		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Pivašiūnų seniūnija	
57.	VšĮ „Devynios galybės“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alytaus seniūnija	
58.	VšĮ „Tėviškės namai“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alytaus seniūnija	

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	Papildoma informacija
59.	Visuomeninė organizacija „Folkloro studija „Daulėlio“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Simno seniūnija	
60.	Užubalių kaimo bendruomenės visuomeninė organizacija „Užubalių gojus“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alytaus seniūnija	
61.	Alytaus neformaliojo švietimo centras „Tolerancija“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alovės seniūnija	

2 priedas. VVG administracijos darbuotojai

VVG kolegialaus valdymo organo (KVO) narių sąrašas

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	KVO narys nuo	Papildoma informacija
1	2	3	4	5	6	7
1.	Mikalavo kaimo bendruomenė „Šilaičiai“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Pivašiūnų seniūnija	2023-04-05	Narys, žmogus iki 29 m.
2.	Bendruomenė „24 kaimynai”		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alytaus seniūnija	2023-04-05	Narys
3.	Alytaus rajono asmenų su negalia draugija		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Nemunaičio seniūnija	2023-04-05	Narys
4.	Luksnėnų kaimo bendruomenė „Spindulys“		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alytaus seniūnija	2021-01-20	Narys
5.	Nemajūnų bendruomenės santalka		Pilietinės visuomenės sektorius (socialiniai interesai)	Birštono savivaldybės teritorija Birštono seniūnija	2021-01-20	Narys
6.	UAB „Tarzanija“		Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Alytaus seniūnija	2021-01-20	Narys, žmogus iki 29 m.
7.	UAB „Vasiliauskai“		Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Birštono savivaldybės teritorija Birštono seniūnija	2021-01-20	Narys, žmogus iki 40 m.
8.	Ūkininko Mariaus Gudaičio ūkis		Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Butrimonių seniūnija	2023-04-05	Narys
9.	Ingridos Raguckienės individuali veikla		Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Pivašiūnų seniūnija	2023-04-05	Pirmininkas, žmogus iki 40 m.

Eil. Nr.	Organizacijos pavadinimas	Atstovo vardas ir pavardė	Atstovaujamas sektorius	Atstovaujama VVG teritorijos savivaldybė (jei aktualu) ir seniūnija	KVO narys nuo	Papildoma informacija
10.	Sveikatingumo ir sporto studija „Super faina“		Verslo sektorius (privatūs ekonominiai interesai)	Alytaus rajono savivaldybė Nemunaičio seniūnija	2023-04-05	Narys, žmogus iki 40 m.
11.	Dzūkijos-Suvalkijos saugomų teritorijų direkcija		Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Alytaus rajono savivaldybės teritorija Birštono savivaldybės teritorija	2023-04-05	Narys, žmogus iki 40 m.
12.	Birštono savivaldybė		Viešojo administravimo (valdžios) sektorius	Birštono savivaldybės teritorija	2023-04-05	Narys, žmogus iki 40 m.

3 priedas. VVG administracijos darbuotojai

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
1.	VPS administravimo vadovas	Turėti aukštąjį išsilavinimą ir ne mažesnę nei 3 m. darbo patirtį projektų valdymo srityje arba turėti ne mažesnę negu 5 m. darbo patirtį VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje. VPS administravimo vadovo pareigų negali eiti asmuo, tuo pat metu esantis VVG kolegialaus valdymo organo nariu.	❖ Organizuoja, koordinuoja, kontroliuoja, pagal planą vykdo Strategijos bei kitų VVG projektų įgyvendinimą; ❖ pagal suteiktus įgaliojimus derina ir pasirašo kontraktus, sutartis, dokumentus bei kontroliuoja šių sutarčių vykdymą ir atsiskaitymą, rengia ir derina VVG tvarkų, taisyklių, įsakymų ir kitų dokumentų projektus bei teikia juos tvirtinti pagal kompetenciją VVG pirmininkui arba VVG valdybai; ❖ bendrauja su kaimo bendruomenėmis, vietos projektų pareiškėjais, konsultuoja, informuoja, teikia metodinę pagalbą; ❖ vykdo vietos projektų administracinės atitikties vertinimo kontrolę ir kontroliuoja vietos projektų įgyvendinimą; ❖ rengia VVG vykdomų projektų ataskaitas; ❖ kontroliuoja ar laiku pateikti ir tinkamai parengti dokumentai ir mokėjimo prašymai NMA; ❖ užtikrina tinkamą Strategijos įgyvendinimo mokėjimo prašymų ir ataskaitų parengimą NMA; ❖ užtikrina tinkamą Strategijos įgyvendinimo bei kitų VVG vykdomų projektų dokumentų parengimą, registravimą, vykdymą, kontrolę;	Vida Vrubliauskienė

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
			❖ palaiko glaudžius ryšius su NMA, ŽŪM, VVG tinklu, Kaimo tinklu ir kitomis organizacijomis dalinantis informacija, patirtimi sprendžiant Strategijos įgyvendinimo klausimus; ❖ kelia kvalifikaciją, gilina žinias, reikalingas VPS administravimo vadovo darbui atlikti; ❖ VVG pirmininko pavedimu organizuoja VVG valdybos posėdžius; ❖ nuolat VVG pirmininkui, VVG valdybai teikia ataskaitas apie Strategijos ir kitų VVG projektų įgyvendinimą, inicijuoja ir pagal VVG valdybos sprendimus rengia naujus VVG projektus, informuoja apie iškilusias problemas bei teikia VVG pirmininkui, VVG valdybai pasiūlymus, informaciją įvairiais VVG projektų įgyvendinimo bei kitais VVG veiklos klausimais; ❖ vykdo kitas VVG valdybos ir VVG pirmininko suformuluotas užduotis; ❖ laikosi darbo tvarkos taisyklių, saugos ir sveikatos, priešgaisrinių saugos norminių aktų reikalavimų bei kirų organizacijos nustatytų taisyklių; ❖ koordinuoja ir kontroliuoja kitų VVG administracijos darbuotojų veiksmus ir darbą pagal šiame pareigybės aprašyme paskirtose ar VVG pirmininko, VVG valdybos įgaliotose veiklos srityse.	

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
2.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	Turėti aukštąjį išsilavinimą ir ne mažesnę nei 2 m. darbo patirtį finansinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje arba turėti ne mažesnę negu 5 m. darbo patirtį finansinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje (šis reikalavimas taikomas, jeigu VPS finansų valdymui pasitelkiamas finansines paslaugas teikiantis juridinis ar fizinis asmuo).	❖ Laikydamasis buhalterinės apskaitos politikos organizuoja VVG finansinę - buhalterinę apskaitą įstatymų nustatyta tvarka, užtikrina teisėtą finansinių – ūkinių operacijų vykdymą ir organizacijos lėšų naudojimą; ❖ savalaikiai pateikia teisingus ataskaitinius duomenis institucijoms, rengia finansines ataskaitas ir kitus atskaitomybės dokumentus; ❖ teikti informacinę, konsultacinę ir metodinę pagalbą vietos projektų pareiškėjams ir vykdytojams buhalterinės apskaitos klausimais.	Gintarė Astrauskaitė-Marčiukaitienė
3.	VPS administratorius	Turėti aukštąjį išsilavinimą arba ne mažesnę negu 2 m. darbo ir (arba) savanoriško darbo patirtį projektų valdymo arba VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje.	❖ konsultuoja potencialius vietos projektų pareiškėjus ir vykdytojus projektų rengimo, įgyvendinimo bei viešųjų pirkimų klausimais; ❖ rengia VVG kvietimų teikti vietos projektų paraiškas dokumentaciją ir parengia medžiagą kvietimų organizavimui; ❖ registruoja gautas vietos projektų paraiškas; ❖ vertina kvietimų metu gautus vietos projektus bei rengia vietos projektų paraiškų vertinimo rezultatų suvestines, vertinimo ataskaitas; ❖ organizuoja VVG valdybos posėdžius dėl lėšų vietos projektams įgyvendinti skyrimo bei posėdžių metu sekretoriauja, tvarko posėdžių dokumentaciją;	Brigita Montvilaitė

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
			❖ rengia vietos projektų vykdymo sutarčių projektus ir juos derina su VPS paramą administruojančia institucija bei vietos projektų pareiškėjais; ❖ pagal kompetenciją vykdo vietos projektų administracinę priežiūrą, kontroliuoja vietos projektų įgyvendinimą, vykdo vietos projektų patikras bei vietos projektų vykdytojų įnašo natūra, nemokamo savanoriško darbo patikras ir po patikrų parengia ataskaitas; ❖ rengia VPS bei kitų VVG vykdomų projektų įgyvendinimo ataskaitas; ❖ pagal teisės aktų reikalavimus tvarko VVG gaunamus ir siunčiamus dokumentus, prižiūri visas vietos projektų bylas; ❖ pagal VPS administravimo vadovo, o jam neesant VVG pirmininko pavedimus rengia VVG įsakymų, įvairių VVG būtinų teisės aktų projektus bei teikia juos suderinimui; ❖ VPS administravimo vadovui, VVG pirmininkui ar VVG valdybai periodiškai teikia informaciją apie VPS įgyvendinimo eigą ir pažangą; ❖ organizuoja ir vykdo VVG viešuosius pirkimus, rengia ir teikia viešųjų pirkimų ataskaitas; ❖ rengia supaprastintiems ir mažos vertės pirkimams prekių, paslaugų ar darbų pirkimo dokumentų projektus, sutarčių projektus, pirkimo dokumentų patikslinimų	

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
			(paaiškinimų) projektus, pranešimų tiekėjams projektus bei kitą Viešųjų pirkimų komisijos darbui reikalingą informaciją bei dokumentaciją; ❖ ruošia kitus informacinius pranešimus ir procedūrų ataskaitas, įvykdytų ar nutrauktų pirkimo sutarčių ataskaitas; ❖ teikia visą informaciją, susijusią su projekto įgyvendinimu, visoms suinteresuotoms institucijoms, ir visiems suinteresuotiems fiziniams bei juridiniams asmenims; ❖ pagal savo kompetenciją palaiko ryšius su įvairiomis organizacijomis; ❖ pagal VVG valdybos sprendimus rengia, administruoja naujus VVG projektus.	
4.	VPS viešųjų ryšių specialistas	Turėti aukštąjį išsilavinimą, taip pat turėti žinių LEADER metodo įgyvendinimo ir kitose kaimo plėtros politikos srityse arba turėti ne mažesnę negu 1 m. darbo patirtį VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje.	❖ rengia informaciją apie VPS ir kitų VVG projektų įgyvendinimą ir talpina VVG svetainėje bei kitose žiniasklaidos priemonėse; ❖ organizuoja arba dalyvauja organizuojant VVG renginius; ❖ organizuoja viešųjų ryšių kompanijas, kurios skirtos informuoti visuomenę apie VPS įgyvendinimą ir VVG veiklą; ❖ informuoja potencialius vietos projektų pareiškėjus, juos aktyvina; ❖ organizuoja VVG ir pareiškėjų mokymus, seminarus, konferencijas, kitus renginius; ❖ rengia ir teikia žiniasklaidai skelbimus ir informacinius pranešimus;	Martynas Vaškevičius Ignas Čekanauskas Andrius Kuzmauskas

Eil. Nr.	Pareigybė	Reikalavimai išsilavinimui ir kvalifikacijai	Funkcijos	Darbuotojo vardas ir pavardė
1	2	3	4	5
			❖ vykdo kitus VPS administravimo vadovo pavedimus, susijusius su VPS įgyvendinimu;	

4 priedas. VPS priemonių rezultato rodikliai ir jų reikšmių pagrindimas

1. **VPS priemonių rezultato rodikliai (ES bendrieji):**

Žr. VPS II dalies (Excel) 11.1 lapą (1 lentelė).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
			1 priemonė	2 priemonė	3 priemonė	4 priemonė	5 priemonė	6 priemonė	7 priemonė
Rodiklio kodas	**Rodiklis**	**Iš viso**	Sveikatinimo paslaugų kokybės gerinimas ir prieinamumo didinimas	Darnaus turizmo verslo kūrimas ir plėtra integruojant vietos kultūros ir gamtos išteklius	Teminių kaimų kūrimas ir vietos produktų populiarinimas	Įtraukios infrastruktūros vystymas taikant sumanius sprendimus	Jaunimo verslumo ir įtraukties skatinimas	Teritorinis VVG bendradarbiavimas	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas
A	**ES bendrieji rezultato rodikliai:**								
R.3	Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius	0	0	0	0	0	0	0	0
R.37	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas	17,00	6,00	6,00	5,00	0,00	0,00	0,00	0,00
R.39	Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kuriamų naudojantis pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius	8	3	3	0	2	0	0	0
R.41	Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius	7 234	2 244	2 244	1 250	1 496	0	0	0

R.42	Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius	549	0	0	0	374	175	0	0

2. **VPS rodikliai (produkto, rezultato) VPS priemonių lygiu:**
   x Netaikoma
   ☐ Taikoma

Jei taikoma, žr. VPS II dalies (Excel) 11.1 lapą (3 lentelė).

3. **VPS priemonių rezultato rodiklių reikšmių pagrindimas:**

Žr. VPS II dalies (Excel) 12 lapą.

1	2	3	4
VPS priemonės numeris	**VPS priemonė**	**Kiekybinis tikslas iki 2029 m.**	**Kiekybinio tikslo pagrindimas**
R.3	Žemės ūkio sektoriaus skaitmeninimas. Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, skaičius		
1 priemonė	Sveikatinimo paslaugų kokybės gerinimas ir prieinamumo didinimas	0	
2 priemonė	Darnaus turizmo verslo kūrimas ir plėtra integruojant vietos kultūros ir gamtos išteklius	0	
3 priemonė	Teminių kaimų kūrimas ir vietos produktų populiarinimas	0	
4 priemonė	Įtraukios infrastruktūros vystymas taikant sumanius sprendimus	0	
5 priemonė	Jaunimo verslumo ir įtraukties skatinimas	0	
6 priemonė	Teritorinis VVG bendradarbiavimas	0	
7 priemonė	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas	0	
R.37	Ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas kaimo vietovėse. BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas		
1 priemonė	Sveikatinimo paslaugų kokybės gerinimas ir prieinamumo didinimas	6	Vadovaujantis poreikių tyrimais ir Fokus grupių interviu pagal priemonę planuojama paremti 3 ūkio subjektų (fizinių ir (arba) juridinių asmenų) bendradarbiavimo

			projektus. Darbo vietų kūrimas yra privalomas, ne mažiau kaip po 2 darbo vietas
2 priemonė	Darnaus turizmo verslo kūrimas ir plėtra integruojant vietos kultūros ir gamtos išteklius	6	Vadovaujantis poreikių tyrimais ir Fokus grupių interviu pagal priemonę planuojama paremti 3 ūkio subjektų (fizinių ir (arba) juridinių asmenų) bendradarbiavimo projektus. Darbo vietų kūrimas yra privalomas, ne mažiau kaip po 2 darbo vietas.
3 priemonė	Teminių kaimų kūrimas ir vietos produktų populiarinimas	5	Vadovaujantis poreikių tyrimais ir Fokus grupių interviu pagal priemonę planuojama paremti 5 bendruomeninių verslų projektus. Darbo vietų kūrimas yra privalomas, planuojama, kad bus sukurta bent po 1 darbo vietą.
4 priemonė	Įtraukios infrastruktūros vystymas taikant sumanius sprendimus	0	
5 priemonė	Jaunimo verslumo ir įtraukties skatinimas	0	
6 priemonė	Teritorinis VVG bendradarbiavimas	0	
7 priemonė	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas	0	
R.39	Kaimo ekonomikos plėtojimas. Kaimo verslo įmonių, įskaitant bioekonomikos įmones, kuriamų naudojantis pagal BŽŪP skiriama parama, skaičius		
1 priemonė	Sveikatinimo paslaugų kokybės gerinimas ir prieinamumo didinimas	3	Pagal poreikių tyrimus ir Fokus grupių interviu, planuojama paremti 3 projektus ūkio subjektų (fizinių ir/arba juridinių asmenų bendradarbaivimas. Skaičiuojami unikalūs privatūs juridiniai ir (arba) fiziniai asmenys gavę paramą verslo pradžiai ar plėtrai.
2 priemonė	Darnaus turizmo verslo kūrimas ir plėtra integruojant vietos kultūros ir gamtos išteklius	3	Pagal poreikių tyrimus ir Fokus grupių interviu, planuojama paremti 3 projektus ne žemės ūkio verslo pradžiai ir/ar verslo plėtrai. Skaičiuojami unikalūs privatūs juridiniai ir (arba) fiziniai asmenys gavę paramą verslo pradžiai ar plėtrai.

3 priemonė	Teminių kaimų kūrimas ir vietos produktų populiarinimas	0	
4 priemonė	Įtraukios infrastruktūros vystymas taikant sumanius sprendimus	2	Pagal poreikių tyrimus ir Fokus grupių interviu, planuojama paremti 2 ūkio subjektų (fizinių ir (arba) juridinių asmenų) bendradarbiavimo projektus. Skaičiuojami bendrdarbiavimo projektai gavę paramą infrastruktūrai, verslo pradžiai ar plėtrai.
5 priemonė	Jaunimo verslumo ir įtraukties skatinimas	0	
6 priemonė	Teritorinis VVG bendradarbiavimas	0	
7 priemonė	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas	0	
R.41	Europos kaimo tinklų kūrimas. Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, skaičius		
1 priemonė	Sveikatinimo paslaugų kokybės gerinimas ir prieinamumo didinimas	2244	Planuojama paremti 2 bendradarbiavimo projektus. Potencialiai galintys pasinaudoti paslaugomis asmenys bus seniūnijos gyventojai. Skaičiuota pagal mažiausios sen. gyventojų skaičių. Po vieno projekto įgyvendinimo bus apie 748 žm.
2 priemonė	Darnaus turizmo verslo kūrimas ir plėtra integruojant vietos kultūros ir gamtos išteklius	2244	Planuojama paremti 2 ne žemės ūkio verslo kūrimo ir plėtros projektus. Potencialiai galintys pasinaudoti paslaugomis asmenys bus seniūnijos gyventojai. Skaičiuota pagal mažiausios sen. gyventojų skaičių. Po vieno projekto įgyvendinimo bus apie 748 žm.
3 priemonė	Teminių kaimų kūrimas ir vietos produktų populiarinimas	1250	Planuojama paremti 5 bendruomeninio verslo projektus. Potencialiai galintys pasinaudoti bendruomeninio verslo paslaugomis asmenys bus aplinkinių kaimų gyentojai. Po vieno projekto įgyvendinimo bus apie 250 žm.
4 priemonė	Įtraukios infrastruktūros vystymas taikant sumanius sprendimus	1496	Pagal poreikių tyrimus planuojama paremti 2 ūkio subjektų (fizinių ir (arba) juridinių asmenų) bendradarbiavimo projektus. Potencialiai galintys pasinaudoti paslaugomis bus seniūnijos gyventojai, pagal mažiausios sen. gyventojų skaičių, po vieno projekto įgyvendinimo, bus apie 748 žm.

5 priemonė	Jaunimo verslumo ir įtraukties skatinimas	0	
6 priemonė	Teritorinis VVG bendradarbiavimas	0	
7 priemonė	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas	0	
R.42	Socialinės įtraukties skatinimas. Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius		
1 priemonė	Sveikatinimo paslaugų kokybės gerinimas ir prieinamumo didinimas	0	
2 priemonė	Darnaus turizmo verslo kūrimas ir plėtra integruojant vietos kultūros ir gamtos išteklius	0	
3 priemonė	Teminių kaimų kūrimas ir vietos produktų populiarinimas	0	
4 priemonė	Įtraukios infrastruktūros vystymas taikant sumanius sprendimus	374	Pagal poreikių tyrimus, ankstesnių metų patirtį per 2 viešųjų paslaugų prieinamumo didinimo projektus bus įtraukiami mažiau galimybių turintys asmenys (vaikai, senjorai nutolusiose kaimiškose vietovėse, neįgalieji ir pan.), apie 25 proc. sen. gyventojų, t.y. 187 gyventojai po 1 projekto
5 priemonė	Jaunimo verslumo ir įtraukties skatinimas	175	Pagal poreikių tyrimus, ankstesnių metų patirtį per 5 veiklos projektus bus įtraukiami mažiau galimybių turintys asmenys (vaikai, senjorai nutolusiose kaimiškose vietovėse, neįgalieji ir pan.), apie 25 proc. visų galutinių naudos gavėjų, t.y. 25 gyventojai po 1 projekto
6 priemonė	Teritorinis VVG bendradarbiavimas	0	
7 priemonė	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas	0	

4. **Įgyvendinant VPS planuojamų sukurti darbo vietų paskirstymas pagal amžių ir lytį:**
   ☐ Netaikoma
   x Taikoma

Jei taikoma, žr. VPS II dalies (Excel) 13 lapą.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	N.37	1 priemonė	2 priemonė	3 priemonė	4 priemonė	5 priemonė	6 priemonė	7 priemonė
	Iš viso	Sveikatinimo paslaugų kokybės gerinimas ir prieinamumo didinimas	Darnaus turizmo verslo kūrimas ir plėtra integruojant vietos kultūros ir gamtos išteklius	Teminių kaimų kūrimas ir vietos produktų populiarinimas	Įtraukios infrastruktūros vystymas taikant sumanius sprendimus	Jaunimo verslumo ir įtraukties skatinimas	Teritorinis VVG bendradarbiavimas	Tarptautinis VVG bendradarbiavimas
Kiekybinis tikslas iki 2029 m. (rodiklis R.37)	17	6	6	5	0	0	0	0
Ar aktualus darbo vietų paskirstymas pagal lytį?		Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Ar aktualus darbo vietų paskirstymas pagal amžių?		Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Sukurtų DV pasiskirstymas pagal lytį:	17	6	6	5	0	0	0	0
Sukurtų darbo vietų skaičius moterims	0	0	0	0	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma
Sukurtų darbo vietų skaičius vyrams	0	0	0	0	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma
Sukurtų darbo vietų skaičius bet kurios lyties asmenims	17	6	6	5	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma
Sukurtų DV pasiskirstymas pagal amžių:	17	6	6	5	0	0	0	0
Sukurtų darbo vietų skaičius asmenims iki 40 m. (imtinai)	3	0	3	0	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma
Sukurtų darbo vietų skaičius asmenims nuo 41 m.	0	0	0	0	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma
Sukurtų darbo vietų skaičius bet kurio amžiaus asmenims	14	6	3	5	netaikoma	netaikoma	netaikoma	netaikoma

5 priedas. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)

Eil. Nr.	Strateginis dokumentas	VPS sąsajos pagrindimas
1.	VVG teritorijos savivaldybės plėtros strateginis planas	Siūlomos 2023-2027 m. laikotarpio Alytaus r. VPS priemonės dera ir papildo Alytaus r. savivaldybės 2021–2028 m. strateginis plėtros plano, patvirtinto Alytaus r. savivaldybės tarybos 2020 m. gruodžio 28d. Nr. K-268, tikslus ir uždavinius ir priemones. **2023-2027 m. laikotarpio Alytaus r. VPS** *1 priemonė. Sveikatinimo paslaugų kokybės gerinimas ir prieinamumo didinimas* **Alytaus r. savivaldybės 2021–2028 m. strateginis plėtros planas** 2.3 tikslas. SKATINTI INTEGRUOTĄ SOCIALINĘ, EKONOMINĘ VIETOS PLĖTRĄ IR ĮTRAUKIAS ŠVIETIMO PASLAUGAS. 2.3.1 uždavinys. Užtikrinti socialinių paslaugų kokybę, tvarumą ir prieinamumą, inicijuoti socialinių paslaugų plėtrą ir modernizavimą. 2.3.1.1 priemonė. Vystyti socialinių paslaugų teikimo kompleksiškumą, integralumą, atliepiant individualų poreikį, paslaugų teikimą arčiau gyventojo. 2.3.1.3 priemonė. Skatinti ir remti bendruomenes ir NVO, teikiančias socialines paslaugas. 2.3.2 uždavinys. Skatinti visų gyventojų grupių integraciją ir didinti gyvenimo kokybę įgyvendinant kompleksines priemones, užtikrinant socialinę aplinką ir sveikatos priežiūrą. 2.3.2.1 priemonė. Užtikrinti socialinių paslaugų plėtrą, didinti jų prieinamumą ir kokybę. 2.3.2.2 priemonė. Vystyti sveikatos priežiūros paslaugas, didinti jų prieinamumą, užtikrinti paslaugų veiksmingumą ir tvarumą, sudaryti vienodas galimybes naudotis paslaugomis plėtojant infrastruktūrą, užtikrinant reikalingą įrangą, baldus ir inventorių. **Birštono savivaldybės strateginio plėtros plano iki 2030 m.** 1.3. TIKSLAS. LAIMINGOS BENDRUOMENĖS KŪRIMAS. 1.3.1. uždavinys. Sudaryti palankias sąlygas gyventojų savirealizacijai, užimtumui ir bendradarbiavimui. 1.3.1.2. priemonė. Atskirtį patiriančių bendruomenės narių (neįgaliųjų, bedarbių, socialinę riziką patiriančių, vienišų ir kt.) įtraukties į vietos gyvenimą, savanorystę, naudojimąsi viešosiomis paslaugomis didinimas.

		1.3.3. uždavinys. Siekti didinti gyventojų sveikos gyvensenos ir fizinio aktyvumo raštingumą bei skatinti ligų prevenciją. 1.3.3.2. priemonė. Sveiką gyvenseną skatinančių projektų ir (ar) programų įgyvendinimas. 1.3.3.3. priemonė. Bendruomenės sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą užtikrinančių projektų ir (ar) programų įgyvendinimas. **2023-2027 m. laikotarpio Alytaus r. VPS** *4 priemonė. Įtraukios infrastruktūros vystymas taikant sumanius sprendimus* **Alytaus r. savivaldybės 2021–2028 m. strateginis plėtros planas** 2.1 tikslas. ĮGALINTI BENDRUOMENES, SKATINTI GYVENTOJŲ AKTYVUMĄ, PUOSELĖTI KULTŪROS PAVELDĄ IR GERĄSIAS KRAŠTO TRADICIJAS. 2.1.1 uždavinys. Didinti bendruomenių įtraukimą į viešųjų paslaugų teikimą gyventojams, skatinti bendruomenių inicijuotą vietos plėtrą 2.1.1.1 priemonė. Skatinti bendruomeninių projektų įgyvendinimą, bendruomenių užimtumą, remti bendruomenines iniciatyvas ir skatinti pažangių kaimų judėjimą ir kt. 2.1.1.2 priemonė. Pritaikyti bendruomenių veiklai aktualią infrastruktūrą, rekonstruoti ir įveiklinti bendruomenių veiklai aktualius viešuosius pastatus, kultūros paveldo objektus ir kt. 2.1.2 uždavinys. Skatinti gyventojų bendruomeniškumą ir aktyvumą, mažinti skaitmeninę atskirtį. 2.1.2.1 priemonė. Skatinti gyventojų profesionalųjį ir mėgėjišką kultūrinį, sportinį ir bendruomeninį aktyvumą ir gerinti susijusią infrastruktūrą, plėsti teikiamų paslaugų spektrą, išlaikant regiono papročius ir tradicijas, etninę kultūrą ir kt. 3.3 tikslas. UŽTIKRINTI DARNĄ SU APLINKA IR GAMTA 3.3.2 uždavinys. Skatinti tausų ir racionalų išteklių naudojimą, perėjimą prie žiedinės ekonomikos, mažinti taršą, šiltnamio dujų išmetimą. 3.3.2.3 priemonė. Modernizuoti ir plėsti viešųjų erdvių bei gatvių apšvietimo infrastruktūrą 3.4 tikslas. UŽTIKRINTI SUBALANSUOTĄ IR TVARIĄ ARS TERITORINĘ PLĖTRĄ IR RAIDĄ 3.4.1.1 priemonė. Didinti viešosios infrastruktūros ir viešųjų pastatų panaudojamumą, skatinti nekilnojamojo turto objektų įveiklinimą 3.4.1.2 priemonė. Plėtoti viešosioms paslaugoms aktualią infrastruktūrą. **Birštono savivaldybės strateginio plėtros plano iki 2030 m.** 1.2. TIKSLAS. UŽTIKRINTI KULTŪRAI, SPORTUI IR GYVENIMUI PATRAUKLIOS APLINKOS KŪRIMĄ. 1.1.2. Uždavinys. Kurti svečiams ir gyventojams patrauklią ir saugią aplinką. 1.1.2.2. priemonė. Viešųjų erdvių tvarkymas, atnaujinimas ir priežiūra.

		1.1.2.4. priemonė. Plėtoti infrastruktūrą šeimoms ir vaikams. 1.2.2. uždavinys. Išvystyti gyventojų ir svečių poreikius atitinkančias sporto, fizinio aktyvumo ir poilsio paslaugas bei infrastruktūrą. 1.2.2.1. priemonė. Fiziniam aktyvumui skirtos infrastruktūros ir erdvių plėtra, atnaujinimas ir pritaikymas. 2.2. TIKSLAS. STIPRINTI KURORTO ĮVAIZDĮ BEI PUOSELĖTI TRADICIJAS, STIPRINTI VIETOS IDENTITETĄ. 2.2.3. uždavinys. Saugoti Birštono savivaldybės išskirtinės visuotinės vertės elementus, dalyvaujant vietos bendruomenei, saugant materialų ir nematerialų paveldą. 2.2.3.1. priemonė. Infrastruktūros ir teritorijų sutvarkymas (atnaujinimas). 2.2.3.2. priemonė. Etninės kultūros ir istorinio paveldo bei tradicijų išsaugojimas ir kultūrinės edukacijos paslaugų plėtra. **2023-2027 m. laikotarpio Alytaus r. VPS** *5 priemonė. Jaunimo verslumo ir socialinės įtraukties skatinimas* **Alytaus r. savivaldybės 2021–2028 m. strateginis plėtros planas** 1.1 tikslas. PLĖTOTI TVARŲ ŽEMĖS IR MIŠKŲ ŪKĮ, VYSTYTI KONKURENCINGĄ TVARŲ VERSLĄ 1.1.4 uždavinys. Skatinti gyventojų ir bendruomenių verslumą, kaimo vietovių gyvybingumą 1.1.4 1 priemonė. Skatinti savarankišką darbą ir socialinę ekonomiką, teikti paramą kaimo gyventojų verslo, ekonominio aktyvumo ir kt. iniciatyvoms. 1.1.4.3 priemonė. Skatinti jaunimo verslumą, jaunųjų ūkininkų kūrimąsi ir investicijas. 2.1 tikslas. ĮGALINTI BENDRUOMENES, SKATINTI GYVENTOJŲ AKTYVUMĄ, PUOSELĖTI KULTŪROS PAVELDĄ IR GERĄSIAS KRAŠTO TRADICIJAS 2.1.2 uždavinys. Skatinti gyventojų bendruomeniškumą ir aktyvumą, mažinti skaitmeninę atskirtį 2.1.2.4 priemonė. Skatinti savanorystę, jaunimo laisvalaikio užimtumą ir iniciatyvas, tobulinti ir plėtoti jaunimui skirtas paslaugas. 2.1.2.6 priemonė. Remti naujoviškas socialines ir kultūrines (įskaitant kolektyvinės kūrybos) veiklas bei socialinę atskirtį patiriančių ar kitų specifinių gyventojų grupių įtraukimą į kultūros kūrimą. 2.1.2.9 priemonė. Koordinuoti ir įgalinti bendruomenines organizacijas, NVO ir jaunimo NVO, skatinti neformalių jaunimo grupių, su jaunimu dirbančių organizacijų bendradarbiavimą, veiklos projektus, iniciatyvas ir inovacijas. 2.3 tikslas. SKATINTI INTEGRUOTĄ SOCIALINĘ, EKONOMINĘ VIETOS PLĖTRĄ IR ĮTRAUKIAS ŠVIETIMO PASLAUGAS

		2.3.2 uždavinys. Skatinti visų gyventojų grupių integraciją ir didinti gyvenimo kokybę įgyvendinant kompleksines priemones, užtikrinant socialinę aplinką ir sveikatos priežiūrą. 2.3.2.6 priemonė. Skatinti aktyvią įtrauktį ir įsidarbinamumą, didinti gyventojų motyvaciją ir galimybes įsidarbinti. **Birštono savivaldybės strateginio plėtros plano iki 2030 m.** 1.5. TIKSLAS. VIEŠŲJŲ PASLAUGŲ KOKYBĖS GERINIMAS. 1.5.2. uždavinys. Sveikatos, socialinių paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimas gyventojams. 1.5.2.2. priemonė. Viešųjų paslaugų, infrastruktūros vystymas, skirtos neįgaliesiems asmenims. **2023-2027 m. laikotarpio Alytaus r. VPS** *2 priemonė. Darnaus turizmo verslo kūrimas ir plėtra integruojant vietos kultūros ir gamtos išteklius* *3 priemonė. Teminių kaimų kūrimas ir vietos produktų populiarinimas* **Alytaus r. savivaldybės 2021–2028 m. strateginis plėtros planas** 3.2 tikslas. DIDINTI ARS KAIP DARNAUS TURIZMO KRYPTIES PATRAUKLUMĄ 3.2.1. uždavinys. Vystyti turizmui aktualią infrastruktūrą, užtikrinti jos priežiūrą bei tvarų eksploatavimą 3.2.1.1. priemonė. Plėtoti organizacinę ir informacinę infrastruktūrą, padedančią savarankiškai keliauti regione 3.2.1.2. priemonė. turizmui aktualią infrastruktūrą, gerinti patekimą prie / į turizmo objektus. 3.2.1.3. priemonė. Įtraukti bendruomenes į lankytinų objektų, maršrutų priežiūrą ir eksploatavimą. 3.2.2. uždavinys. Didinti svetingumo ir turizmo srityje dalyvaujančių / dirbančių gyventojų ir bendruomenių kompetencijas. 3.2.2.2. priemonė. Ugdyti svetingumo, bendradarbiavimo tarp turizmo srityje dirbančių asmenų / subjektų kompetencijas. 3.2.3. uždavinys. Užtikrinti turizmui aktualių objektų, maršrutų viešinimą. 3.2.3.1. priemonė. Vystyti ARS kaip patrauklaus turizmui rajono įvaizdį, plėtoti turizmo paslaugas, maršrutus ir kt. 3.2.3.2 priemonė. Įgyvendinti efektyvų rajono-regiono reprezentavimo modelį, atnaujinti ir aktualizuoti informaciją apie siūlomas turizmo objektus, paslaugas, maršrutus ir kt. 3.2.4 uždavinys. Skatinti bendradarbiavimą su kitomis savivaldybėmis, šalimis, verslais, vystant turizmą ARS. 3.2.4.1 priemonė. Bendradarbiaujant su kitomis savivaldybėmis, šalimis, verslais ir kt., skatinti. **Birštono savivaldybės strateginio plėtros plano iki 2030 m.**

		2.1. TIKSLAS. UŽTIKRINTI DARNIOS VIETOKŪROS VYSTYMĄ BEI TURIZMO INFRASTRUKTŪROS PATRAUKLUMĄ. 2.1.1. uždavinys. Padidinti kurorto lankytinų objektų patrauklumą ir aktualizuoti paveldą. 2.1.1.2 priemonė. Gamtos ir kultūros paveldo objektų aktualizavimas. 2.1.2. uždavinys. Sukurti naują ir atnaujinti esamą viešąją rekreacinę ir turizmo infrastruktūrą, užtikrinant tvarumo principu. 2.1.2.1. priemonė. Esamų viešųjų erdvių ir objektų sutvarkymas, bei nepertraukiamos priežiūros užtikrinimas.
2.	VVG teritorijoje patvirtintas regiono plėtros planas	Siūlomos 2023-2027 m. laikotarpio Alytaus r. VPS priemonės dera ir papildo šiuos 2022–2030 m. Alytaus regiono plėtros plano, patvirtinto Alytaus regiono plėtros tarybos 2023 m. balandžio 5 d. sprendimu Nr. K-19 3 tikslus ir jų uždavinius: **2023-2027 m. laikotarpio Alytaus r. VPS** *1 priemonė. Sveikatinimo paslaugų kokybės gerinimas ir prieinamumo didinimas* *5 priemonė. Jaunimo verslumo ir socialinės įtraukties skatinimas* **2022–2030 m. Alytaus regiono plėtros planas** 1 tikslas – gerinti viešųjų paslaugų kokybę ir prieinamumą. Uždaviniai 1 tikslui pasiekti: 1.1. Sudaryti palankias sąlygas teikti kokybiškas ir prieinamas švietimo paslaugas 1.2. Padidinti sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų prieinamumą ir įvairovę, patenkinti aprūpinimo socialiniu būstu poreikį. **2023-2027 m. laikotarpio Alytaus r. VPS** *1 priemonė. Sveikatinimo paslaugų kokybės gerinimas ir prieinamumo didinimas* *2 priemonė. Darnaus turizmo verslo kūrimas ir plėtra integruojant vietos kultūros ir gamtos išteklius* *3 priemonė. Teminių kaimų kūrimas ir vietos produktų populiarinimas* *4 priemonė. Įtraukios infrastruktūros vystymas taikant sumanius sprendimus* *5 priemonė. Jaunimo verslumo ir socialinės įtraukties skatinimas* **2022–2030 m. Kauno regiono plėtros planas** 2 tikslas - didinti socialinę įtrauktį ir mažinti užimtumo netolygumus. Uždaviniai 2 tikslui pasiekti: 2.2. Padidinti socialinių paslaugų prieinamumą pažeidžiamiems asmenims; 2.3. Gerinti visuomenės sveikatą, asmenų psichologinę gerovę ir ilgalaikę priežiūrą; 2.6. Didinti turizmo paslaugų prieinamumą;

		2.7. Didinti švietimo paslaugų prieinamumą 2.8. Didinti darbo vietų ir paslaugų pasiekiamumą.
3.	Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)	Numatytos 2023-2027 m. laikotarpio Alytaus r. VPS priemonės dera su Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategijos (ESBJRS) dvejais tikslais ir jų kompleksinėmis temomis. **2023-2027 m. laikotarpio Alytaus r. VPS** *3 priemonė. Teminių kaimų kūrimas ir vietos produktų populiarinimas.* *5 priemonė. Jaunimo verslumo ir socialinės įtraukties skatinimas* **ES Baltijos jūros regiono strategija** 1 tikslas - apsaugoti jūrą: 1.1. kompleksinė tema - bioekonomika (žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė). **2023-2027 m. laikotarpio Alytaus r. VPS** *1 priemonė. Sveikatinimo paslaugų kokybės gerinimas ir prieinamumo didinimas;* *2 priemonė. Darnaus turizmo verslo kūrimas ir plėtra integruojant vietos kultūros ir gamtos išteklius;* *4 priemonė. Įtraukios infrastruktūros vystymas taikant sumanius sprendimus;* *5 priemonė. Jaunimo verslumo ir socialinės įtraukties skatinimas;* **ES Baltijos jūros regiono strategija** 3 tikslus - padidinti gerovę: 3.1. kompleksinė tema - kultūra (kultūros ir kūrybos sektoriai); 3.2. kompleksinė tema - švietimas (švietimas, moksliniai tyrimai ir įsidarbinamumas); 3.3. kompleksinė tema - sveikata – gerinti ir skatinti žmonių sveikatą, įskaitant so-cialinius aspektus; 3.4. kompleksinė tema - inovacijos – išnaudoti visas regiono mokslinių tyrimų, inovacijų ir MVĮ galimybes, naudojantis bendrąja skaitmeninio turinio rinka kaip talentų ir investicijų pritraukimo šaltiniu; 3.6. kompleksinė tema - turizmas – didinti makroregiono sanglaudą skatinant turizmą.
4.	Viensektorės žuvininkystės VVG VPS (taikoma, kai tokia VPS yra patvirtinta VVG teritorijoje)	Netaikoma
<...>	<...>	

6 priedas. VPS rengimo metu gautų pastabų suvestinė

Eil. Nr.	Pastabos autorius (vardas, pavardė, organizacija), gavimo būdas (žodžiu, raštu, VPS pristatymo, susitikimo metu ar pan.)	Pastabos gavimo data	Pastaba	VVG atsakymas ir veiksmai reaguojant į pastabą
1	2	3	4	5
1.	Andrius Kuzmauskas, fizinis asmuo Alytaus r. sav.	2023-05-24	Siūlau išbraukti 4 Priemonės "ĮTRAUKIOS INFRASTRUKTŪROS VYSTYMAS TAIKANT SUMANIUS SPRENDIMUS" Priemonės rūšį "Ne žemės ūkio verslo kūrimas ir plėtra"	Atsižvelgiant į šią pastabą buvo patikslintos ne tik 4 priemonės veiklos rūšys, bet peržiūrėtos ir patikslintos visos VPS priemonių rūšys.
2.	Rima Čekanauskienė, Birštono savivaldybė	2023-05-29	Siekiant VPS aukštesnių rezultatų ir VPS didesnės vertės siūlau prie priemonių Nr. 1, Nr.3 , Nr. 4 įkelti R37 rodiklį, skirtą darbo vietoms kurti. Siūlytina atitinkamai peržiūrėti visas priemones ir jas papildyti rodikliais R39, R41, R42. VPS ypač turėtų išryškėti visų suinteresuotųjų pareiškėjų bendradarbiavimas, partnerystė, tinklaveika bei atsakomybė vienas prieš kitą , o tai ir yra LEADER pagrindas.	Peržiūrėtos visos VPS priemonės ir atsižvelgian į pastabą R37 rodikliu papildyta 1 ir 3 priemonės. Atsižvelgiant į pastabą atidžiai peržiūrėtos visos priemonės.
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				

7 priedas. Duomenys apie Alytaus r. VVG (teikiama atskirais priedais)

8 priedas. Pagrindiniai Alytaus r. VVG teritorijos duomenys (teikiama atskirais priedais)

9 priedas. Alytaus r. VVG teritorijos gyventojų poreikių tyrimo rezultatai ir klausimynas (teikiama atskirais priedais)

10 priedas. Dauomenys apie Alytaus r. VVG teritorijos socialinę situaciją (teikiama atskirais priedais)

11 priedas. Dauomenys apie Alytaus r. VVG teritorijos ekonominę situaciją (teikiama atskirais priedais)

12 priedas. Dauomenys apie Alytaus r. VVG teritorijos socialinę infrastruktūrą ir kultūros išteklius (teikiama atskirais priedais)

13 priedas. Dauomenys apie Alytaus r. VVG teritorijos gamtos išteklius (teikiama atskirais priedais)

14 priedas. Naudota literatūra